

EUROPOS PAGALBOS LABIAUSIAI SKURSTANTIEMS ASMENIMS FONDO STRUKTŪRINIO GALUTINIŲ PARAMOS GAVĖJŲ VERTINIMO ATASKAITA

1. BENDRA INFORMACIJA

Valstybė narė	Lietuvos Respublika
Vertinimo vykdymo laikotarpis	2017-11-10 – 2018-01-01

2. ĮVADAS

2.1. PASLAUGŲ TEIKĖJO APRAŠYMAS

Paslaugų teikėjas yra sudarytas iš trijų organizacijų: UAB „PPMI Group“ (Lietuva), VšĮ Viešosios politikos ir vadybos instituto (Lietuva) ir UAB „Vilmorus“.

UAB „PPMI Group“ įsteigta 2007 metais. Pagrindinė įmonės veikla – tyrimų ir vertinimo paslaugos viešojo administravimo institucijoms, padedant joms tobulinti gebėjimus, skatinant naujausių administravimo metodų diegimą, didinant viešosios politikos efektyvumą. UAB „PPMI Group“ buvo sukurta kaip VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutą (VPVI) valdanti ir instituto veiklą papildanti bendrovė. UAB PPMI Group yra VPVI vienintelis dalininkas, kuris nustato VPVI veiklos tikslus ir priima svarbiausius sprendimus.

VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas yra vienas stipriausių Lietuvoje viešosios politikos analizės ir vertinimo centrų, kuris atlieka viešosios politikos srities vertinimus ir tyrimus, ir teikia siūlymus viešajai politikai ir jos administravimui tobulinti. VPVI įsteigtas 2001 m., o nuo 2008 m. institutui buvo suteiktas privačios mokslinių tyrimų įstaigos statusas.

„PPMI Group“ ir VPVI grupės atliekami darbai padeda geriau suvokti viešosios politikos problemas, nustatyti jų priežastis, įvertinti galimas sprendimų alternatyvas bei pasirinkti geriausią sprendimą. „PPMI Group“ ir VPVI teikiamos paslaugos apima taikomuosius tyrimus, valdymo (politikos planavimo ir įgyvendinimo) tobulinimą, vertinimus bei ES struktūrinių fondų investicijų ir kitos užsienio paramos ar valstybės biudžeto programų vertės analizę.

Įmonių grupės nagrinėjamos viešosios politikos sritys apima: užimtumo, socialinių reikalų, migracijos ir mobilumo, informacinės visuomenės, švietimo, aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir taikomosios plėtros ir kt. viešosios politikos sritis. 2004-2016 m. VPVI ir „PPMI Group“ kasmet atliko vidutiniškai po 10 didelės apimties darbų savo klientams, tarp kurių yra beveik visos Lietuvos Respublikos ministerijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija (Ministro Pirmininko tarnyba), Europos Komisija ir kitos ES bei nacionalinės institucijos. Instituto darbuotojai taip pat sėkmingai įgyvendino Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo veiksmų programos išankstinį vertinimą, 2014 – 2020 m. ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos išankstinį vertinimą bei kitus vertinimus ir tyrimus socialinės politikos srityje.

UAB „Vilmorus“ kaip nepriklausomas visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras buvo įkurtas 1993 m. "Vilmorus" dalyvauja įvairiuose tarptautiniuose visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų projektuose bei koordinuoja tokius projektus Baltijos šalyse. "Vilmorus" atlieka viešosios nuomonės apklausas visuomenei aktualia tematika, o taip pat sociologinius tyrimus, kurių dalis turi monitoringo pobūdį. Rinkos tyrimų srityje nuolat atliekami vartotojų pasitenkinimo, nuostatų, elgsenos ir kiti tyrimai. Įmonėje dirba 10 nuolatinių darbuotojų, 20 tyrimų koordinatorių ir 150 interviuotojų visoje Lietuvoje.

Kas mėnesį "Vilmorus" atlieka reprezentatyvias Lietuvos gyventojų apklausas, kurių metu apklausiami 1000 respondentų, kurių amžius yra 18 m. ir daugiau (užsakovui pageidaujant nuo 15 metų). Apklausos atliekamos visose apskrityse, didžiuosiuose Lietuvos miestuose, 11 rajonų, iš viso 20 miestų ir daugiau negu 50 kaimų. Didžiausiame Lietuvos dienraštyje "Lietuvos rytas" kartą per mėnesį publikuojami Vilmorus duomenys apie populiariausius politikus, Lietuvos gyventojų požiūrį į politines partijas, visuomenės veikėjus ir institucijas.

2.2. BENDRAS SOCIALINĖS POLITIKOS IR SOCIALINĖS STATISTIKOS PRISTATYMAS

2017 m. parengtame socialiniame pranešime teigiama, kad 2016–2020 m. Lietuvoje tarp didžiausių socialinės politikos iššūkių išlieka skurdas ir socialinė atskirtis, pajamų nelygybė ir gyventojų senėjimas¹.

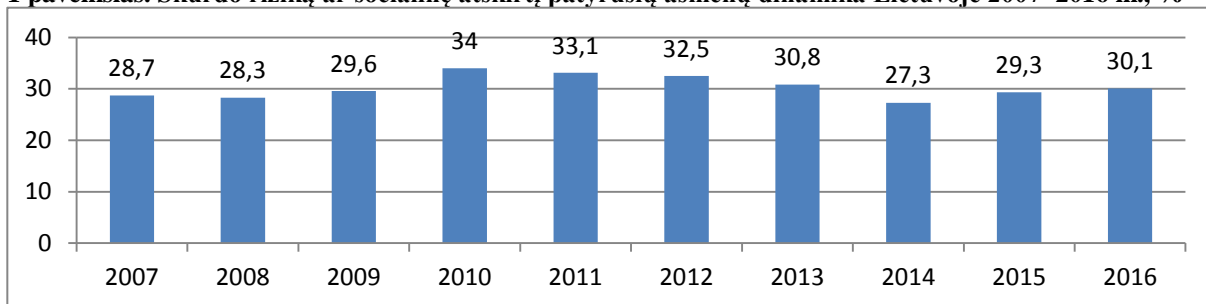
Nors 2015–2016 m. ekonominiai rodikliai rodė ekonomikos augimą, skurdą matuojantys rodikliai šalyje nesumažėjo. Nuo 2014 iki 2016 m. skurdo riziką ar socialinę atskirtį patiriančių asmenų dalis visuomenėje išaugo 2,8 proc. punktais, nuo 27,3 proc. iki 30,1 procento. Vertinant absoliučiais skaičiais 2016 m. skurdo riziką ar atskirtį patiriančių gyventojų

¹ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2016–2017 m. socialinis pranešimas, Vilnius, 2017.

Lietuvoje buvo 871 tūkstančiai.

Gyventojų patiriančių skurdą, ar socialinę atskirtį rodiklis atsižvelgia į tris komponentus: piniginį skurdą, materialinį nepriteklių ir mažą darbo intensyvumą. Į rodiklio reikšmę asmuo įtraukiamas, jei atitinka vieną iš trijų komponentų.

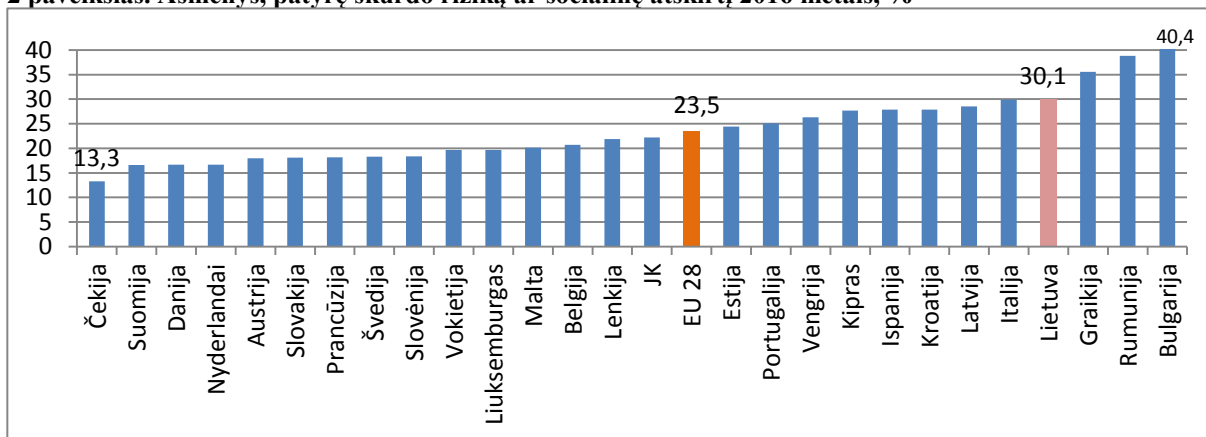
1 paveikslas. Skurdo riziką ar socialinę atskirtį patyrusių asmenų dinamika Lietuvoje 2007–2016 m., %

Šaltinis: Eurostat.

Pagal šį rodiklį 2016 m. Lietuva patenka į skurdžiausių ES valstybių ketvertuką. Remiantis Eurostat duomenimis, aukščiausias skurdo rizikos ir socialinės atskirties lygis Bulgarijoje yra 40,4 proc., Rumunijoje – 38,8 proc., Graikijoje – 35,6 proc., Lietuvoje – 30,1 proc. Kaimyninėse Latvijoje ir Estijoje skurdo riziką ir socialinę atskirtį patyrė atitinkamai 28,5 proc. ir 24,4 proc. gyventojų. Žemiausi skurdo rizikos-socialinės atskirties rodikliai užfiksuoti Čekijoje (13,3 proc.), Suomijoje (16,6 proc.), Danijoje (16,7 proc.), Nyderlanduose (16,7 proc.) ir Austrijoje (18 proc.).

2 paveikslas. Asmenys, patyrę skurdo riziką ar socialinę atskirtį 2016 metais, %

Šaltinis: Eurostat.

Atidžiau nagrinėjant piniginį skurdą matuojančius rodiklius (1 lentelė) matome, kad 2016 m. pagal gyvenamąją vietą dažniau skurdo riziką patyrė kaimo gyventojai (34,8 proc.), pagal amžiaus grupes – asmenys virš 65 metų (27,7) ir vaikai (25,6), pagal namų ūkio tipą dažniau skurdo riziką patyrė vaikus auginantys vieniši tėvai (41,9 proc.).

Rečiausiai skurdo rizikoje atsidūrė didžiųjų miestų gyventojai (11,6 proc.), dirbantieji (8,5 proc.), 25–49 m. asmenys, bei namų ūkiai, susidedantys iš trijų ir daugiau dirbančių suaugusių asmenų (7,4 proc.).

Pastebėtina, kad per pastaruosius trejus metus skurdo rizikos lygio atotrūkis tarp kaimo vietovių ir didžiųjų miestų gyventojų padidėjo maždaug 10 proc. Skurdo rizikos lygis didžiuosiuose miestuose nežymiai sumažėjo, o kaimo vietovėse padidėjo nuo 25,5 iki 34,8 proc.

1 lentelė. Skurdo rizikos lygis 2014–2016 metais (proc.)

Pagal gyvenamąją vietą	2014	2015	2016	Pagal užimtumo statusą	2014	2015	2016
Miestas	16,0	18,1	15,6	Dirbantieji	8,3	9,9	8,5
Didieji miestai	12,2	13,7	11,6	Bedarbiai	62,6	62,3	
Kiti miestai	22,0	25,1	21,8	Pensininkai	22,0	27,6	
Kaimas	25,5	30,6	34,8	Neaktyvūs gyventojai	24,2	30,0	
Pagal amžių	2014	2015	2016	Pagal namų ūkio tipą	2014	2015	2016
Vaikai (0-17 metų)	23,7	28,9	25,6	vienas gyvenantis asmuo	34,9	39,5	42,7
18-24 (darbingo amžiaus jaunimas)	19,4	21,2	22,5	du suaugę, jaunesni nei 65 metų asmenys be vaikų	12,7	15,4	15,5
25-49 (darbingo amžiaus)	17,4	19,0	16,9	du suaugę asmenys, bent vienas 65 metų ar vyresnis, be	7,1	10,4	12,5

				vaikų			
50-64 (darbingo amžiaus)	17,1	19,6	21,0	trys ir daugiau suaugusių asmenų be vaikų	9,7	8,9	7,4
virš 65 metų	20,1	25,0	27,7	vienas suaugęs asmuo su vienu ar daugiau vaikų	46,0	47,6	41,9
				du suaugę asmenys su vienu vaiku	20,1	18,1	12,9
				du suaugę asmenys su dviem vaikais	13,5	19,2	22,0
				du suaugę asmenys su trim ir daugiau vaikų	39,8	45,3	32,3
				trys ar daugiau suaugusių asmenų su vaikais	9,0	15,5	12,4

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Skurdo rizikos rodikliai iki socialinių išmokų rodo, kad negaunant išmokų dažniausiai skurdo rizikoje atsidurtų: kaimo gyventojai (42,1 proc.), vaikai (34,2 proc.) ir vyresnio amžiaus asmenys (30,2 proc.), vieno suaugusio asmens su vaikais namų ūkiai (48,4 proc.), dviejų suaugusių asmenų su trimis ir daugiau vaikų (45,9 proc.) ir vienišų asmenų namų ūkiai (44,5 proc.). 2 lentelė. Skurdo rizikos lygis iki socialinių išmokų, 2014–2016 metais (proc.).

Pagal gyvenamąją vietą	2014	2015	2016	Pagal namų ūkio tipą	2014	2015	2016
Miestas	22,8	23,6	21	vienas gyvenantis asmuo	38,6	42,6	44,5
Didieji miestai	18,2	17,4	16,4	du suaugę, jaunesni nei 65 metų asmenys be vaikų	20,9	22,7	21,7
Kiti miestai	30	33,3	28,2	du suaugę asmenys, bent vienas 65 metų ar vyresnis, be vaikų	12,7	17	16,3
Kaimas	37	38,8	42,1	trys ir daugiau suaugusių asmenų be vaikų	17,8	13,8	11,6
Pagal amžių	2014	2015	2016	vienas suaugęs asmuo su vienu ar daugiau vaikų	52,8	50,7	48,4
Vaikai (0-17 metų)	34,9	37	34,2	du suaugę asmenys su vienu vaiku	24,2	24,3	21,3
18-24 (darbingo amžiaus jaunimas)	27,8	27,6	28,1	du suaugę asmenys su dviem vaikais	24,8	25,6	27,5
25-49 (darbingo amžiaus)	25,7	25,5	23,2	du suaugę asmenys su trim ir daugiau vaikų	58,8	59,6	45,9
50-64 (darbingo amžiaus)	27,3	26,8	27,8	trys ar daugiau suaugusių asmenų su vaikais	22,5	25,4	22,2
virš 65 metų	23,3	28,3	30,2				

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Lyginant skurdo rizikos rodiklius tarpusavyje (iki ir po išmokų), pastebėtina, kad pagal gyvenamąją vietovę socialinės išmokos santykinai labiau sumažina skurdo riziką kaimo gyventojų atžvilgiu (7,3 proc. punktų pokytis 2016 m.). Nagrinėjant amžiaus grupes, socialinės išmokos labiau sumažina vaikų skurdo riziką: matomas 8,6 proc. punktų pokytis. Lyginant socialinių išmokų poveikį pagal namų ūkio tipus labiausiai situacija pagerėja namų ūkiuose, kur gyvena du suaugę asmenys su trimis ir daugiau vaikų (13,6 proc. punktų pokytis).

Kitas skurdą nagrinėjantis rodiklis – pajamų pasiskirstymo koeficientas – rodo didelę pajamų nelygybę: 2016 m. 20 proc. didžiausias pajamas turinčių žmonių pajamos šalyje buvo 7,1 kartą didesnės nei 20 proc. mažiausias pajamas gaunančių žmonių². Pagal šį rodiklį Lietuva kartu su Bulgarija (7,9) ir Rumunija (7,2) yra ES šalių narių sąrašo gale. Pajamų nelygybė yra pavojingas reiškinys, nes kelia socialines įtampas, gali sukelti socialines krizes ir būti emigracijos katalizatorius.³

Lietuvoje iki 2020 metų planuojama ir šiuo metu įgyvendinama daug įvairių skurdo ir socialinės atskirties mažinimo priemonių tiek valstybės biudžeto, tiek Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis. Pagrindinės kovos su skurdu intervencijos yra planuojamos Europos socialinio fondo (ESF) lėšomis: integracija į darbo rinką, neįgaliųjų profesinė

² 2016 m. duomenimis 20 proc. mažiausias pajamas turinčių šalių gyventojų vidutinės disponuojamos pajamos buvo 131,9 euro per mėnesį.

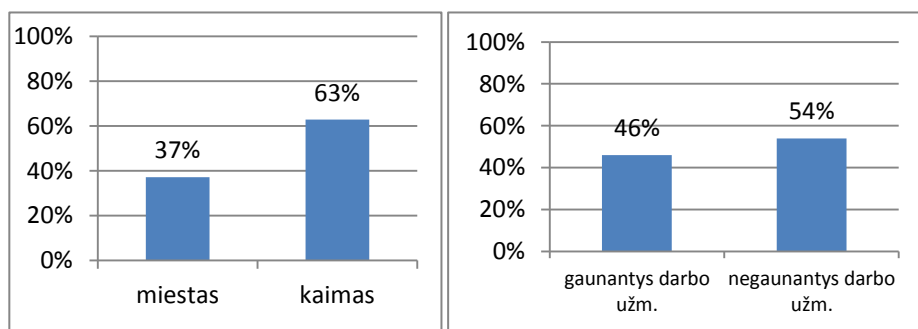
³ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2016–2017 m. socialinis pranešimas, Vilnius, 2017, 7.

reabilitacija, jaunimo užimtumo didinimas, kompleksinės paslaugos šeimai, paslaugos priklausomybių turintiems asmenims ir daug kitų. Taip pat didelį vaidmenį įgyvendinant socialinės įtraukties projektus atlieka nevyriausybinis sektorius, kuris socialines paslaugas teikia ir projektus įgyvendina tiek LR biudžeto, tiek ES investicijų bei juridinių ir fizinių asmenų aukų. Didžiosios organizacijos kaip Maisto bankas, Maltos ordinas, Caritas padeda skurdo ir socialinę riziką patiriantiems asmenims maisto produktais, vaikų užimtumo paslaugomis, vienišų, vyresnio amžiaus ir negalią turinčių asmenų socialine priežiūra, teikia pagalbą daiktais.

Nuo 2018 metų sausio 1d. didėja minimalus mėnesinis atlyginimas nuo 380 iki 400 eurų, didėja senatvės ir šalpos pensijos, visiems vaikams skiriami „vaiko pinigai“, didėja motinystės-tėvystės, vaiko priežiūros išmokos. Šių priemonių kontekste 2014-2020 m. laikotarpiu Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo teikiama parama yra viena iš Europos Komisijos priemonių, kurią įgyvendinant prisidedama prie labiausiai skurstančių asmenų gyvenimo kokybės pagerinimo. Lietuva įgyvendindama programą, nuo 2014 metų teikia maisto produktų dalijimą, nuo 2018 m. planuojama pradėti finansuoti ir higienos prekių teikimą tai pačiai tikslinei auditorijai.

Atlikta reprezentatyvi EPLSAF paramos gavėjų apklausa parodė, kad daugiau EPLSAF paramos gavėjų gyvena kaimo (63%) vietovėse nei miestuose (37%). Lyginant paramos gavėjus pagal tai kaip jie atsakė į klausimą, ar gaunate darbo užmokesį, matome, kad 54% teigė, kad darbo užmokesčio negauna.

3 paveikslas. Respondentų namų ūkių pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą ir darbo užmokesčio gavimą (proc.).*

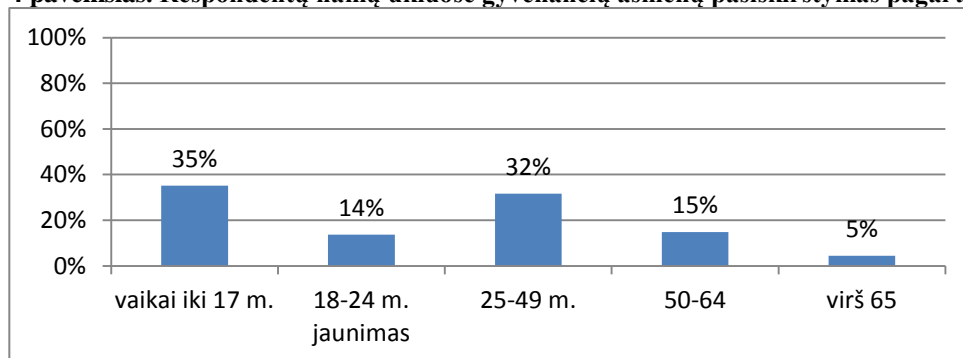

* procentinė išraiška apskaičiuota nuo visų namų ūkių skaičiaus (N=1072).

Šaltinis: apklausos duomenys.

Pagal paramos gavėjų pasiskirstymą pagal amžiaus grupes, didžiausia EPLSAF paramos gavėjų namų ūkiuose gyvenančių asmenų dalį sudarė vaikai iki 17 m. amžiaus (35%) ir 25–49 m. suaugusieji (32%).

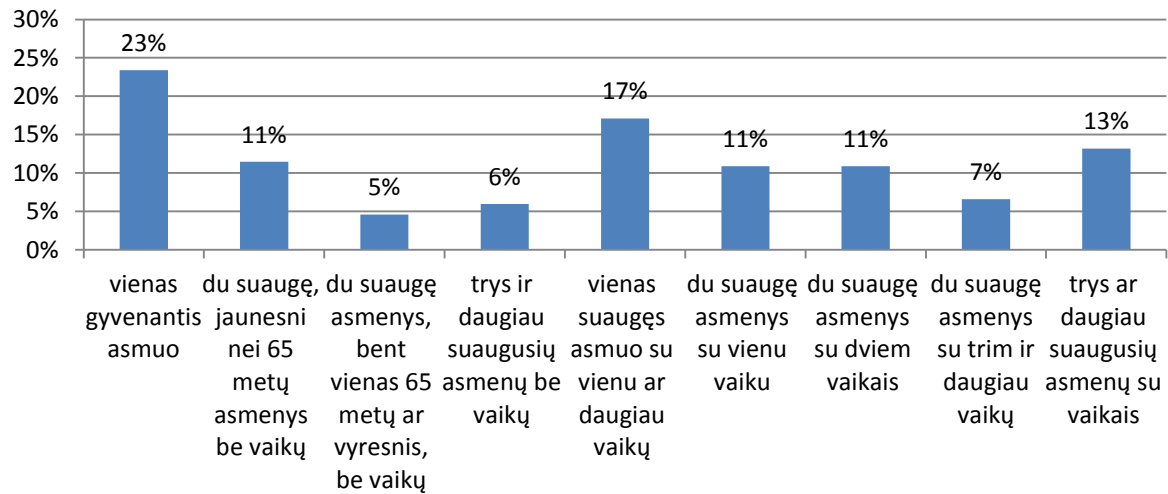
4 paveikslas. Respondentų namų ūkiuose gyvenančių asmenų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes (proc.).

Šaltinis: apklausos duomenys.

Pagal namų ūkio tipus didžiausią EPLSAF paramos gavėjų grupę (23 proc.) sudaro vieni gyvenantys asmenys, antrą pagal dydį grupę (17 proc.) sudaro suaugę, vieni auginantys vieną ar daugiau vaikų, trečioje vietoje – namų ūkiai, kuriuose gyvena trys ar daugiau suaugusių asmenų su vaikais (13%).

5 paveikslas. Respondentų namų ūkių pasiskirstymas pagal namų ūkio tipus visų respondentų populiacijoje.

* Procentinė išraiška apskaičiuota nuo visų namų ūkių skaičiaus N=1072.

Šaltinis: apklausos duomenys.

3. PASLAUGŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

3.1. STATISTINIO METODO PRISTATYMAS

Šioje dalyje pateikiami dviem vertinimo metu vykdytomis – organizacijų partnerių ir galutinių paramos gavėjų – apklausoms taikytų metodų ir atlikimo procesų aprašymai.

Organizacijų partnerių apklausa

Telefoninė organizacijų partnerių apklausa atlikta Užsakovui pateikus organizacijų atsakingų asmenų kontaktus iš visų Lietuvos savivaldybių. Detalesnis apklaustų organizacijų partnerių sąrašas pateikiamas 4 ataskaitos dalyje „Organizacijų partnerių apklausa (statistinė informacija)“. Respondentai atstovavo šias institucijas ir organizacijas:

- miestų ir rajonų savivaldybių administracijas (N=56);
- miestų ir rajonų savivaldybių administracijų priskirtas funkcijas vykdančias viešąsias įstaigas (N=3);
- labdaros ir paramos fondą „Maisto bankas“ (N=6);
- Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugiją (N=4);
- Marijampolės krašto samariečių bendriją (N=1).

Telefoninės apklausos būdas pasirinktas kaip efektyvus ir tinkamas duomenų rinkimo būdas, nes taip galima greitai ir betarpiškai pasiekti organizacijas partneres. Vykdamas apklausas organizacijos partnerėms buvo išsiųstas EPLSAF vadovaujančios institucijos raštas, raginantis bendradarbiauti su tyrėjais ir aktyviai dalyvauti apklausoje.

EPLSAF galutinių paramos gavėjų apklausos metodika

Teikiant siūlomas EPLSAF vertinimo paslaugas atlikta reprezentatyvi telefoninė galutinių paramos gavėjų apklausa, kurios metu gauti 1072 paramos gavėjų tinkamai užpildyti klausimynai, užtikrinant, kad atsakymus į klausimynus pateikę respondantai reprezentuotų visą galutinių paramos gavėjų pagal kategorijas: lytį, amžiaus grupę, gyvenamąją vietovę, neįgalumą ir pan.

Telefoninę apklausą vykdė šioje srityje patyrę „Vilmorus“ interviuotojai. Darbas buvo vykdomas iš „Vilmorus“ patalpų (Gedimino pr. 1-15), naudojantis „Vilmorus“ telefonais. Su sunkiai pasiekiamais asmenimis, kaip benamiais, buvo dirbama atskirai, konsultuojantis su organizacijomis partnerėmis.

Apklausos tipo pasirinkimas

Galutinių paramos gavėjų apklausa vykdoma telefonu dėl operatyvumo bei optimalaus kainos ir kokybės santykio. Atliekant apklausą telefonu iš Vilmorus biuro patalpų, buvo galimybė prižiūrėti interviuotojų darbą ir operatyviai spręsti iškilančius metodologinius klausimus.

Respondentų atranka, kvotos ir kontroliuojami parametrai

Respondentų atrankimui iš generalinės paramos gavėjų aibės buvo svarbūs gavėjų sąrašai. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija perdavė 55 iš 60 savivaldybių paramos gavėjų sąrašus ir informaciją apie jų socialinę demografinę struktūrą. Informacija buvo pateikta apie 175 441 asmenį, tarp kurių buvo 88 741 moteris, 48 315 jaunesni nei 15 m. asmuo, 8 728 vyresni nei 65 m. asmenys, 17 071 neįgalus asmuo, 329 benamiai, 2011 migrantų, užsienio kilmės ir tautinių mažumų

asmenys.

Buvo siekiama, kad respondentų paskirstymas pagal socialines demografines charakteristikas būtų proporcingas visos paramos gavėjų populiacijos struktūrai. Buvo numatyta apklausti 540 moterų, 294 asmenis 15 m. ir jaunesnių amžiaus grupės, 53 asmenis virš 65 m. amžiaus, 104 neįgalius asmenis, 2 benamius ir 12 migrantų, užsienio kilmės asmenų, tautinių mažumų atstovų.

Lentelė 3. Planuotas apklaustųjų pasiskirstymas pagal kvotas

	Visų paramos gavėjų generalinė visuma		Planuotas		Apklaustas	
	Sk.	%.	Sk.	%.	Sk.	%
Viso	175441	100	1068	100	1072	100
moterys	88741	50,58	540	50,58	548	51,12
jaunesni nei 15	48315	27,54	294	27,54	118	11
vyresni nei 65	8728	4,97	53	4,97	54	5,04
neįgalūs	17071	9,73	104	9,73	106	9,33
benamiai	329	0,19	2	0,19	3	0,28
migrantai, užsienio kilmės, tautinių mažumų	2011	1,15	12	1,15	41	3,82

Atrenkant respondentes pirmiausiai buvo kontroliuojami gyvenamosios vietovės (savivaldybės), amžiaus grupių ir lyties parametrai. Savivaldybių perduota informacija apie paramos gavėjus neapėmė visų socialinių demografinių charakteristikų, todėl respondentai iš neįgaliųjų, benamių, migrantų, užsienio kilmės, tautinių mažumų kategorijų buvo papildomai renkami, jei jų trūko kvotose, baigiamajame apklausos etape.

Respondentų skaičius savivaldybėse paskirstytas proporcingai pagal paramos gavėjų savivaldybėse skaičių. Penkios savivaldybės (Akmenės r., Biržų r., Ignalinos r., Kazlų Rūdos sav., Marijampolės r.) nepateikė paramos gavėjų kontaktų, todėl 68 potencialūs respondentai arba 6,4 proc. numatytos respondentų visumos perskirstyti kitoms savivaldybėms proporcingai jų dydžiui.

Duomenų suvedimas

Galutinių paramos gavėjų apklausos duomenims suvesti į elektroninį formatą buvo naudojama *SPSS Data Entry 4.0 Builder* programa. Pagrindiniai šios programos privalumai yra galimybė santykinai greitai ir patogiai įvesti duomenis, visų klausimų tipų palaikymas (vieno atsakymo, kelių atsakymų, tekstinių, skaitinių, matricinių), duomenų tikrinimo procedūros, leidžiančios įvesti švarius ir tinkamus duomenis, galimybė papildomai tikrinti įvedamus duomenis ir kt.

3.2. APKLAUSŲ DUOMENŲ ANALIZĖS METODO PRISTATYMAS

Atliekant organizacijų partnerių ir galutinių paramos gavėjų apklausas buvo surinkta informacija apie galutinių paramos gavėjų amžių, lytį, užimtumą, socialinį statusą, finansinius resursus, gyvenamąją vietą bei laikotarpį, kiek ilgai asmuo yra EPLSAF paramos gavėjas ir (ar) kitos socialinės paramos naudotojas. Remiantis šiais kiekybiniais duomenimis buvo siekiama nustatyti paramos pridėtinę vertę individo lygiu, skirtumus tarp paramos gavėjų pagal gyvenamąją vietovę (kaimas/miestas) ir pateikti įžvalgų kitais vertinimui aktualiais aspektais.

Valdyti ir analizuoti apklausų duomenis bei pavaizduoti analizės rezultatus buvo naudojami moduliniai statistinės programinės įrangos paketai SPSS Base 15.0 for Windows ir SPSS Tables 15.0 for Windows, į kuriuos įtraukti svarbiausi statistiniai algoritmai, naudojami kiekybinių duomenų analizei. Naudota programinė įranga pasižymi šiais privalumais:

- užtikrina prieigą prie įvairių tipų duomenų;
- palaiko įvairius duomenų / rezultatų eksportavimo ir saugojimo formatus;
- turi platų atliekamų statistinių procedūrų pasirinkimą: nuo paprastų iki daugiamačių metodų;
- yra lanksti, leidžia atrinkti duomenis kuriamoms lentelėms;
- atlieka aprašomosios statistikos veiksmus (dažniai, vidurkiai, aprašomoji, tiriemoji, kryžminės lentelės, santykių skalės duomenų statistika);
- suteikia galingus vienmatės ir daugiamatės analizės įrankius;
- leidžia greitai peržvelgti duomenis, suformuluoti hipotezes, ir jas patikrinti naudojantis algoritmais leidžiančiais nustatyti ryšius, atrasti sankaupas, nustatyti tendencijas ir daryti prognozes;
- turi apibendrinančių statistikų pasirinkimą paprastiems matams, kategoriniams kintamiesiems ir dispersijos matams;
- turi didelį reikšmingumo matų, t-testų, neparametrinių testų, koreliacijų, regresijų ir analizių pasirinkimą.

Surinktiems kiekybiniais duomenimis apdoroti buvo taikomi aprašomosios ir išvadų statistikos metodai. Statistiniams ryšiams įvertinti bei nustatyti reikšmingus skirtumus tarp skirtingų paramos gavėjų kategorijų (pvz., gyvenančių mieste ir kaimiškoje vietovėje) buvo naudojamas Chi-kvadrato kriterijus ir taikomas standartinis 95% patikimumo lygmuo ($p < 0,05$). Taip pat, įvertinant skirtumų reikšmingumą socialinėse demografinėse grupėse, buvo naudojamosi interaktyvia atviros prieigos Kristopher J. Preacher skaičiuoklė, kuri yra prieinama internete: www.quantpsy.org/chisq/chisq.htm.

Chi-kvadrato statistinis kriterijus yra plačiai naudojamas, pakankamai paprastas ir gerai atspindintis statistinius ryšius. Jo panaudojimas įgalino korektiškai įvertinti priežastinius ryšius nagrinėjamame problematiniame lauke. Siekiant užtikrinti apklausos duomenų analizės patikimumą buvo vertinamos statistinės paklaidos. Statistinės paklaidos yra skaičiuojamos naudojantis tokia formule:

$$\Delta = t \times \sqrt{\frac{p(1-p)}{n}}$$

kur: Δ – ribinė paklaida; n – atrankos dydis (atrinktų respondentų skaičius); p – dalis atrankos vienetų, turinčių tiriamą požymį (kokia dalis pasirinko vieną ar kitą atsakymą); koeficiento t reikšmė priklauso nuo patikimumo reikšmės.

Visuomenės nuomonės tyrimuose dažniausiai yra naudojamas 95% patikimumo lygmuo, t.y. 19 iš 20 atvejų tikroji tiriamo požymio reikšmė bus intervale $x \pm \Delta$; kur x – tyrimo metu gauta reikšmė, $t = 1,96$. Jeigu buvo apklaustas 1000 respondentų ir 50% iš jų pasirinko atsakymą X, tai esant 95% tikimybei galima sakyti, kad tikroji reikšmė yra $50\% \pm 3,1\%$, t.y. tarp 46,9% ir 53,1%. Jeigu rezultatas 20%, tai tikroji reikšmė yra $20\% \pm 2,5\%$, t.y. tarp 17,5% ir 22,5% (žr. 2 lentelę). Jeigu yra nagrinėjamos mažesnės grupės, t.y. kokia nors socialinė demografinė grupė, tai paklaida didėja. Apklausus 100 respondentų matome, kad jei 50% iš jų pasirinko atsakymą X, tai esant 95% tikimybei galima sakyti, kad tikroji reikšmė yra $50 \pm 10\%$, t.y. tarp 40% ir 60%.

Lentelė 4. Statistinių paklaidų, esant skirtingiems rezultatams, dydžiai (esant 95% patikimumui)

N	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	3	5	10	15	20	25	30	40	50
	97	95	90	85	80	75	70	60	50
100	3.4	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10.0
200	2.4	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
300	2.0	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	1.7	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.5	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
750	1.2	1.6	2.2	2.6	2.9	3.2	3.3	3.6	3.7
1000	1.1	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.1

3.3. VERTINIMO METODO APRAŠYMAS

Siekiant įvertinti Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo paramos tinkamumą, efektyvumą, pridėtinę vertę bei nustatyti paramos gavėjų mažėjimo priežastis, buvo svarbu apibrėžti, kaip šie vertinimo kriterijai bus matuojami.

Vertinimo metu atliktą statistinių duomenų ir šaltinių analizę ir surinktų apklausų duomenis papildė šeši giluminiai interviu su organizacijomis partnerėmis, atsakingomis už paramos skirstymą miestų ir rajonų savivaldybėse. Partneres organizacijas pasirinkome pagal daugiausiai paramos paskirstančias savivaldybes.

EPLSAF paramos tinkamumas

EPLSAF paramos tinkamumas buvo vertinamas atsižvelgiant į tikslinės grupės poreikių aspektą ir siekiant nustatyti, koku mastu EPLSAF teikiama parama atitinka tikslinės grupės poreikius. Labiausiai skurstančiųjų poreikius įvertinti padėjo organizacijų partnerių ir paramos gavėjų apklausų, taip pat interviu su organizacijomis partnerėmis metu surinkti duomenys.

Lentelė 5. Tinkamumo kriterijaus operacionalizavimas

Operaciniai klausimai	Duomenų šaltiniai
Kokios yra pagrindinės skurdo priežastys Lietuvoje?	Statistinių duomenų, teisės aktų ir kitų šaltinių (atliktų vertinimų ir tyrimų) apžvalga. Interviu su organizacijų partnerių atstovais.
Kaip ir kiek EPLSAF parama atitinka tikslinės grupės poreikius?	Interviu su organizacijų partnerių atstovais. Atsakymai į šiuos organizacijų partnerių apklausos klausimus: 2.3. Kaip Jūs manote, kokių papildančių priemonių labiausiai trūksta galutiniams paramos gavėjams? 2.9. Kaip Jūs manote, kiek EPLSAF parama yra aktuali labiausiai skurstantiems asmenims? Atsakymai į šiuos galutinių paramos gavėjų apklausos klausimus: 12. Ar Jūs arba Jūsų namų ūkis prieš metus galėjo įpirkti maisto produktus, kuriuos ką

	tik gavote iš EPLSAF paramos? 13.1. Ar galėtumėte pasakyti, kokios rūšies pagalbą gaunate iš kitų organizacijų? 14. Jeigu iš šios organizacijos (dabar arba anksčiau) gavote patarimų arba rekomendacijų, gal galėtumėte pasakyti, kokių tiksliai? 15. Ar, Jūsų nuomone, šie patarimai arba rekomendacijos buvo naudingi? 16. Ar norėtumėte, kad Jums būtų siūlomos ir teikiamos tokios pobūdžio priemonės? 25. Ar Jums asmeniškai EPLSAF parama yra svarbi ir naudinga?
--	---

Pasiūlyta tinkamumo kriterijaus vertinimo metodologija pasižymi privalumais, padėjusiais padidinti išvadų kokybę. Pirmą, duomenų apie skurstančiųjų poreikius rinkimas apklausiant dvi respondentų grupes – pačių skurstančiųjų bei paramą organizuojančių organizacijų – leido palyginti duomenis tarpusavyje, daryti išvadas apie duomenų patikimumą. Antra, trijų duomenų rinkimo metodų – šaltinių analizė, apklausos ir interviu – derinimas suteikė duomenims perspektyvos, interviu metu buvo galimybė išsamiau patikrinti tam tikras hipotezes aptiktas analizuojant apklausos duomenis, identifikuoti problemas ir tuoj pat aptarti jų sprendimo būdus. Analizuojant apklausos duomenis buvo siekiama nustatyti, ar egzistuoja reikšmingų skirtumų tarp skirtingoms tikslinėms grupėms priklausančių ir skirtingose gyvenamosiose vietovėse gyvenančių respondentų atsakymų. Baigiamajame vertinimo etape remiantis šios analizės rezultatais buvo pateikti EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimo tobulinimo pasiūlymai, siekiant padidinti teikiamos paramos atitikimą paramos gavėjų poreikiams.

EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimo efektyvumas

Efektivitymo vertinimo kriterijumi paprastai vertinamas programos ar jos dalies finansinių, personalo ir kitų sąnaudų bei sukurtų produktų ar pasiektų rezultatų santykis. Efektivitymo įvertinimas siekė atsakyti į klausimą ar rezultatai buvo pasiekti mažiausiais kaštais ir ar buvo galima tais pačiais kaštais pasiekti daugiau ar geresnių rezultatų. Atliekant EPLSAF struktūrinę paramos gavėjų vertinimą, nagrinėjome, ar efektyviai veikė EPLSAF programos administravimo sistema galutinio paramos gavėjo atžvilgiu ir, kaip pasireiškė tokios efektyviam paramos paskirstymui būtinos sąlygos kaip paramos gavėjų informavimas ir jiems keliamą administracinę naštą. Savo ruožtu EPLSAF paramos tinkamumo įvertinimas leido atsakyti į klausimą, ar galima buvo pasiekti geresnių rezultatų, pasirinkus kitokį paramos paskirstymo būdą. Mažėjančios paramos gavėjų skaičiaus kontekste šie informavimo, administracinės naštos ir paramos paskirstymo būdo klausimai buvo pagrindiniai, norint įvertinti administravimo sistemos efektyvumą.

Informavimo aspektą analizavome siekdami suprasti, kaip informacija apie paramą pasiekia skurstančiuosius, kokių sunkumų kyla informuojant, kokių priemonių būtų galima imtis norint efektyviau informuoti skurstančiuosius apie paramos galimybes. Surinkti duomenis šiais pūjviais padėjo interviu su organizacijomis bei jų apklausa.

Administravimo naštos aspektas buvo nagrinėjamas siekiant suprasti, kokius žingsnius reikia atlikti, dokumentus pateikti paramos gavėjui, norint gauti paramą, kokių sunkumų paramos gavėjams kyla gaunant paramą. Įvertinti paramos gavėjams keliamą administracinę naštą ir pateikti rekomendacijas padėjo EPLSAF dokumentų apžvalga, duomenys surinkti atlikus interviu su organizacijų partnerių atstovais bei apklausų duomenų analizė.

Lentelė 6. Efektivitymo kriterijaus operacionalizavimas

Operaciniai klausimai	Duomenų šaltiniai
Kaip informacija apie paramą pasiekia skurstančiuosius? Kokių sunkumų kyla informuojant skurstančiuosius apie paramą? Kokių priemonių būtų galima imtis, siekiant užtikrinti geresnį informacijos pasiekiamumą?	Interviu su organizacijų partnerių atstovais Atsakymai į šiuos organizacijų partnerių apklausos klausimus: 2.10. Kaip Jūs manote, ar yra užtikinama, kad Jūsų savivaldybėje EPLSAF paramą gautų ir benamiai? 2.11. Jeigu į klausimą Nr. 2.10 atsakėte „Taip“, prašome nurodyti pagrindines priežastis?
Kokius žingsnius reikia atlikti, dokumentus pateikti paramos gavėjui, norint gauti paramą? Kokių priemonių būtų galima imtis, siekiant gavėjams palengvinti paramos prieinamumą?	Teisės aktų apžvalga. Interviu su organizacijų partnerių atstovais Atsakymai į šiuos galutinių paramos gavėjų apklausos klausimus: 10. Ar yra kilę sunkumų norint gauti EPLSAF paramą maisto produktais? 10.1. Jeigu atsakėte „Taip“, pasakykite, kokių sunkumų kilo?
Koks paramos paskirstymas leistų pasiekti geresnių EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimo rezultatų?	Šaltinių analizė. Interviu su organizacijų partnerių atstovais. Apklausų rezultatų analizė.

EPLSAF paramos pridėtinė vertė

Paramos pridėtinę vertę nagrinėjome individo lygiu: siekėme atsakyti į klausimą, koks galėjo būti paramos poveikis ją gavusiam asmeniui. Šį aspektą įvertinti padėjo trys galutinių paramos gavėjų apklausos klausimai.

Lentelė 7. Pridėtinės vertės operacionalizavimas

Operaciniai klausimai	Duomenų šaltiniai
------------------------------	--------------------------

Koks paramos poveikis galutiniam paramos gavėjui?	Paramos gavėjų apklausos klausimai: 11. Ar dėl EPLSAF paramos maisto produktais pasikeitė Jūsų arba Jūsų namų ūkio padėtis? 11.1. Jeigu atsakėte „Ne“ arba „Iš dalies“, gal galėtumėte pasakyti kodėl? 14. Jeigu iš šios organizacijos (dabar ar anksčiau) gavote patarimų arba rekomendacijų, gal galėtumėte pasakyti, kokių tiksliai? 15. Ar, Jūsų nuomone, šie patarimai arba rekomendacijos buvo naudingos 25. Ar Jums asmeniškai EPLSAF parama yra svarbi ir naudinga?
---	--

EPLSAF paramos gavėjų mažėjimo priežastys

Siekiant nustatyti paramos gavėjų mažėjimo priežastis, pirmiausia atlikome paramos gavimo kriterijų ir procedūrų analizę. Kadangi vienas iš paramos gavėjų apibrėžiančių elementų yra tam tikras pajamų lygis – atlikome pastarųjų trijų metų pajamų pokyčių Lietuvoje analizę bei palyginome gyventojų skaičiaus pokyčius šalies ir savivaldybių lygiu. Taip pat svarbiausias paramos gavėjų mažėjimo priežastis aiškinomės interviu su organizacijų partnerių atstovais metu bei analizuodami apklausų rezultatus. Šalia tokių objektyvių priežasčių kaip gyventojų skaičiaus mažėjimas ar kriterijus paramai gauti atitinkančių gyventojų skaičiaus mažėjimas EPLSAF paramos gavėjų skaičiaus pokyčiams įtakos gali turėti ir paramos tinkamumas bei jos paskirstymo efektyvumas, todėl šių aspektų vertinimo rezultatai taip pat buvo panaudoti siekiant paaiškinti paramos gavėjų mažėjimo priežastis ir teikiant rekomendacijas ateičiai.

Lentelė 8. Paramos gavėjų mažėjimo priežasčių analizės metodas

Operaciniai klausimai	Duomenų šaltiniai
Kokius kriterijus turi atitikti paramos gavėjas? Kaip keitėsi gyventojų skaičius savivaldybėse, kuriose mažėjo paramos gavėjų? Koks paramą gaunančių asmenų pajamų lygis? Kaip keitėsi vidutinis pajamų lygis pastaruosius metus Lietuvoje?	Dokumentų analizė. Statistinių rodiklių dinamikos analizė. Interviu su organizacijomis partnerėmis. Atsakymų į šį organizacijų partnerių apklausos klausimą analizė: 2.8. Nurodykite pagrindines priežastis, kodėl Jūsų manymu, paskutinius keletą metų mažėja galutinių paramos gavėjų skaičius.

3.4. RIZIKŲ APRAŠYMAS

3.4.1. RIZIKOS, SU KURIOMIS BUVO SUSIDURTA APKLAUSŲ BEI APKLAUSŲ DUOMENŲ ANALIZĖS METU

Rizikos, su kuriomis susidurta atliekant apklausas	Rizikos valdymas
Gauti ne visi reikalingi paramos gavėjų kontaktai: duomenis pateikė ne visos savivaldybės (55 iš 60), taip pat paramos gavėjų kontaktiniai duomenys nebuvo sugrupuoti pagal fondo stebimas kategorijas, nebuvo išskirti vaikų ir neįgalųjų kontaktai.	Neaiškumai dėl atrankos ir darbo eigoje kilę klausimai derinti tariantis su Viešosios politikos ir vadybos institutu bei klientu. Respondentų kvotos pagal savivaldybes buvo proporcingai perskirstytos savivaldybėms, kurios pateikė savo paramos gavėjų kontaktus. Dėl kontaktų trūkumo, paramos gavėjai nebuvo apklausti Akmenės, Biržų, Ignalinos, Kazlų Rūdos, Marijampolės savivaldybėse, taip pat Klaipėdos m. savivaldybėje dėl nepakankamo kiekio kontaktų apklausta mažiau asmenų nei numatė kvota. Neįgalių asmenų ieškota pateiktuose kontaktuose, o vaikų ieškota skambinant paramos gavėjams ir prašant tėvų leidimo apklausti vaikus. Planuoto vaikų skaičiaus apklausti nepavyko: daugelis vaikų buvo tiesiog per jauni, kad galėtų atsakyti apklausos klausimus, dalis vyresnių vaikų tėvų nesutiko, kad jų vaikas atsakinėtų. Tėvams sutikus atsakinėję vaikai neturėjo pilnos informacijos ir perklausdavo tėvų, ką atsakyti.
Bendravimo su respondentais sunkumai: nepatiklumas, girtumas, melavimas, naktiniai respondentų skambučiai. Dalis neapklausta, nes buvo galimai apsvaigę, atsakinėdami teikė klaidinančią informaciją, buvo skambinančių interviuotojams naktį. Nedidelė dalis žmonių nepatikliai žiūrėjo į apklausą, baiminosi telefoninių sukčių, ypač klausiant apie amžių ir šeimos sudėtį, ne visi norėjo nurodyti savo gyvenamąją	Respondentai buvo išsamiai informuoti apie tyrimo tikslus, interviuotojai atsakė į visus pašnekovams kilusius klausimus. Su respondentais, kurie buvo galimai apsvaigę, pateikiantys klaidinančius atsakymus, apklausa ir skambutis buvo nutraukti. Respondentams, kurie patys nutraukė interviu, daugiau skambinta nebuvo.

vietovę, keletas nutraukė interviu.	
Dalies partnerių organizacijų nenoras bendradarbiauti.	Kai kurių miestų ir rajonų savivaldybių atstovų vangumą padėjo sumažinti ministerijos atsiųstas raštas, prašantis bendradarbiauti.
Klausimyno pildymo sunkumai, netinkamai ar nepilnai užpildytos anketos.	Ne visų klausimų formuluotės ir atsakymų variantai buvo aiškūs, dalis neatitiko respondentų situacijos, Lietuvos konteksto. Respondentai tikslinosi, klausė respondentų išsamiau, žymėjo papildomas pastabas apie jų situaciją. Siekiant įvesti tik tinkamai užpildytus klausimynus, kiekviena anketa buvo peržiūrėta "Vilmorus" darbuotojų. Kilus neaiškumams, buvo skambinama interviuotojui arba susisiekiama su respondentu. Papildomai atliktus 10 proc. apklausos kontrolę, reikšmingų neatitikimų nerasta.
Rizikos, su kuriomis buvo susidurta duomenų suvedimo ir analizės metu	Rizikos valdymas
Loginės klaidos arba tarpusavyje nesuderinami atsakymai.	Loginės klaidos buvo aptiktos duomenų įvedimo metu pagal iš anksto apibrėžtas taisykles.
Duomenų įvedimo klaidos.	Duomenų įvedimas naudojantis SPSS Data Entry 4.0 Builder programa, kurioje iš anksto buvo apibrėžtos klausimyną atitinkančios taisyklės ir procedūros, užtikrino greitą švartų ir tinkamų duomenų įvedimą. Papildomam įvedamų duomenų tikrinimui buvo atliekamas dvigubas įvedimas, t.y. pakartotinai suvestos atsitiktiniu būdu atrinktos 110 (10,3 proc.) paramos gavėjų ir 8 (11,4 proc.) partnerių anketos. Suvesti duomenys buvo analizuojami naudojant modulinius statistinius paketus SPSS Base 15.0 for Windows ir SPSS Tables 15.0 for Windows, į kuriuos įtrauktos statistinės procedūros ir algoritmai leido kurti lenteles ir atlikti tikslią duomenų analizę.

3.4.2. RIZIKOS, SU KURIOMIS SUSIDURTA VERTINIMO METU

Organizacinės rizikos	Rizikos valdymas
Dėl užtrukusio laimėtojo paskelbimo ir viešųjų pirkimų taisyklių, projekto laikotarpis ženkliai sutrumpėjo, iškilo rizika ataskaitos kokybei.	Klientas pademonstravo supratingumą ir pratęsė projekto laikotarpį vienu mėnesiu. Siekiant analizę atlikti laiku, tyrimo komanda taip pat persigrupavo ir perplanavo vertinimo veiklas.
Dėl sutrumpėjusios projekto trukmės, nepakako laiko su projekto partnerių išsamiai išsiaiškinti apklausos klausimų, jų pratestuoti	Klausimai buvo aiškinamieji apklausos metu, kai neaiškumai pasireiškė apklausiant respondentus.
Metodologinės rizikos	Rizikos valdymas
Atlikta analizė pagal iš anksto operacionalizuotus vertinimo klausimus neparodė jokių aiškių problemų ir rekomendacijų.	Analizė buvo praplėsta, surinkti duomenys leido panagrinėti organizatoriams kylančius sunkumus-iššūkius dalijant ir organizuojant paramos dalijimą.

4. ORGANIZACIJŲ PARTNERIŲ APKLAUSA (STATISTINĖ INFORMACIJA)

Eil. Nr.	Organizacijos partnerės pavadinimas	Organizacijos partnerės padaliniai, padedantys paskirstyti EPLSAF maisto produktus	Organizacijos partnerės ir (ar) jos padalinio aptarnaujamos savivaldybės	Užpildytų klausimynų skaičius
1.	Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija	<i>Alytaus skyrius</i>	1.1. <i>Alytaus miestas</i>	1
			1.2. <i>Alytaus rajonas</i>	0
		<i>Anykščių skyrius</i>	1.3. <i>Anykščių rajonas</i>	1
		<i>Centrinis padalinys</i>		1
		<i>Kretingos skyrius</i>	1.4. <i>Kretingos rajonas</i>	0
		<i>Rokiškio skyrius</i>	1.5. <i>Rokiškio rajonas</i>	1
		<i>Šilutės skyrius</i>	1.6. <i>Šilutės rajonas</i>	0
		<i>Utenos skyrius</i>	1.7. <i>Utenos rajonas</i>	0
	<i>Visagino skyrius</i>	1.8. <i>Visaginas</i>	0	
2.	Labdaros ir paramos fondas	<i>Centrinis padalinys</i>		1

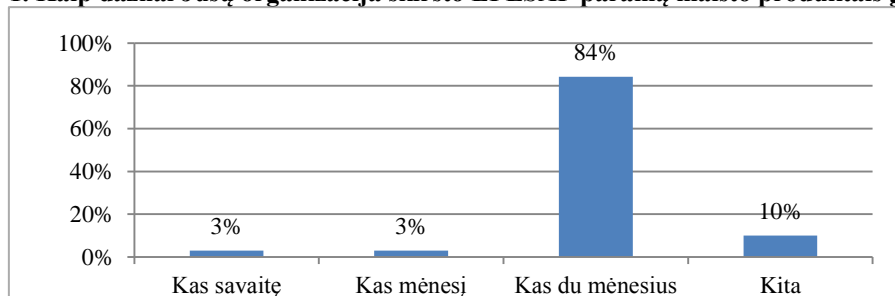
	„Maisto bankas“	Kauno regiono padalinys	2.1. Varėnos rajonas	0
			2.2. Druskininkai	0
			2.3. Jonavos rajonas	0
			2.4. Kauno miestas	1
			2.5. Kauno rajonas	0
			2.6. Šakių rajonas	0
			2.7. Vilkaviškio rajonas	0
		Klaipėdos regiono padalinys	2.8. Klaipėdos miestas	1
			2.9. Klaipėdos rajonas	0
			2.10. Neringa	0
			2.11. Palanga	0
			2.12. Tauragės rajonas	0
		Panevėžio regiono padalinys	2.13. Panevėžio miestas	1
			2.14. Panevėžio rajonas	0
			2.15. Biržų rajonas	0
		Šiaulių regiono padalinys	2.16. Šiaulių miestas	1
Vilniaus regiono padalinys	2.17. Širvintų rajonas	0		
	2.18. Trakų rajonas	0		
	2.19. Vilniaus miestas	1		
	2.20. Vilniaus rajonas	0		
3.	Marijampolės krašto samariečių bendrija	Marijampolės krašto samariečių bendrija	3.1. Kalvarija	0
			3.2. Marijampolė	1
4.	Akmenės rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Akmenės rajonas	1
5.	Alytaus miesto savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Alytaus m.	1
6.	Alytaus rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Alytaus rajonas	1
7.	Anykščių rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Anykščių rajonas	1
8.	Birštono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Birštonas	1
9.	Biržų rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Biržų rajonas	1
9.	Druskininkų savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Druskininkai	1
10.	Elektrėnų savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Elektrėnai	1
11.	Ignalinos rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Ignalinos rajonas	1
12.	Jonavos rajono savivaldybė	Savivaldybės administracija	Jonavos rajonas	1
13.	Joniškio rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Joniškio rajonas	1
14.	Jurbarko rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Jurbarko rajonas	1
15.	Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Kaišiadorių rajonas	1
16.	Kalvarijos rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Kalvarijos rajonas	1
17.	Kauno miesto socialinių paslaugų centras	Socialinių paslaugų centras	Kaunas	1
18.	Kauno rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Kauno rajonas	1
19.	Kazlų Rūdos savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Kazlų Rūda	1
20.	Kelmės rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Kelmės rajonas	1
21.	Kėdainių rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Kėdainių rajonas	1
22.	Klaipėdos miesto savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Klaipėda	1

23.	Klaipėdos rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Klaipėdos rajonas	1
24.	Kretingos rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Kretingos rajonas	1
25.	Kupiškio rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Kupiškio rajonas	1
26.	Lazdijų rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Lazdijų rajonas	1
27.	Marijampolės miesto savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Marijampolė	1
28.	Mažeikių rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Mažeikių rajonas	1
29.	Molėtų rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Molėtų rajonas	1
30.	Neringos socialinių paslaugų centras	Socialinių paslaugų centras	Neringa	1
31.	Pagėgių savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Pagėgiai	1
32.	Pakruojo rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Pakruojo rajonas	1
33.	Palangos savivaldybė	Savivaldybės administracija	Palanga	1
34.	Panevėžio rajono savivaldybė	Savivaldybės administracija	Panevėžio rajonas	1
35.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Pasvalio rajonas	1
36.	Plungės rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Plungės rajonas	1
37.	Prienų rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Prienų rajonas	1
38.	Radviliškio rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Radviliškio rajonas	1
39.	Raseinių rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Raseinių rajonas	1
40.	Rietavo savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Rietavas	1
41.	Rokiškio rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Rokiškio rajonas	1
42.	Skuodo rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Skuodo rajonas	1
43.	Šakių rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Šakių rajonas	1
44.	Šalčininkų rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Šalčininkų rajonas	1
45.	Šiaulių miesto savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Šiauliai	1
46.	Šiaulių rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Šiaulių rajonas	1
47.	Šilalės rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Šilalės rajonas	1
48.	Šilutės rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Šilutės rajonas	1
49.	Širvintų rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Širvintų rajonas	1
50.	Švenčionių rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Švenčionių rajonas	1
51.	Tauragės rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Tauragės rajonas	1
52.	Telšių rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Telšių rajonas	1
53.	Trakų rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Trakų rajonas	1
54.	Ukmergės rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Ukmergės rajonas	1

55.	Utenos rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Utenos rajonas	1
56.	Varėnos socialinių paslaugų centras	Socialinių paslaugų centras	Varėnos rajonas	1
57.	Vilkaviškio r. savivaldybė	Savivaldybės administracija	Vilkaviškio rajonas	1
58.	Vilniaus miesto savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Vilnius	1
59.	Vilniaus rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Vilniaus rajonas	1
60.	Visagino savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Visaginas	1
61.	Zarasų savivaldybės administracija	Savivaldybės administracija	Zarasai	1
Viso				70

5. APIBENDRINTI ORGANIZACIJŲ PARTNERIŲ APKLAUSOS DUOMENYS

1. Kaip dažnai Jūsų organizacija skirsto EPLSAF paramą maisto produktais galutiniams paramos gavėjams?

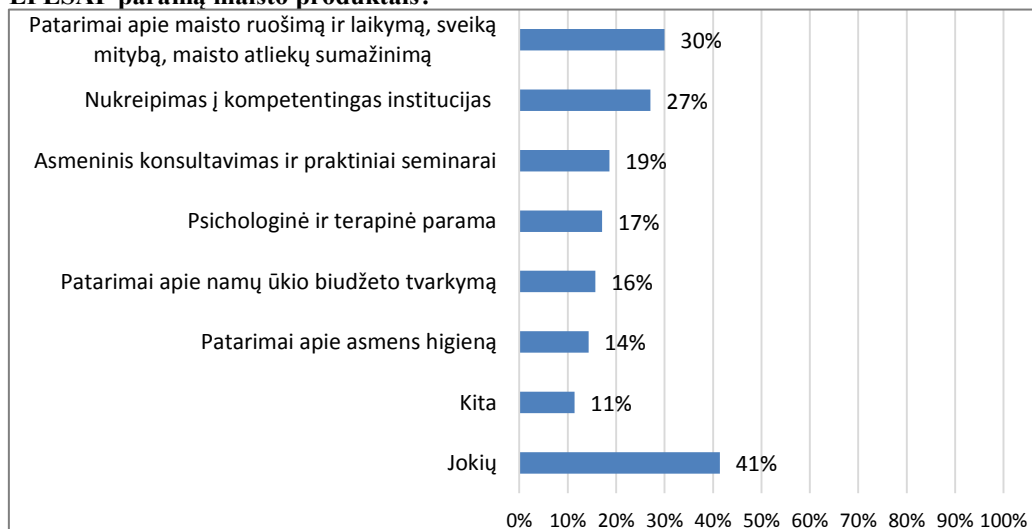

	N	%
Kas savaitę	2	2,9%
Kas mėnesį	2	2,9%
Kas du mėnesius	59	84,3%
Kita*	7	10,0%
Iš viso	70	100,0%

*Kita: neskirsto (pateikia/ priima prašymus/ yra sutarties partneriai) (4,3%); 4-5 kartus per metus (4,3%); tiek, kiek kartų atveža iš sandėlių (1,4%).

Didžioji dalis organizacijų-partnerių (84 proc.) nurodė, kad paramą maisto produktais dažniausiai skirsto kas du mėnesius. 3 proc. arba dviejų organizacijų atstovai teigė, kad paramą skirsto kas dvi savaites, tiek pat teigė skirstantys kas mėnesį. 10 proc. respondentų tvirtino paramą dalinantys maždaug 4-5 kartus per metus, tai pat kai kuriems buvo sunku prisiminti, todėl atsakė, kad išdalina, kai parama atvežama iš sandėlių.

2. Kokių rūšių papildančių priemonių neatlygintinai siūlote galutiniams paramos gavėjams, kai jie gauna EPLSAF paramą maisto produktais?

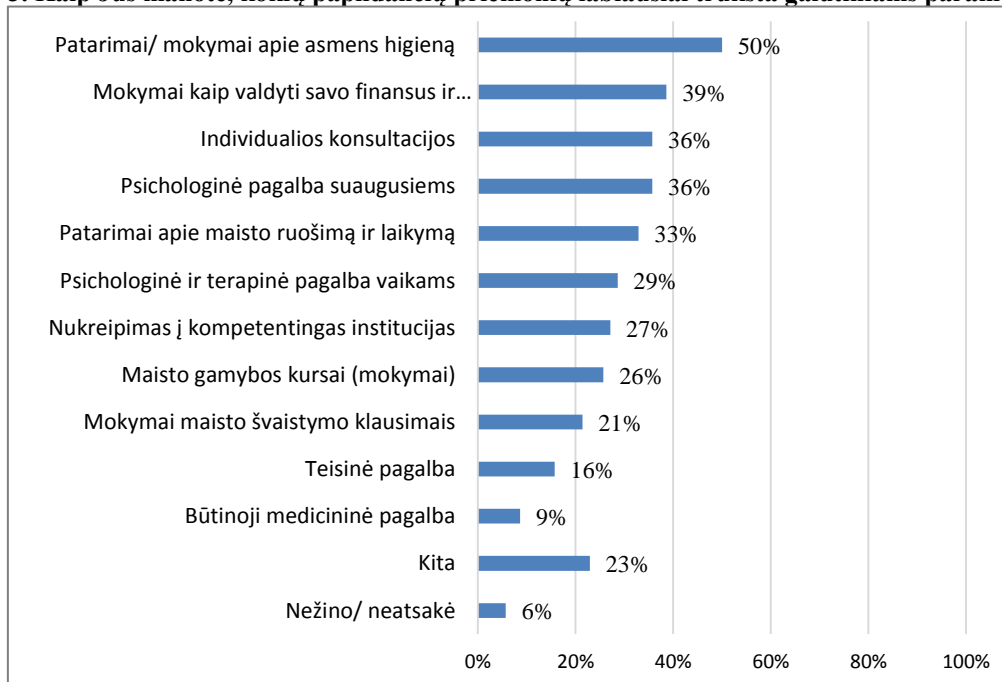
	N	%
Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą, maisto gamybos kursai, mokomoji veikla, kuria skatinama sveika mityba, arba patarimai, kaip sumažinti maisto atliekas	21	30,0%
Nukreipimas į kompetentingas institucijas (pvz., socialines ar administracines)	19	27,1%
Asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai	13	18,6%
Psichologinė ir terapinė parama	12	17,1%
Patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą	11	15,7%
Patarimai apie asmens higieną	10	14,3%
Kita*	8	11,4%
Jokių	29	41,4%
Iš viso	70	175,7%

*Kita: pagalba pildant prašymus (7,1%). Kitos priemonės buvo minimos dar rečiau.

Didžiosios dalies (41%) organizacijų-partnerių teigimu, jos nesilė jokių papildomų priemonių galutiniams paramos gavėjams. Dažniausiai organizacijų-partnerių siūlomos paslaugos (30%) buvo susijusios su maisto ruošimu bei jo laikymu, maisto gamybos kursais, bei patarimais kaip sumažinti maisto atliekas. Organizacijos taip pat teigė nukreipiančios asmenis į kompetentingas institucijas (27,1%), teikiančios asmeninį konsultavimą ir praktinius seminarus (18,6%), bei psichologinę paramą (17,1%). Tarp mažiau siūlomų priemonių – patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą (15,7%), asmens higieną (14,3%) bei kitos paslaugos (11,4%).

Santykinai didelį atsakymo „jokių“ pasirinkimą gali paaiškinti tai, kad organizacijos partnerės atsakinėdamos į šį klausimą, tokių veiklų, kaip pagalba pildant dokumentus; maisto paketų nuvežimas neįgaliesiems ir nutolusių vietovių gyventojams; savanorių bendravimas su vyresnio amžiaus žmonėmis, jiems atgabenus produktus į namus; atskirais atvejais palydėjimas į kokią nors įstaigą; *galėjo* netraukti kaip papildančių priemonių. Dėl šios priežasties atsakymo variantas „jokių“ *galėjo būti* pasirenkamas dažniau.

3. Kaip Jūs manote, kokių papildančių priemonių labiausiai trūksta galutiniams paramos gavėjams?

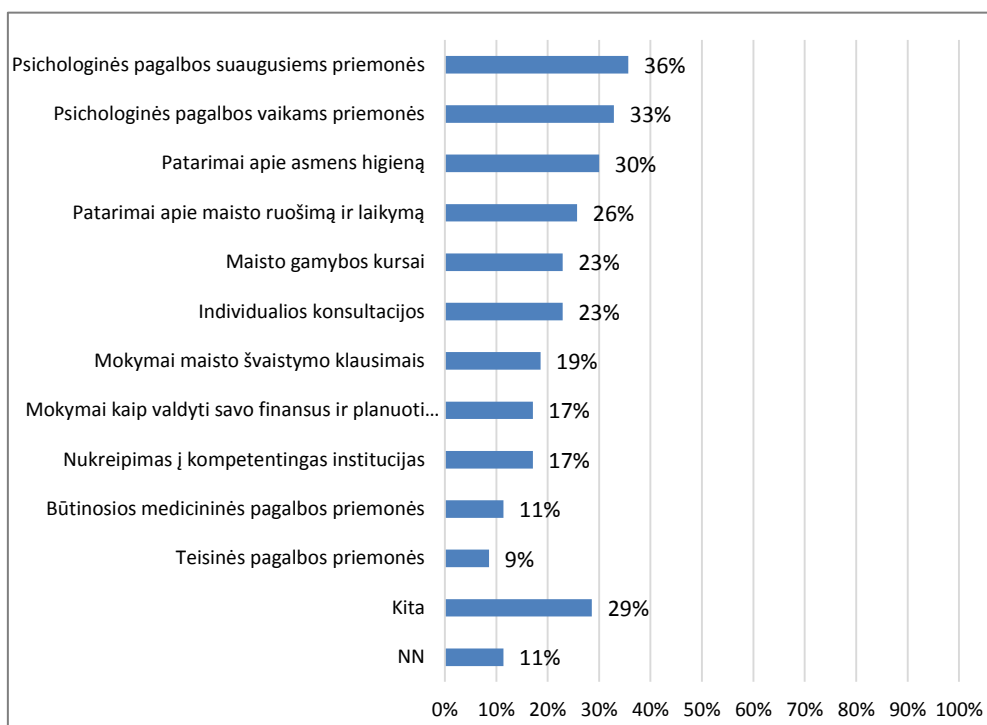
	N	%
Patarimai/ mokymai apie asmens higieną	35	50,0%
Mokymai kaip valdyti savo finansus ir planuoti išlaidas	27	38,6%
Individualios konsultacijos	25	35,7%
Psichologinė pagalba suaugusiems	25	35,7%
Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą	23	32,9%
Psichologinė ir terapinė pagalba vaikams	20	28,6%
Nukreipimas į kompetentingas institucijas	19	27,1%
Maisto gamybos kursai (mokymai)	18	25,7%
Mokymai maisto švaistymo klausimais	15	21,4%
Teisinė pagalba	11	15,7%

Būtinoji medicininė pagalba	6	8,6%
Kita*	16	22,9%
<i>Nežino / neatsakė</i>	4	5,7%
Iš viso	70	348,6%

*Kita: pagalba pildant prašymus (11,5%); pagalba įsidarbinti (2,9%). Kitos priemonės buvo minimos dar rečiau.

Organizacijų-partnerių nuomone, paramos gavėjams labiausiai trūksta tokių papildomų priemonių, kaip mokymai apie asmens higieną (50%), finansų valdymas bei išlaidų planavimas (38,6%), individualios konsultacijos (35,7%) bei psichologinė pagalba suaugusiesiems (35,7%). 6% organizacijų-partnerių nežinojo, kokių priemonių labiausiai trūksta arba neatsakė į šį klausimą.

4. Kokią (-ias) papildančias priemonę (-es) būtumėte suinteresuoti teikti atlygintinai labiausiai skurstantiems asmenims nuo 2018 m.?

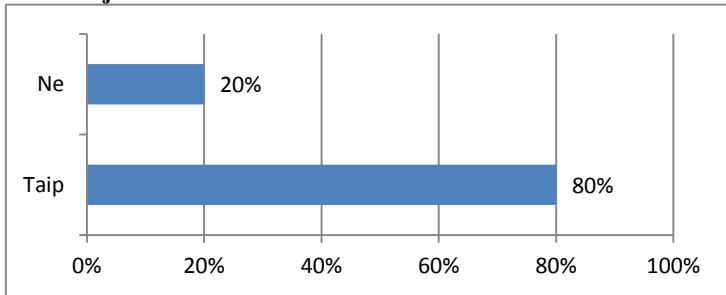
	N	%
Psichologinės pagalbos suaugusiesiems priemonės	25	35,7%
Psichologinės ir terapinės pagalbos vaikams priemonės	23	32,9%
Patarimai/ mokymai apie asmens higieną	21	30,0%
Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą	18	25,7%
Maisto gamybos kursai (mokymai)	16	22,9%
Individualios konsultacijos	16	22,9%
Mokymai maisto švaistymo klausimais	13	18,6%
Mokymai kaip valdyti savo finansus ir planuoti išlaidas	12	17,1%
Nukreipimas į kompetentingas institucijas	12	17,1%
Būtiniosios medicininės pagalbos priemonės	8	11,4%
Teisinės pagalbos priemonės	6	8,6%
Kita*	20	28,6%
<i>Nežino / neatsakė</i>	8	11,4%
Iš viso	70	282,9%

*Kita: pagalba pildant prašymus (12,9%); pagalba įsidarbinti (2,9%); mokyti tėvystės įgūdžių (2,9%). Kitos priemonės buvo minimos dar rečiau. 4,3% respondentų nurodė, kad teikiant priemones atlygintinai, gavėjas už paslaugą nemokės.

Organizacijos-partnerės būtų labiausiai suinteresuotos atlygintinai teikti tas priemones, kurios yra susijusios su psichologine pagalba suaugusiesiems (35,7%) ir vaikams (32,9%), patarimus / mokymus apie asmens higieną (30%) bei maisto ruošimą ir laikymą (25,7%). Organizacijos-partnerės buvo mažiau suinteresuotos teikti papildomas teisinės pagalbos priemones (8,6%) bei būtiniosios medicinos pagalbos priemones (11,4%).

5. Ar Jūsų organizacija galutiniams paramos gavėjams taip pat teikia materialinę pagalbą, kuri nėra

finansuojama EPLSAF lėšomis?

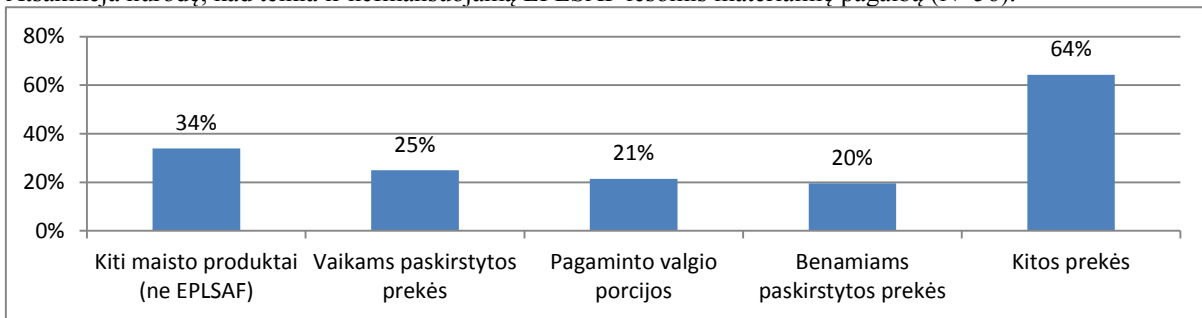

	N	%
Taip	56	80,0%
Ne	14	20,0%
Iš viso	70	100,0%

Aštuoni iš dešimties organizacijų-partnerių (80%) taip pat teikė materialinę pagalbą paramos gavėjams, kuri yra finansuojama iš kitų, nei EPLSAF, lėšų. 20% organizacijų-partnerių teigė gaunantys tik EPLSAF lėšas teikti materialinę pagalbą labiausiai skurstantiems asmenims.

5.1. Prašome nurodyti, kokią materialinę pagalbą Jūsų organizacija teikia be pagalbos maisto produktais įsigytais iš EPLSAF lėšų?

Atsakinėja nurodė, kad teikia ir nefinansuojamą EPLSAF lėšomis materialinę pagalbą (N=56).

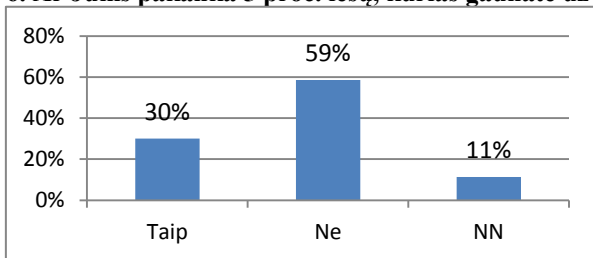

	N	%
Kiti maisto produktai (ne EPLSAF)	19	33,9%
Vaikams paskirstytos prekės	14	25,0%
Pagaminto valgio porcijos	12	21,4%
Benamiams paskirstytos prekės	11	19,6%
Kitos prekės*	36	64,3%
Iš viso	56	164,3%

*Kita: finansinė parama/ piniginės išmokos (51,8%); drabužiai/ avalynė (3,6%); maisto/ pirties ir kt. talonai.(3,6%). Kitos rūšies pagalba buvo minima dar rečiau.

Didžioji dalis organizacijų-partnerių (64%), kurios gauna lėšas iš kitų šaltinių, nei EPLSAF, naudojo jas teikti paramą kitomis (ne maisto) prekėmis (pavyzdžiui, piniginėmis išmokomis (51,8%), drabužiais / avalyne (3,6%), maisto / pirties ir kt. talonais (3,6%)). Trečdalis (34%) organizacijų-partnerių naudojo gaunamas lėšas teikti maisto produktų paramą. Ketvirtadalis (25%) naudojo gaunamas lėšas teikti vaikams skirtas prekes, o penktadalis teikė pagaminto valgio porcijas (21%) bei benamiams paskirstytas prekes (20%).

6. Ar Jums pakanka 5 proc. lėšų, kurias gaunate už EPLSAF projektų įgyvendinimą?

	N	%
--	---	---

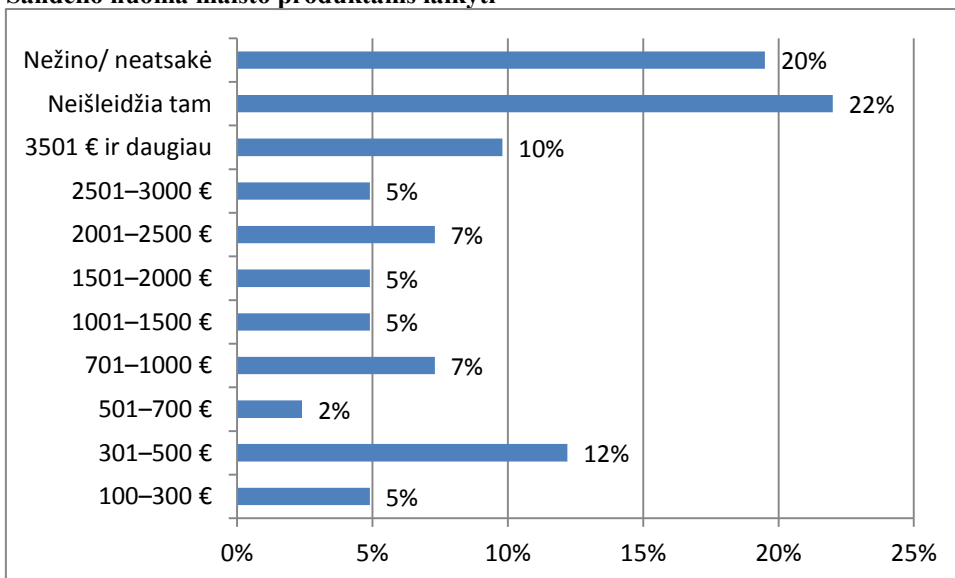
Taip	21	30,0%
Ne	41	58,6%
Nežino/ neatsakė	8	11,4%
Iš viso	70	100,0%

Didžioji dalis organizacijų-partnerių (58,6%) teigė, jog joms neužtenka 5 proc. lėšų, gaunamų už EPLSAF projektų įgyvendinimą. Tik trečdaliui organizacijų-partnerių (30%) šių lėšų buvo pakankama. 11,4% organizacijų, dalyvavusių apklausoje nežinojo atsakymo arba neatsakė į šį klausimą.

7. Prašome nurodykite, kokioms paslaugoms ir kokią nuosavų organizacijos lėšų sumą EPLSAF projektams įgyvendinti papildomai išleidžiate per vienerius kalendorinius metus, euraiš?

Atsakinėja nurodę, kad nepakanka 5 proc. lėšų (N=41).

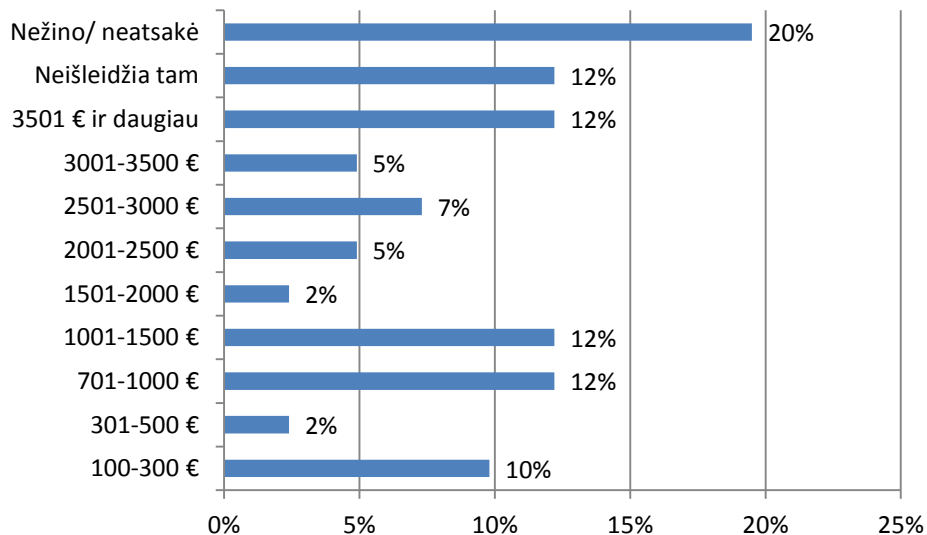
Sandėlio nuoma maisto produktams laikyti

	N	%
100–300 €	2	4,9%
301–500 €	5	12,2%
501–700 €	1	2,4%
701–1000 €	3	7,3%
1001–1500 €	2	4,9%
1501–2000 €	2	4,9%
2001–2500 €	3	7,3%
2501–3000 €	2	4,9%
3501 € ir daugiau	4	9,8%
<i>Neišleidžia tam</i>	9	22,0%
<i>Nežino/ neatsakė</i>	8	19,5%
Iš viso	41	100,0%

Dažniausiai organizacijų-partnerių išleidžiama nuosavų lėšų suma, skirta sandėlio nuomai maisto produktams laikyti, buvo tarp 301-500 € (12,2%). Daugiau nei 2000 € iš nuosavų lėšų šiam tikslui išleido daugiau nei penktadalis organizacijų-partnerių (22%). Taip pat, 22% arba 9 organizacijos teigė sandėlio nuomai nuosavų lėšų neišleidžiančios.

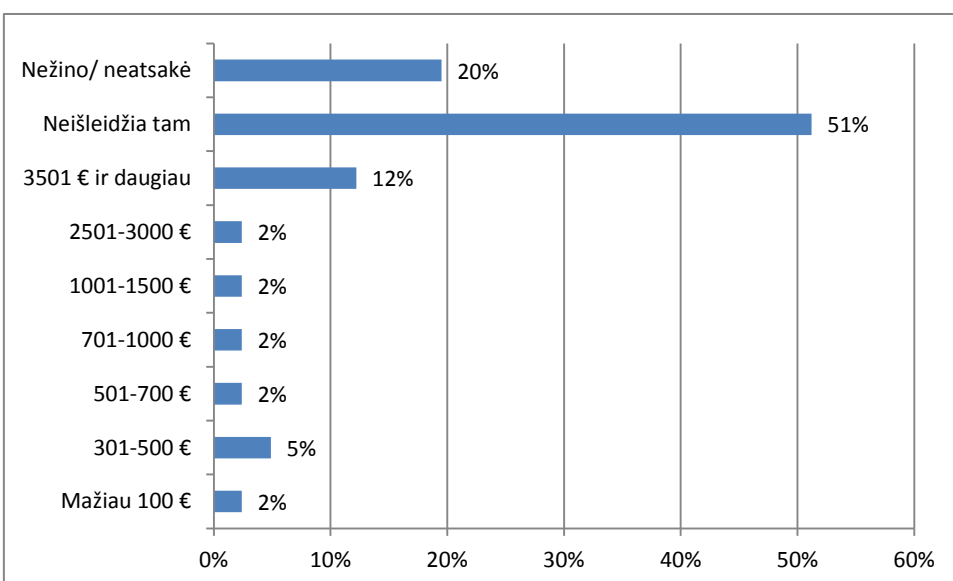
Maisto produktų transportavimas savivaldybės viduje

	N	%
100–300 €	4	9,8%
301–500 €	1	2,4%
701–1000 €	5	12,2%
1001–1500 €	5	12,2%
1501–2000 €	1	2,4%
2001–2500 €	2	4,9%
2501–3000 €	3	7,3%
3001–3500 €	2	4,9%
3501 € ir daugiau	5	12,2%
<i>Neišleidžia tam</i>	5	<i>12,2%</i>
<i>Nežino / neatsakė</i>	8	<i>19,5%</i>
Iš viso	41	100,0%

Maisto produktų transportavimui savivaldybės viduje daugiausia organizacijų-partnerių išleisdavo nuo 701-1500 € nuosavų lėšų EPLSAF projektams įgyvendinti. 12,2% arba 5 organizacijos-partnerės teigė išleidžiančios šiam tikslui 3501 € ir daugiau. Tuo tarpu 12,2% organizacijų teigė nuosavų lėšų šiam tikslui neišleidžiančios.

Darbuotojų darbo užmokestis

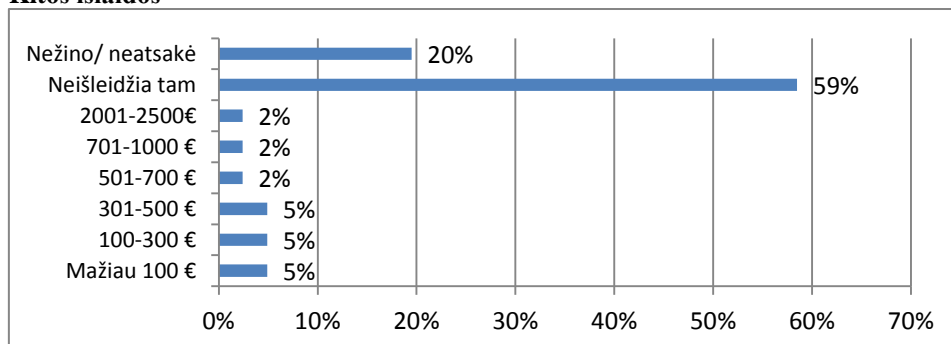

	N	%
Mažiau 100 €	1	2,4%

301–500 €	2	4,9%
501–700 €	1	2,4%
701–1000 €	1	2,4%
1001–1500 €	1	2,4%
2501–3000 €	1	2,4%
3501 € ir daugiau	5	12,2%
<i>Neišleidžia tam</i>	21	51,2%
<i>Nežino / neatsakė</i>	8	19,5%
Iš viso	41	100,0%

Dauguma organizacijų-partnerių (51%) teigė nenaudojančios nuosavų lėšų mokėti darbuotojų darbo užmokesčiui įgyvendinant EPLSAF projektus. Iš tų organizacijų, kurios naudojo nuosavas lėšas, dažniausiai trūkstama suma siekė daugiau nei 3501 € - šią sumą, skirtą padengti darbuotojų darbo užmokesčiui, dengė 12,2% arba 5 organizacijos.

Kitos išlaidos

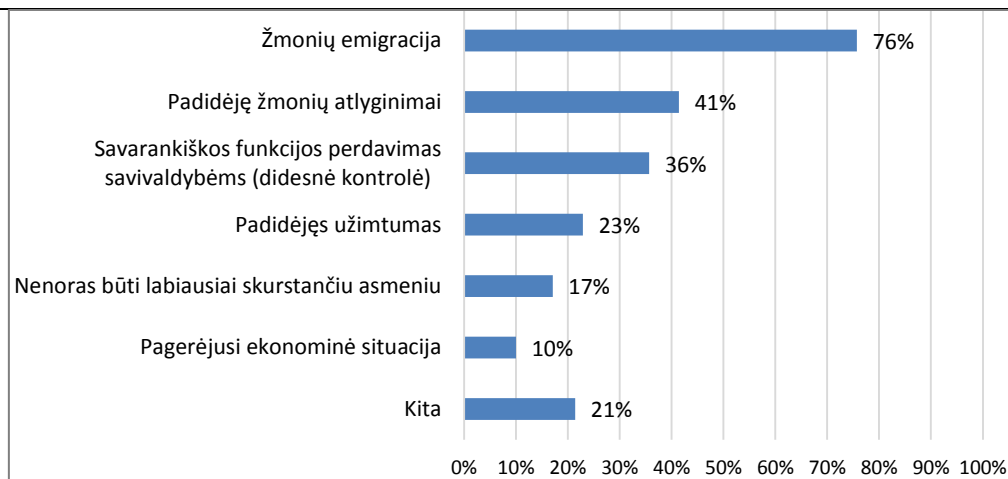

	N	%
Mažiau 100 €	2	4,9%
100–300 €	2	4,9%
301–500 €	2	4,9%
501–700 €	1	2,4%
701–1000 €	1	2,4%
2001–2500 €	1	2,4%
<i>Neišleidžia tam</i>	24	58,5%
<i>Nežino / neatsakė</i>	8	19,5%
Iš viso	41	100,0%

*Kita: administravimui (2,4%); kanceliarinėms prekėms (2,4%). Likę respondentai kitų išlaidų nedetalizavo.

Didžioji dalis organizacijų-partnerių (58,5%) nenaudojo nuosavų lėšų padengti kitas išlaidas, susijusias su EPLSAF projektų įgyvendinimu. Dažniausiai išleidžiama nuosavų lėšų suma kitoms išlaidoms siekė iki 500 € (14,7%). Didžiausia išleidžiama organizacijų-partnerių nuosavų lėšų suma kitoms išlaidoms buvo 2001-2500 €. Šią sumą teigė išleidžianti viena apklausoje dalyvavusi organizacija (2,4%).

8. Nurodykite pagrindines priežastis, kodėl, Jūsų manymu, paskutinius keletą metų mažėja galutinių paramos gavėjų skaičius?

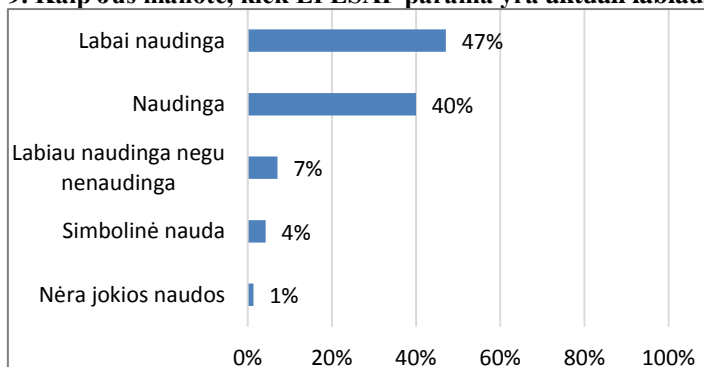
	N	%
Žmonių emigracija	53	75,7%
Padidėję žmonių atlyginimai	29	41,4%
Savarankiškos funkcijos perdavimas savivaldybėms (didesnė kontrolė)	25	35,7%
Padidėjęs užimtumas	16	22,9%
Nenoras būti labiausiai skurstančiu asmeniu	12	17,1%
Pagerėjusi ekonominė situacija	7	10,0%
Kita	15	21,4%
Iš viso	70	224,3%

*Kita: mažėja gyventojų skaičius/ gimstamumas/ dėl mirčių (4,2%); didėjančios pensijos (4,2%). Kitos priežastys buvo minimos dar rečiau. 2,6% paminėjo, kad jų rajone paramos gavėjų skaičius nemažėja.

Tarp svarbiausių priežasčių, lėmusių kodėl pastaraisiais metais mažėja galutinių paramos gavėjų skaičius, organizacijos-partnerės nurodė žmonių emigraciją (75,7%), padidėjusius žmonių atlyginimus (41,4%) bei savarankišku funkcijų perdavimą savivaldybėms (35,7%). Padidėjęs asmenų užimtumas (23%), nenoras būti labiausiai skurstančiu asmeniu (17%) ir pagerėjusi ekonominė situacija (10%) taip pat buvo tarp minimų priežasčių. Penktadalis organizacijų (21%) paminėjo kitas priežastis.

Santykinai daugelio organizacijų pasirinktas atsakymas „nenoras būti labiausiai skurstančiu asmeniu“ (17 proc.) rodo tam tikrą riziką, kad tikslinė grupė gali atsakyti paramos dėl stigmatizacijos. Partnerės organizacijos interviu metu paaiškino, kad pasitaiko, kad asmenys atitinkantys kriterijus atsako paramos – jiems neįauku laukti eilėse paramos dalijimo punktuose, neoru pripažinti pagalbos/„labdaros“ poreikį. Psichologines kliūtis kreipiantis dėl paramos nurodė ir keletas apklaustų paramos gavėjų (4 arba 8,9 proc. iš teigusių, kad susiduria su kliūtimis, norėdami pasinaudoti EPLSAF parama). Fondo ir nacionalinės programos pavadinimas – Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo veiksmų programa – paramos gavėjams taip pat gali kelti papildomą neigiamą asociaciją, nes asmenys, kurie gauna paramą yra ypač skurstantys.

9. Kaip Jūs manote, kiek EPLSAF parama yra aktuali labiausiai skurstantiems asmenims?

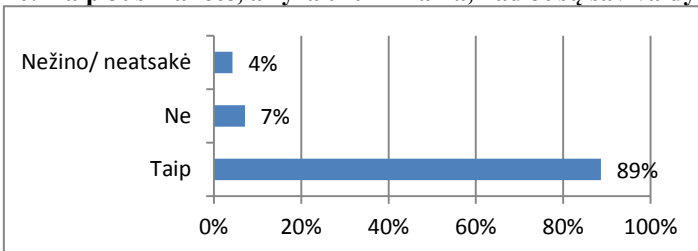

	N	%
Labai naudinga	33	47,1%
Naudinga	28	40,0%
Labiau naudinga negu nenaudinga	5	7,1%
Simbolinė nauda	3	4,3%

Nėra jokios naudos	1	1,4%
Iš viso	70	100,0%

Dauguma organizacijų-partnerių teigė, jog EPLSAF parama yra labai naudinga (47,1%) arba naudinga (40%) labiausiai skurstantiems asmenims. 7,1% organizacijų nurodė, jog ši parama yra labiau naudinga negu nenaudinga. 4,3% arba 3 organizacijos teigė, jog EPLSAF teikiama parama yra simbolinės naudos, o 1,4% arba 1 organizacija nurodė, jog ši parama neturi jokios naudos labiausiai skurstantiesiems.

10. Kaip Jūs manote, ar yra užtikrinama, kad Jūsų savivaldybėje EPLSAF paramą gautų ir benamiai?

	N	%
Taip	62	88,6%
Ne	5	7,1%
Nežino/ neatsakė	3	4,3%
Iš viso	70	100,0%

Didžioji dalis organizacijų-partnerių (88,6%) teigė, jog jų savivaldybėje yra užtikrinama, kad EPLSAF paramą gautų ir benamiai. 7,1% arba 5 organizacijos nesutiko su šiuo teiginiu. 4,3% arba 3 organizacijos nežinojo arba neatsakė į šį klausimą.

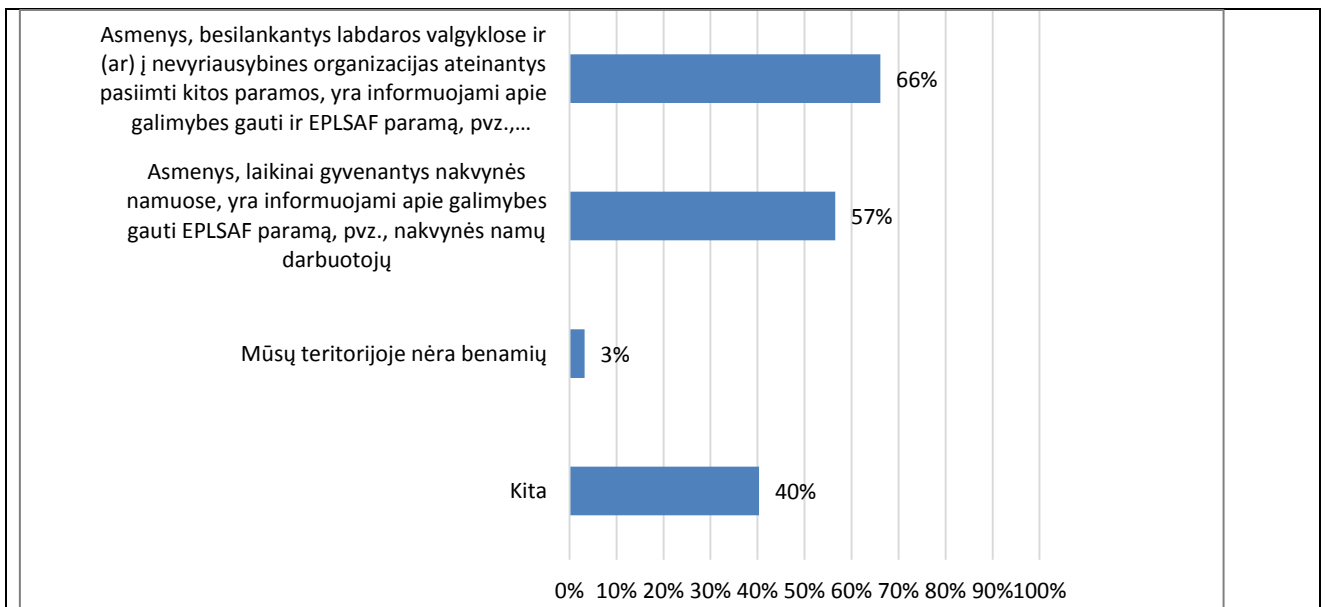
Pastebimas apklausos metodologinis nenuoseklumas susijęs su 10 ir 11 klausimais, kuris apsunkina surinktų duomenų analizę ir interpretavimą. 10 klausimas, siekiantis sužinoti, ar yra sudarytos sąlygos benamiams gauti paramą, užduodamas neišsiaiškinus, ar respondento atstovaujamoje savivaldybėje apskritai yra benamių. Respondentai, kurių savivaldybėse nėra benamių, neturi aiškaus atsakymo varianto, ir renkasi savo nuožiūra tarp variantų: „ne“, „nežinau“, arba „taip“. 11 klausimas, siekiantis sužinoti, kokiomis priemonėmis yra užtikrinamas paramos prieinamumas benamiams, užduodamas tik respondentams atsakiusiems, kad jų savivaldybėje yra užtikrinamas paramos prieinamumas benamiams. Tačiau tarp atsakymo variantų yra įdėtas „mūsų teritorijoje nėra benamių“. Apklauso klausimus tikslinga būtų išdėlioti tokia tvarka:

- Ar jūsų savivaldybėje yra benamių? su atsakymo variantais „taip“, „ne“, „nežinau“;
- Kaip manote, ar yra užtikrinama, kad jūsų savivaldybėje EPLSAF paramą gautų ir benamiai? [klausiama tik tų, kurie į ankstesnį klausimą atsakė „taip“];
- Prašome nurodyti būdus, kaip yra užtikrinamas paramos prieinamumas benamiams? [klausiama tik tų, kurie sakė, kad savivaldybė užtikrina paramos prieinamumą].

Dėl nuoseklumo trūkumo klausimų eigoje, 10 klausimo duomenis yra sunkiau interpretuoti. Tarp respondentų atsakiusių, kad nėra užtikrinamas paramos prieinamumas benamiams arba nežino apie tai, galėjo būti tokių, kurie savo savivaldybėje benamių neturi.

11. Prašome nurodyti pagrindines priežastis?

Atsakinėja nurodė, kad jų savivaldybėje užtikrinama, kad paramą gautų benamiai (N=62).

	N	%
Asmenys, besilankantys labdaros valgyklose ir (ar) į nevyriausybinės organizacijas ateinantys pasiimti kitos paramos, yra informuojami apie galimybes gauti ir EPLSAF paramą, pvz., socialinių darbuotojų, savanorių	41	66,1%
Asmenys, laikinai gyvenantys nakvynės namuose, yra informuojami apie galimybes gauti EPLSAF paramą, pvz., nakvynės namų darbuotojų	35	56,5%
Mūsų teritorijoje nėra benamių	2	3,2%
Kita*	25	40,3%
Iš viso	62	166,1%

*Kita: benamiai yra informuojami įvairiais būdais (skelbimai vietinėje spaudoje, internetiniame puslapyje/ turimi sąrašai/ per socialinius darbuotojus ir pan.) (37,1%); ateina patys (3,2%).

Organizacijos-partnerės teigė, jog dažniausiai benamiai asmenys yra informuojami apie galimybes gauti EPLSAF paramą besilankant labdaros valgyklose ir (ar) lankantis kitose nevyriausybines organizacijose (66,1%). Taip pat organizacijos teigė, jog benamiai asmenys yra informuojami apie EPLSAF paramą nakvynės namuose (56,5%) arba kitais būdais (40,3%). 3,2% arba 2 organizacijos nurodė, jog jų teritorijoje benamių nėra.

6. GALUTINIŲ PARAMOS GAVĖJŲ APKLAUSA (STATISTINĖ INFORMACIJA)

6.1. BENDRA STATISTINĖ INFORMACIJA

Bendras apklaustų reprezentatyvių galutinių paramos gavėjų skaičius	1111 (asmenys)
Bendras tinkamai užpildytų reprezentatyvių galutinių paramos gavėjų klausimynų skaičius	1072 (asmenys)

6.2. STATISTINĖ INFORMACIJA PAGAL GALUTINIŲ PARAMOS GAVĖJŲ KRITERIJUS SAVIVALDYBĖSE

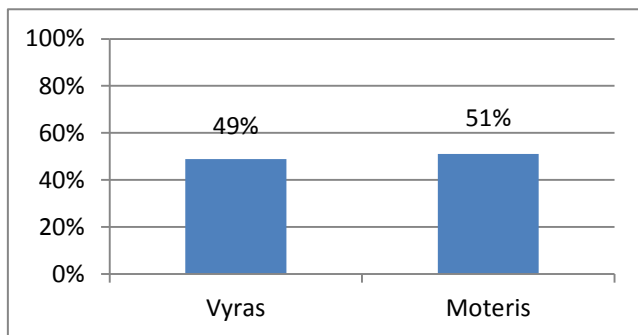
Eil. Nr.	Savivaldybė	Bendras paramos gavėjų skaičius	Apklaustoje dalyvavusių galutinių paramos gavėjų skaičius, iš jų:	Moterys	Vyrai	15 m. ar mažiau	16–24 m.	25–49 m.	50–64 m.	65 m. ar daugiau	Neįgalus	Nežinojo arba nesuprato klausimo ⁴
1.	Akmenės rajono	2753	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Alytaus miesto	2090	15	9	6	0	2	7	6	0	2	0
3.	Alytaus rajono	3258	23	12	11	0	1	13	8	1	1	0
4.	Anykščių rajono	2965	19	9	10	0	3	7	9	0	2	0
5.	Birštono	232	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
6.	Biržų rajono	3184	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.	Druskininkų	1350	9	4	5	0	1	4	3	1	1	0
8.	Elektrėnų	1462	8	4	4	0	1	3	3	1	1	0
9.	Ignalinos rajono	2406	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	Jonavos rajono	2692	18	9	9	0	1	10	6	1	2	0
11.	Joniškio rajono	2825	17	9	8	0	4	7	5	1	2	0
12.	Jurbarko rajono	3370	22	11	11	1	0	12	8	1	2	0
13.	Kaišiadorių rajono	2049	13	6	7	1	0	7	4	1	2	0
14.	Kalvarijos	1678	11	6	5	1	1	4	5	0	1	0
15.	Kauno miesto	4737	30	17	13	0	3	17	8	2	3	0
16.	Kauno rajono	4224	27	14	13	5	4	9	8	1	3	0
17.	Kazlų Rūdos	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18.	Kelmės rajono	3311	21	11	10	6	1	8	5	1	2	0
19.	Kėdainių rajono	3914	25	13	12	3	5	8	8	1	3	0
20.	Klaipėdos miesto	2074	9	8	1	0	1	4	3	1	1	0
21.	Klaipėdos rajono	2586	22	10	12	3	0	12	6	1	2	0
22.	Kretingos rajono	2704	18	8	10	2	0	10	5	1	2	0
23.	Kupiškio rajono	1828	12	6	6	2	1	2	7	0	1	0
24.	Lazdijų rajono	2842	19	9	10	3	0	13	3	0	1	0

⁴ Paslaugos teikėjas apklausdamas galutinius paramos gavėjus *negali siūlyti* šio varianto kaip vienos iš atsakymų alternatyvų, atsakymas „Nežinojo arba nesupranta klausimo“ yra užpildomas tik išimtiniais atvejais paties apklausą atliekančio asmens, kai apklausos metu yra akivaizdu, kad apklausiamas asmuo iš tiesų nežino kaip atsakyti arba nesupranta, kokio atsakymo iš jo yra tikimasi, net ir po kelių paaiškinimų su pavyzdžiais.

25.	Marijampolės	2655	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26.	Mažeikių rajono	4324	28	15	13	4	2	12	9	1	2	0
27.	Molėtų rajono	1964	13	6	7	2	0	3	7	1	2	0
28.	Neringos	66	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0
29.	Pagėgių	1480	10	5	5	3	0	3	4	0	1	0
30.	Pakruojo rajono	3011	20	10	10	4	2	10	3	1	2	0
31.	Palangos miesto	197	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
32.	Panevėžio miesto	3062	21	10	11	4	0	9	7	1	3	0
33.	Panevėžio rajono	3956	26	12	14	7	5	7	6	1	2	0
34.	Pasvalio rajono	2851	19	9	10	1	3	10	4	1	1	0
35.	Plungės rajono	2549	17	8	9	4	1	8	3	1	2	0
36.	Prienų rajono	3152	18	10	8	0	4	7	6	1	3	0
37.	Radviliškio rajono	4400	30	14	16	2	1	16	10	1	2	0
38.	Raseinių rajono	3936	27	14	13	3	3	13	7	1	3	0
39.	Rietavo	824	5	4	1	0	1	3	1	0	0	0
40.	Rokiškio rajono	3895	25	12	13	2	2	12	8	1	2	0
41.	Skuodo rajono	2584	17	9	8	1	1	8	5	2	2	0
42.	Šakių rajono	3500	23	11	12	2	6	9	5	1	2	0
43.	Šalčininkų rajono	5411	35	20	15	3	6	17	7	2	3	0
44.	Šiaulių miesto	2914	17	10	7	5	0	8	3	1	3	0
45.	Šiaulių rajono	4282	30	15	15	8	2	15	4	1	5	0
46.	Šilalės rajono	3408	21	11	10	7	2	9	1	2	2	0
47.	Šilutės rajono	4070	27	13	14	8	3	12	3	1	3	0
48.	Širvintų rajono	1325	9	5	4	1	0	4	4	0	5	0
49.	Švenčionių rajono	2352	16	8	8	4	1	9	1	1	1	0
50.	Tauragės rajono	4271	31	16	15	3	6	11	9	2	1	0
51.	Telšių rajono	2964	19	9	10	0	7	7	4	1	3	0
52.	Trakų rajono	2466	16	8	8	0	4	9	2	1	1	0
53.	Ukmergės rajono	3416	19	13	6	0	11	5	2	1	0	0
54.	Utenos rajono	2069	13	6	7	0	2	8	2	1	2	0
55.	Varėnos rajono	2644	17	8	9	1	0	9	6	1	1	0
56.	Vilkaviškio rajono	4649	32	15	17	4	2	16	9	1	2	0
57.	Vilniaus miesto	7747	50	26	24	4	3	17	24	2	6	0
58.	Vilniaus rajono	8086	52	25	27	2	2	36	8	4	4	0
59.	Visagino	2028	13	7	6	1	0	6	5	1	1	0
60.	Zarasų	2384	15	7	8	1	2	7	3	2	0	0
Viso			1072	548	524	118	113	493	294	54	106	0

7. APIBENDIRNTI GALUTINIŲ PARAMOS GAVĖJŲ APKLAUSOS DUOMENYS

1. Kokia Jūsų lytis?

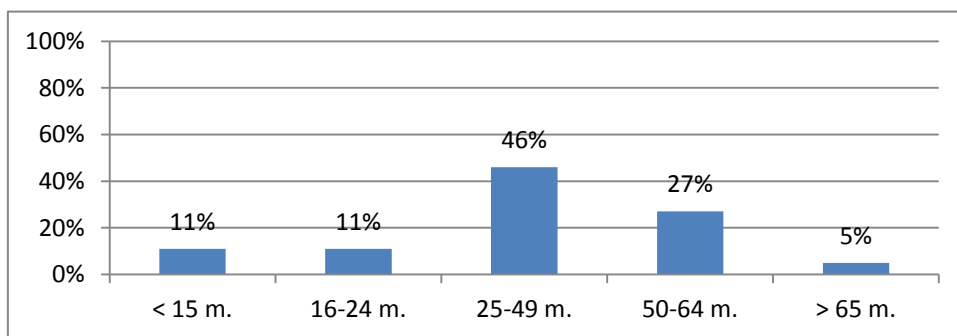

	N	%
Vyras	524	48,9%
Moteris	548	51,1%
Iš viso	1072	100,0%

			Vyras	Moteris	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	180	218	398
		%	45,2%	54,8%	100,0%
	Kaimas	N	344	330	674
		%	51,0%	49,0%	100,0%

Apklausoje dalyvavo gana tolygus moterų ir vyrų skaičius. Moterys sudarė 51,1% visų dalyvavusiųjų apklausoje, o vyrai - 48,9%. Lyginant respondentus pagal gyvenamąją vietovę tarp mieste gyvenančių buvo šiek tiek daugiau moterų, o tarp kaimo gyvenvietėse gyvenančių respondentų imtyje – vyrų.

2. Koks Jūsų amžius?

	N	%
Iki 15 m.	118	11,0%
16-24 m.	113	10,5%
25-49 m.	493	46,0%
50-64 m.	294	27,4%
65 ir daugiau m.	54	5,0%
Iš viso	1072	100,0%

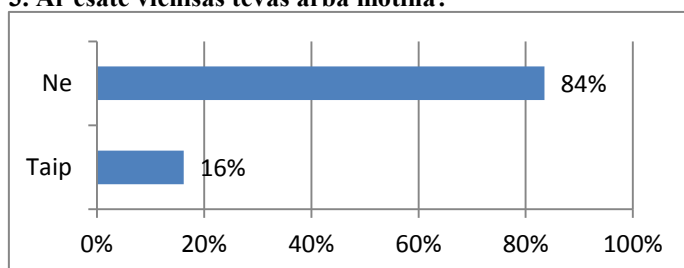
			Iki 15 m.	16-24 m.	25-49 m.	50-64 m.	65 ir daugiau m.	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	45	48	177	105	23	398

		%	11,3%	12,1%	44,5%	26,4%	5,8%	100,0%
	Kaimas	N	73	65	316	189	31	674
		%	10,8%	9,6%	46,9%	28,0%	4,6%	100,0%

Daugiausia apklaustųjų (46%) sudarė 25-49 m. amžiaus asmenys. Antra amžiaus grupė, pagal apklaustųjų skaičių, buvo 50-64 m. amžiaus asmenys (27,4%). 11% apklaustųjų buvo iki 15 m., o 10,5% - 16-24m. Mažiausiai apklaustųjų (5%) buvo 65 ir daugiau m. amžiaus grupėje.

Santykinai nedidelį vyresnių nei 65 metų asmenų skaičių paramos gavėjų populiacijoje lemia dvi pagrindinės priežastys. Pirmą, šios amžiaus grupės asmenų užimtumo rodikliai didėja. Per pastaruosius aštuonerius metus dirbančių šios amžiaus grupės gyventojų skaičius padvigubėjo: nuo 23,5 tūkst. (2010 m. pirmą kv.) iki 47,4 tūkst. (2017 m. ketvirtą kv.). Taip pat didėjo šios grupės asmenų užimtumo lygis – nuo 4,3 iki 8,6 proc. Antra, dažnai šių asmenų pajamos buvo didesnės nei 2017 metų tinkamumo EPLSAF paramai piniginis kriterijus (153 eurai): vidutinė socialinio draudimo senatvės pensija 2017 m. gruodžio mėnesį siekė 287 eurus,⁵ nesukaupe būtinojo stažo asmenys 2017 metais gavo 158,8 eurų pensiją⁶.

3. Ar esate vienišas tėvas arba motina?

	N	%
Taip	174	16,2%
Ne	895	83,5%
Nenori atsakyti	3	0,3%
Iš viso	1072	100,0%

		Taip	Ne	Nenori atsakyti	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	73	324	1	398
		%	18,3%	81,4%	0,3%
	Kaimas	101	571	2	674
		%	15,0%	84,7%	0,3%

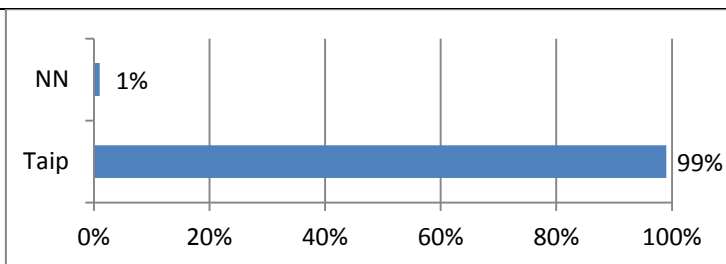
16,2% dalyvavusių apklausoje asmenų buvo vieniši tėvai arba motinos. Didžioji dauguma (83,5%) teigė nesantys vieniši tėvai arba nenorėjo atsakyti į šį klausimą (0,3%).

4. Kokią paramą ką tik gavote (ar gausite artimiausiu metu) iš Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (toliau – EPLSAF)? Maisto produktus

⁵ SoDra, „Pagrindiniai socialiniai rodikliai“, <<http://www.sodra.lt/lt/situacijos/statistika/pagrindiniai-socialiniai-rodikliai>>.

⁶ SoDra, „Nesukaupe būtinojo stažo pensininkai gauna dvigubai mažiau nei turintieji 30 ir daugiau metų stažo“

<http://www.sodra.lt/lt/naujienos/nesukaupė-butinojo-stazo-pensininkai-gauna-dvigubai-maziau-nei-turintieji-30-ir-daugiau-metu-stazo>

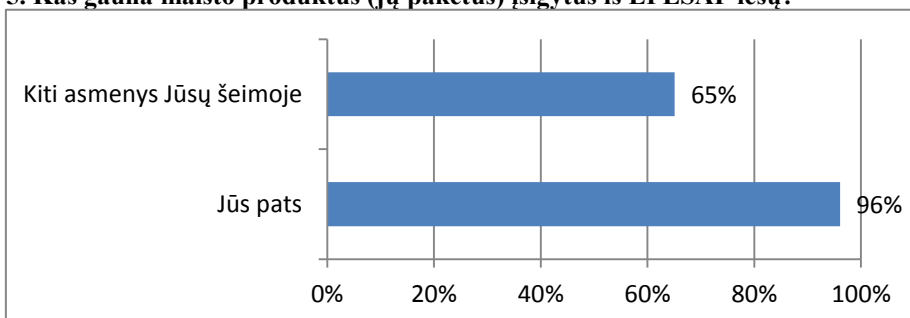

	N	%
Taip	1065	99,3%
NN	7	0,7%
Iš viso	1072	100,0%

			Taip	NN	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	394	4	398
		%	99,0%	1,0%	100,0%
	Kaimas	N	671	3	674
		%	99,6%	,4%	100,0%

Beveik visi apklaustieji (99,3%) gavo (arba artimiausiu metu gaus) maisto produktų paramą iš EPLSAF. 0,7% nežinojo atsakymo arba nesuprato klausimo.

5. Kas gauna maisto produktus (jų paketus) įsigytus iš EPLSAF lėšų?

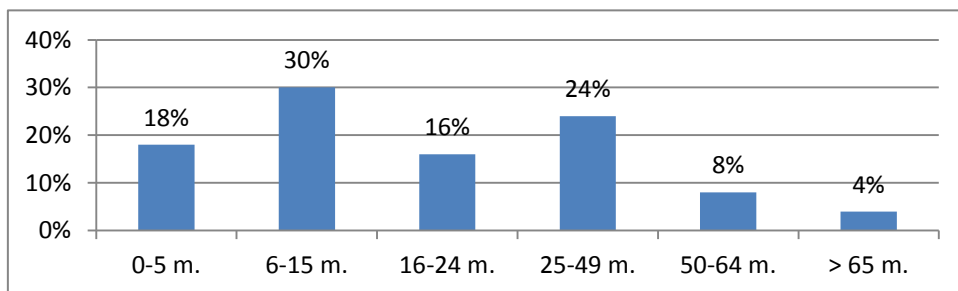
	N	%
Jūs pats	1030	96,1%
Kiti asmenys Jūsų šeimoje	698	65,1%
Iš viso	1072	161,2%

			Jūs pats	Kiti asmenys Jūsų šeimoje	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	380	256	398
		%	95,5%	64,3%	159,8%
	Kaimas	N	650	442	674
		%	96,4%	65,6%	162,0%

Didžioji dalis visų apklaustųjų (96,1%) patys gauna maisto paketus iš EPLSAF. 65,1% apklaustųjų teigė, jog gaunamais iš EPLSAF maisto paketais naudojasi ir kiti jų šeimos asmenys. 23,4 proc. respondentų gyvena namų ūkiuose po vieną.

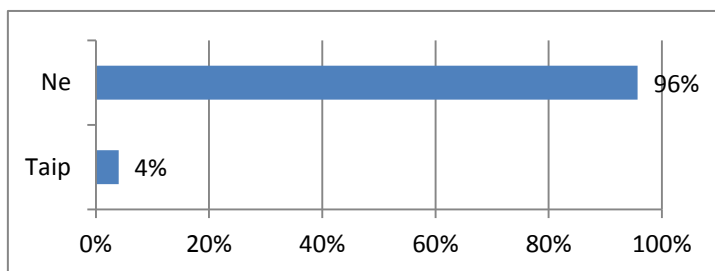
6. Ar kiti asmenys Jūsų šeimoje naudojasi EPLSAF parama maisto produktais? Jei „Taip“, kiek žmonių (neskaitant Jūsų paties) ir koks jų amžius bei lytis?

Amžiaus grupės	mot.	vyr.	viso	%
0-5 m.	170	185	355	18
6-15 m.	315	287	602	30
16-24 m.	131	179	310	16
25-49 m.	232	248	480	24
50-64 m.	89	76	165	8
> 65 m.	63	22	85	4
Iš viso:	1000	997	1997	100

Be pačių paramos gavėjų, EPLSAF parama maisto produktais papildomai naudojosi dar 1997 asmenys, gyvenantys paramos gavėjų namų ūkiuose. Lyginant respondentų namų ūkiuose gyvenančius asmenis pagal amžiaus grupes dominuoja vaikai 6-15 metų (30 proc.) ir suaugusieji 25-49 m. (24 proc.). 2017 metų rugpjūčio mėnesio duomenimis, tarp visų paramos gavėjų, vaikų iki 15 metų buvo 27,5 proc. arba 48315. Paramos gavėjų vaikų proporcija (27,5 proc.) panaši į vaikų, patiriančių skurdo riziką, dalį (25,6 proc. (2016 m.)). Pagal apklausos duomenis, vaikai gyveno 584 namų ūkiuose (54,4 proc.), iš jų 235 namų ūkiuose (40 proc. nuo tų, kuriuose gyvena vaikai) auga 3 arba daugiau vaikų. Santykinai didesnę vaikų skaičių paramos gavėjų imtyje lemia paramos skyrimo sistema atsižvelgianti į vieno namų ūkio nariui tenkančią pinigų sumą. Toks skaičiavimas leidžia atrinkti žemo aktyvumo namų ūkius, kuriuose gyvena daugiau išlaikomų asmenų. Vaikų situacija visuomet priklauso nuo jų tėvų gyvenimo aplinkybių susiklostymo, vaikai visuomet yra išlaikomi asmenys, todėl logiška, kad jų skaičius tarp paramos gavėjų yra ganėtinai didelis.

7. Ar tai pirmas kartas, kai gaunate EPLSAF paramą maisto produktais?

	N	%
Taip	43	4,0%
Ne	1026	95,7%
Nenori atsakyti	2	0,2%
Nežino arba nesupranta klausimo	1	0,1%
Iš viso	1072	100,0%

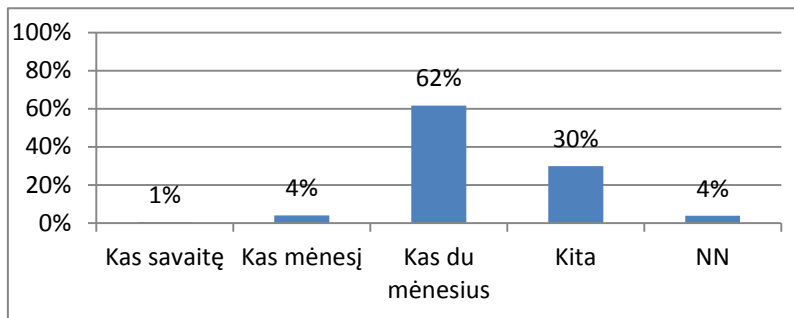
		Taip	Ne	Nenori atsakyti	NN	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	18	379		1	398
	%	4,5%	95,2%		0,3%	100,0%
	Kaimas	25	647	2		674

	%	3,7%	96,0%	0,3%		100,0%
--	---	------	-------	------	--	--------

Didžioji dalis apklaustųjų (95,7%) paramą gauna jau nebe pirmą sykį. Pirmą kartą EPLSAF parama naudojosi 4% arba 43 asmenys. 0,3% arba 3 asmenys nežinojo/ nenorėjo atsakyti į šį klausimą.

8. Kaip dažnai ateinate EPLSAF paramos maisto produktais?

Atsakinėja nurodė, kad paramą gauna ne pirmą kartą (N=1026).

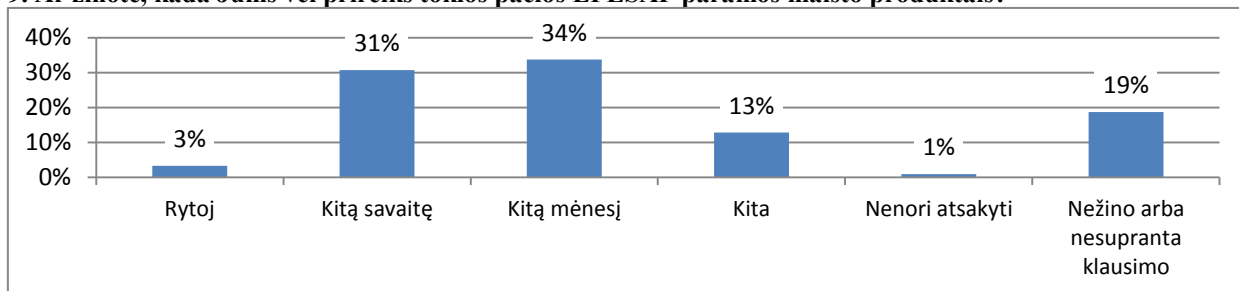

	N	%
Kas savaitę	5	0,5%
Kas mėnesį	41	4,0%
Kas du mėnesius	633	61,7%
Kita	307	29,9%
Nenori atsakyti	1	0,1%
Nežino arba nesupranta klausimo	39	3,8%
Iš viso	1026	100,0%

		Kas savaitę	Kas mėnesį	Kas du mėnesius	Kita	Nenori atsakyti	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N 3	11	244	107		14	379
		% 0,8%	2,9%	64,4%	28,2%		3,7%	100,0%
Kaimas	N	2	30	389	200	1	25	647
		% 0,3%	4,6%	60,1%	30,9%	0,2%	3,9%	100,0%

Daugiausia paramos gavėjų (61,7%) teigė ateinantys pasiimti EPLSAF paramos maisto produktais kas du mėnesius. 4% paramos gavėjų teigė ateinantys pasiimti paramos kas mėnesį, bei 0,5% - kas savaitę. 29,9% arba 307 asmenys atėdavo pasiimti paramą kitokiu dažnumu. 3,9% nežinojo arba nenorėjo atsakyti į šį klausimą. Tokie respondentų atsakymai rodo, kad dalis paramos gavėjų neatpažįsta EPLSAF paramos tarp kitų paramos šaltinių. Tikėtina, kad respondantai, žymėję, kad paramą gauna kas savaitę arba kas mėnesį, painioja šios programos paramą su Maisto banko dalijamais produktais, suaukotoais gyventojų ar gautais kitais būdais.

9. Ar žinote, kada Jums vėl prireiks tokios pačios EPLSAF paramos maisto produktais?

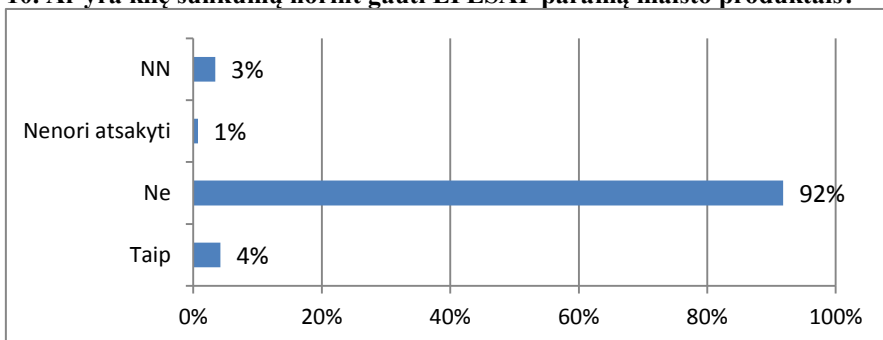
	N	%
Rytoj	35	3,3%
Kitą savaitę	329	30,7%

Kitą mėnesį	361	33,7%
Kita	137	12,8%
Nenori atsakyti	10	0,9%
Nežino arba nesupranta klausimo	200	18,7%
Iš viso	1072	100,0%

			Rytoj	Kitą savaitę	Kitą mėnesį	Kita	Nenori atsakyti	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	17	120	132	63	3	63	398
		%	4,3%	30,2%	33,2%	15,8%	,8%	15,8%	100,0%
	Kaimas	N	18	209	229	74	7	137	674
		%	2,7%	31,0%	34,0%	11,0%	1,0%	20,3%	100,0%

Daugiausia paramos gavėjų (33,7%) teigė, jog EPLSAF paramos maisto produktais jiems vėl prireiks kitą mėnesį. 30,7% paramos gavėjų paramos vėl prireiks kitą savaitę, o 3,3% arba 35 asmenims – sekančią dieną. 12,8% respondentų paramos vėl prireiks kitu metu. 19,6% apklaustųjų nenorėjo atsakyti, nežinojo arba nesuprato klausimo.

10. Ar yra kilę sunkumų norint gauti EPLSAF paramą maisto produktais?

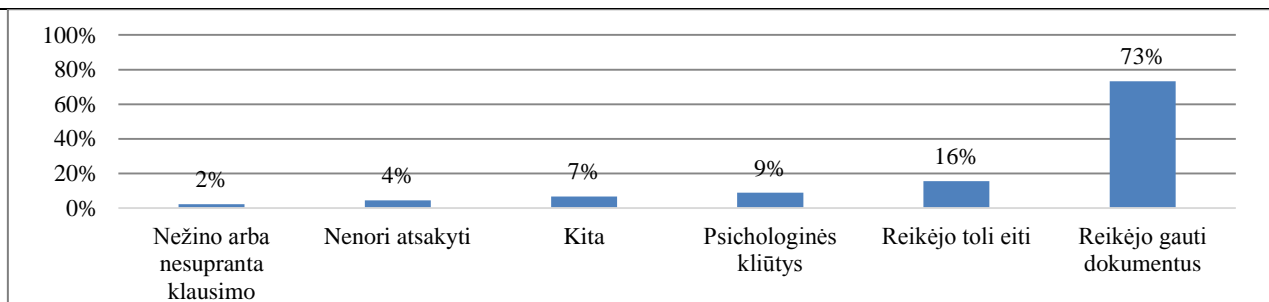
	N	%
Taip	45	4,2%
Ne	984	91,8%
Nenori atsakyti	7	0,7%
Nežino arba nesupranta klausimo	36	3,4%
Iš viso	1072	100,0%

			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	18	363	4	13	398
		%	4,5%	91,2%	1,0%	3,3%	100,0%
	Kaimas	N	27	621	3	23	674
		%	4,0%	92,1%	,4%	3,4%	100,0%

Didžiajai daliai paramos gavėjų (91,8%) nėra kilę sunkumų gauti EPLSAF paramą maisto produktais. 4,2% arba 45 asmenys teigė, jog jiems yra kilę sunkumų gauti paramą. 4,1% apklaustųjų nenorėjo atsakyti arba nežinojo atsakymo/nesuprato klausimo.

10.1 Jeigu atsakėte „Taip“, pasakykite, kokių sunkumų kilo?

Atsakinėja nurodė, kad yra kilę sunkumų (N=45).

	N	%
Reikėjo gauti dokumentus iš nacionalinės, regioninės ar vietos institucijos	33	73,3%
Reikėjo toli eiti	7	15,6%
Psichologinės kliūtys	4	8,9%
Kita*	3	6,7%
Nenori atsakyti	2	4,4%
Nežino arba nesupranta klausimo	1	2,2%
Iš viso	45	111,1%

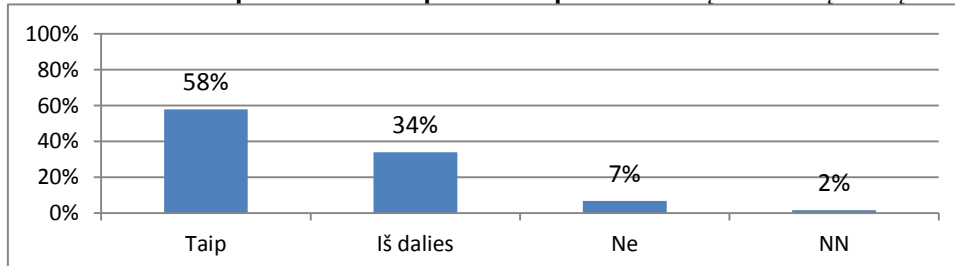
*Kita: reikėjo laukti, kol pajamos neviršys nustatytos pinigų sumos (6,7%).

		Reikėjo gauti dokumentus	Reikėjo toli eiti	Psichologinės kliūtys	Kita	Nenori atsakyti	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	13	2	1	2		18
		%	72,2%	11,1%	5,6%	11,1%		105,6%
	Kaimas	N	20	5	3	2	1	27
		%	74,1%	18,5%	11,1%	7,4%	3,7%	114,8%

Dažniausiai kylančios problemos, tarp tų asmenų, kurie teigė susidūrę su sunkumais, buvo susijusios su dokumentų iš nacionalinės, regioninės ar vietos institucijos gavimu (73,3%). Kiti dažniausiai patiriami sunkumai – atstumas iki paramos atsiėmimo taško (15,6%) ir psichologinės kliūtys (8,9%). 6,7% apklaustųjų minėjo kitus sunkumus, tokius kaip laukimą, kol pajamos neviršys nustatytos pinigų sumos. 6,6% nenorėjo atsakyti į šį klausimą arba nežinojo atsakymo/ nesuprato klausimo. Proporciškai didesnei daliai kaimo vietovėse gyvenantiems sunkumų kėlė papildomų dokumentų gavimas (74,1%), tolimas atstumas (18,5%), psichologinės kliūtys (11,1%), kiti veiksniai.

Tam, kad galėtų pretenduoti į EPLSAF paramą, asmuo turi pateikti tik darbdavio pažymą apie gaunamą darbo užmokestį (jeigu į EPLSAF paramą pretenduoja dirbantis asmuo), visa kita informacija prašymą priimančiam darbuotojui yra prieinama Socialinės paramos informacinėje sistemoje (SPIS). Todėl gali būti, kad respondentų minimos patiriamos kliūtys yra susiję su darbdavio pažymos gavimu ir pristatymu, o taip pat tolimu atstumu iki prašymus EPLSAF paramai gauti priimančios savivaldybės arba jai pavaldžios įstaigos.

11. Ar dėl EPLSAF paramos maisto produktais pasikeitė Jūsų arba Jūsų namų ūkio padėtis?

	N	%
Taip	620	57,8%

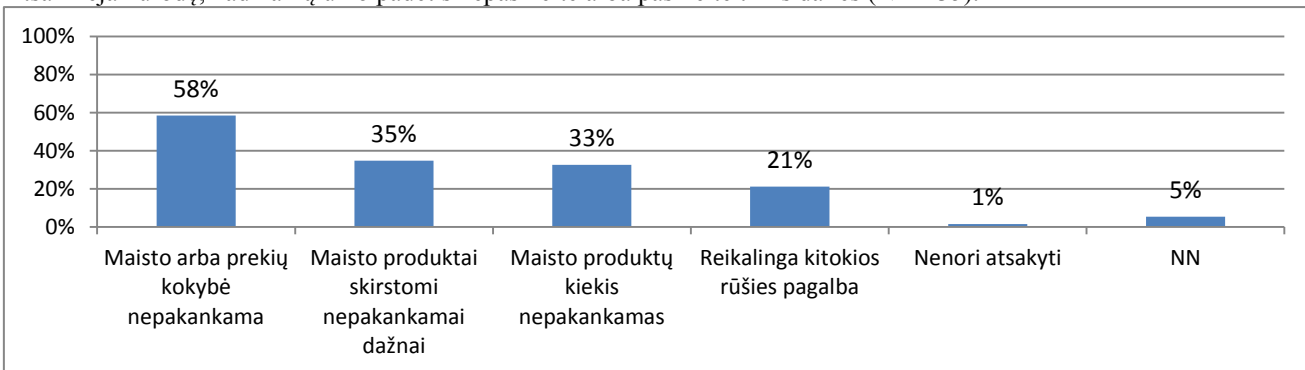
Iš dalies	363	33,9%
Ne	72	6,7%
Nenori atsakyti	1	0,1%
Nežino arba nesupranta klausimo	16	1,5%
Iš viso	1072	100,0%

			Taip	Iš dalies	Ne	Nenori atsakyti	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	232	124	35		7	398
		%	58,3%	31,2%	8,8%		1,8%	100,0%
	Kaimas	N	388	239	37	1	9	674
		%	57,6%	35,5%	5,5%	0,1%	1,3%	100,0%

Daugiau nei pusė paramos gavėjų (57,8%) teigė, jog dėl gaunamos paramos pasikeitė jų namų ūkio padėtis. Trečdalis (33,9%) paramos gavėjų sutiko, jog jų padėtis pasikeitė iš dalies, o 6,7% teigė, jog padėtis nepagerėjo. 1,6% apklaustųjų nenorėjo atsakyti arba nežinojo atsakymo/ nesuprato klausimo. Tarp teigusių, kad jų namų ūkio padėtis nepagerėjo, buvo daugiau vyrų (61%) ir darbingo amžiaus asmenų: 25-49 m. (38,9%) ir 50-64 m. (41,7 %) respondentai.

11.1 Jeigu atsakėte „Ne“ arba „Iš dalies“, gal galėtumėte pasakyti, kodėl?

Atsakinėja nurodė, kad namų ūkio padėtis nepasikeitė arba pasikeitė tik iš dalies (N = 435).

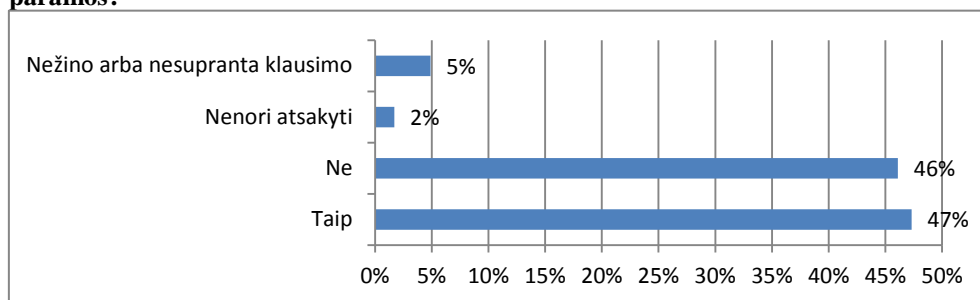
	N	%
Maisto arba prekių kokybė nepakankama	254	58,4%
Maisto produktai skirstomi nepakankamai dažnai	151	34,7%
Maisto produktų kiekis nepakankamas	142	32,6%
Reikalinga kitokios rūšies pagalba*	92	21,1%
Nenori atsakyti	6	1,4%
Nežino arba nesupranta klausimo	23	5,3%
Iš viso	435	153,6%

*Kita: apranga/ batai (8,0%); finansinė parama/ kompensacijos (3,2%); kanceliarinės prekės (2,1%); buitinė technika (1,8%); malkos/ kuras (1,8%); patalynė/ rankšluosčiai (1,6%); baldai (1,6%); įvairesnių maisto produktų (1,4%). Kitos priemonės padėties pagerinimui buvo minimos dar rečiau.

			Maisto produktų kiekis nepakankamas	Maisto produktai skirstomi nepakankamai dažnai	Maisto arba prekių kokybė nepakankama	Reikalinga kitokios rūšies pagalba	Nenori atsakyti	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	61	53	97	31	3	6	159
		%	38,4%	33,3%	61,0%	19,5%	1,9%	3,8%	157,9%
	Kaimas	N	81	98	157	61	3	17	276
		%	29,3%	35,5%	56,9%	22,1%	1,1%	6,2%	151,1%

Asmenys, kurie teigė, jog jų padėtis nepagerėjo arba pagerėjo tik iš dalies, tarp galimų tokios situacijos priežasčių minėjo nepakankamą maisto ar prekių kokybę (58,4%), per retai skirstomus maisto produktus (34,7%), nepakankamą maisto produktų kiekį (32,6%) arba tai, jog yra reikalinga kitokios rūšies pagalba (21,1%). 6,7% nenorėjo atsakyti arba nežinojo atsakymo / nesuprato klausimo. Lyginant respondentus pagal gyvenamą vietą matome, kad miesto gyventojai dažniau turėjo priekaištų dėl maisto produktų nepakankamo kiekio ir kokybės, o kaimo gyventojai dažniau teigė, kad maisto produktai skirstomi nepakankamai dažnai.

12. Ar Jūs arba Jūsų namų ūkis prieš metus galėjo įpirkti maisto produktus, kuriuos ką tik gavote iš EPLSAF paramos?

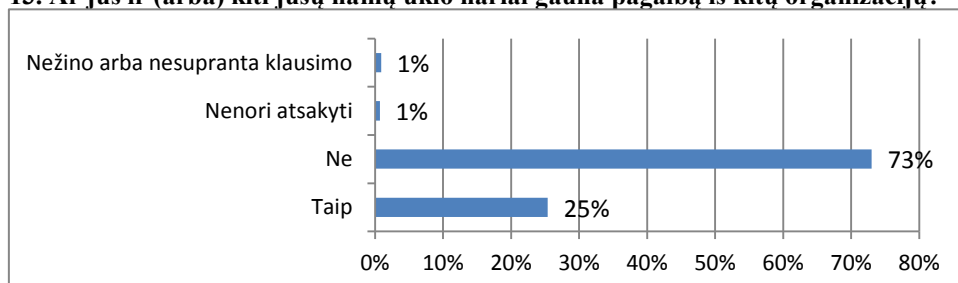

	N	%
Taip	507	47,3%
Ne	494	46,1%
Nenori atsakyti	18	1,7%
Nežino ar nesupranta klausimo	53	4,9%
Iš viso	1072	100,0%

		Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežino ar nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N 181	188	5	24	398
		% 45,5%	47,2%	1,3%	6,0%	100,0%
Kaimas	N	326	306	13	29	674
		% 48,4%	45,4%	1,9%	4,3%	100,0%

Dauguma (47,3%) paramos gavėjų teigė, jog prieš metus galėjo įpirkti maisto produktus, kuriuos ką tik gavo iš EPLSAF paramos. 46,1% paramos gavėjų prieš metus gaunamų iš EPLSAF produktų įpirkti negalėjo. 6,6% paramos gavėjų nenorėjo atsakyti arba nežinojo atsakymo/ nesuprato klausimo.

13. Ar jūs ir (arba) kiti jūsų namų ūkio nariai gauna pagalbą iš kitų organizacijų?

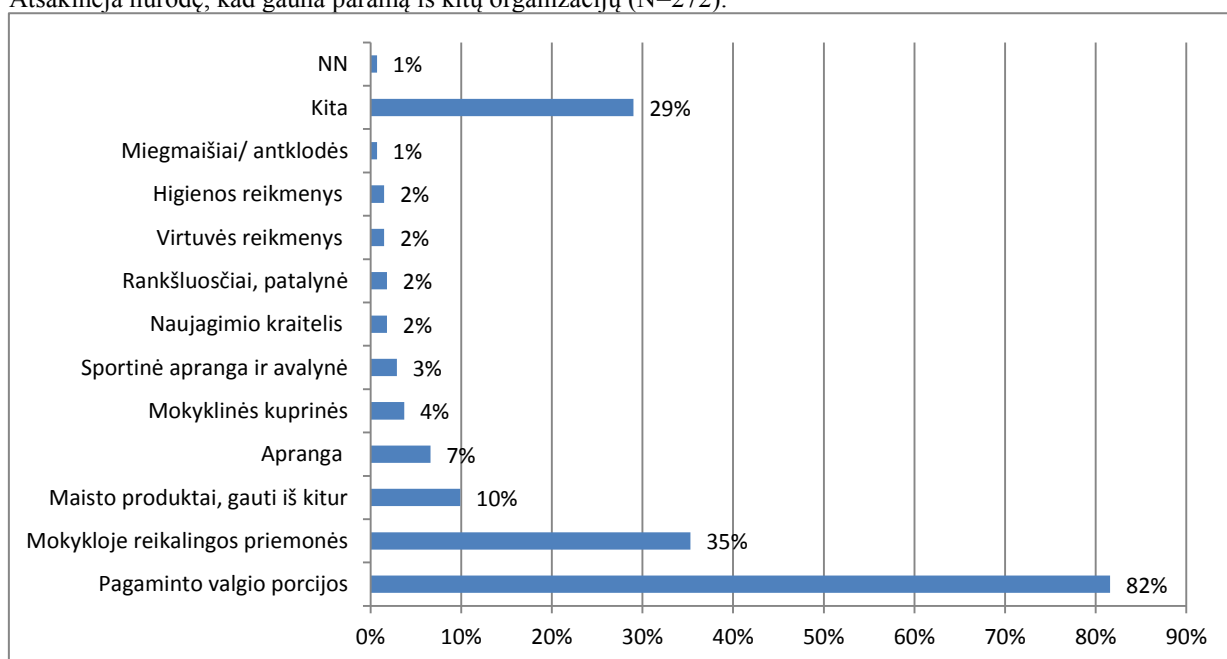
	N	%
Taip	272	25,4%
Ne	783	73,0%
Nenori atsakyti	7	0,7%
Nežino ar nesupranta klausimo	10	0,9%

Iš viso	1072	100,0%
---------	------	--------

			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežino ar nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	107	284	3	4	398
		%	26,9%	71,4%	0,8%	1,0%	100,0%
	Kaimas	N	165	499	4	6	674
		%	24,5%	74,0%	0,6%	0,9%	100,0%

Didžioji dauguma paramos gavėjų (73%) gauna pagalbą tik iš EPLSAF. Ketvirtadalis paramos gavėjų (25,4%) pagalbą gauna ir iš kitų organizacijų. 1,6% nenorėjo atsakyti arba nežinojo atsakymo / nesuprato klausimo.

13.1 Jeigu atsakėte „Taip“, ar galėtumėte pasakyti, kokios rūšies pagalbą gaunate iš kitų organizacijų?
Atsakinėja nurodė, kad gauna paramą iš kitų organizacijų (N=272).

	N	%
Pagaminto valgio porcijos	222	81,6%
Kanceliarinės prekės, sąsiuviniai, plunksnaočiai, tapybos reikmenys ir kitos mokykloje reikalingos priemonės (ne apranga)	96	35,3%
Maisto produktai, gauti iš kitur	27	9,9%
Apranga (žieminiai paltai, avalynė, mokyklinės uniformos ir pan.)	18	6,6%
Mokyklinės kuprinės	10	3,7%
Sportinė apranga ir sportinė avalynė	8	2,9%
Naujagimio kraitelis (būtiniausi daiktai kūdikiui)	5	1,8%
Ūkiniai skalbiniai (rankšluosčiai, patalynė)	5	1,8%
Virtuvės reikmenys (puodai, keptuvės, stalo įrankiai ir pan.)	4	1,5%
Higienos reikmenys (pirmosios pagalbos rinkiniai, muilas, dantų šepetėliai, vienkartiniai skustuvai ir pan.)	4	1,5%
Miegmaišiai/ antklodės	2	,7%
Kita*	79	29,0%
Nežino arba nesupranta klausimo	2	,7%
Iš viso	272	177,2%

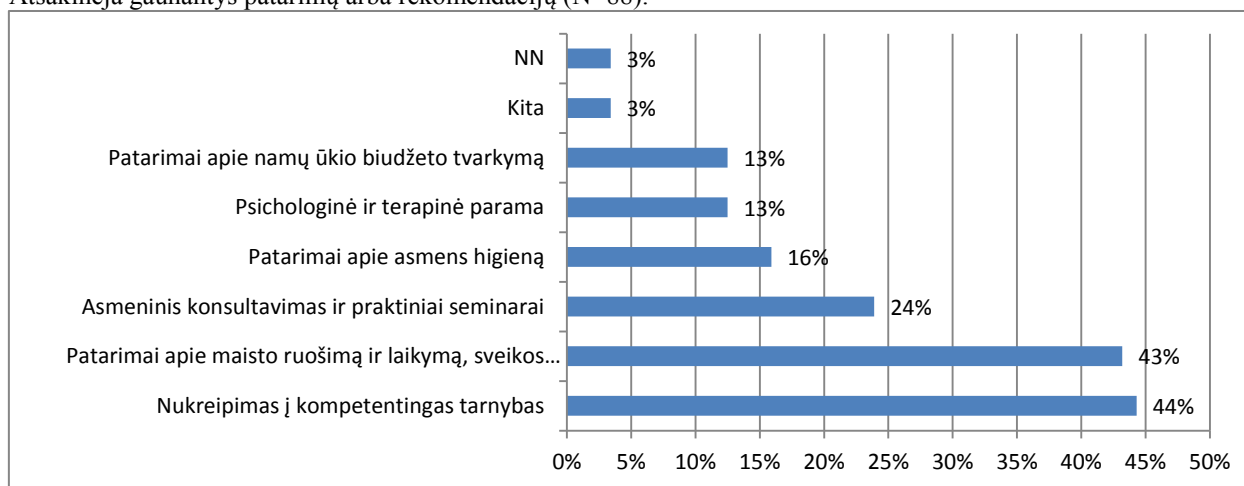
*Kita: finansinė parama/ įvairios kompensacijos (27,2%). Kitos rūšies pagalba buvo minima dar rečiau.

		Pagaminto valgio porcijos	Kanceliarinės prekės	Maisto produktai, gauti iš kitur	Apranga	Mokyklinės kuprinės	Sportinė apranga ir sportinė avalynė	Naujagimio kraitelis	Virtuvės reikmenys	Ūkiniai skalbiniai	Higienos reikmenys	Miegmaišiai/ antklodės	Kita	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Miestas	N	77	34	13	9	5	5	1	2	2	3	1	34		107
	%	72,0 %	31,8 %	12,1 %	8,4%	4,7%	4,7%	0,9%	1,9%	1,9%	2,8%	0,9%	31,8 %		173,8 %
Kaimas	N	145	62	14	9	5	3	4	2	3	1	1	45	2	165
	%	87,9 %	37,6 %	8,5%	5,5%	3,0%	1,8%	2,4%	1,2%	1,8%	0,6%	0,6%	27,3 %	1,2%	179,4 %

Asmenys, kurie gavo pagalbą ir iš kitų organizacijų, dažniausiai gavo pagaminto valgio porcijas (81,6%), kanceliarines prekes (35,3%), maisto produktus (9,9%), aprangą (6,6%) arba kitokią pagalbą (29%). Pagalba, gaunama valgio porcijomis, buvo dažnesnė kaime (87,9%) nei tarp paramos gavėjų mieste (72%).

14. Jeigu iš šios organizacijos (dabar arba anksčiau) gavote patarimų arba rekomendacijų, gal galėtumėte pasakyti, kokių tiksliai?

Atsakinėja gaunantys patarimų arba rekomendacijų (N=88).

	N	%
Nukreipimas į kompetentingas tarnybas (pvz., socialines ar administracines)	39	44,3%
Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą, maisto gamybos kursai, mokomoji veikla, kuria skatinama sveika mityba, arba patarimai, kaip sumažinti maisto atliekas	38	43,2%
Asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai	21	23,9%
Patarimai apie asmens higieną	14	15,9%
Psichologinė ir terapinė parama	11	12,5%
Patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą	11	12,5%
Kita*	3	3,4%
Nežino arba nesupranta klausimo	3	3,4%
Iš viso	88	159,1%

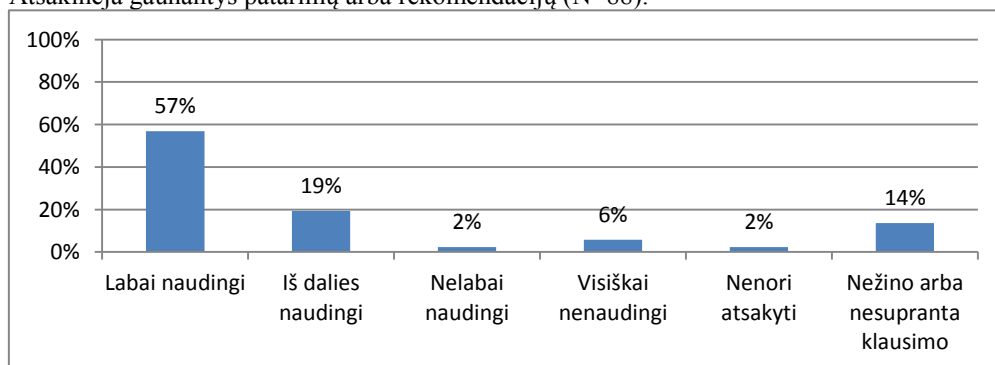
*Kita: bendros konsultacijos/ patarimai (3,4%).

			Nukreipimas į kompetentingas tarnybas	Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą ir pan.	Asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai	Patarimai apie asmens higieną	Psichologinė ir terapinė parama	Patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą	Kita	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	17	15	8	7	5	5		1	28
		%	60,7%	53,6%	28,6%	25,0%	17,9%	17,9%		3,6%	207,1%
	Kaimas	N	22	23	13	7	6	6	3	2	60
		%	36,7%	38,3%	21,7%	11,7%	10,0%	10,0%	5,0%	3,3%	136,7%

Paramos gavėjams, kuriems organizacijos teikė patarimus bei rekomendacijas, dažniausiai buvo suteikiami nukreipimai į kompetentingas tarnybas (44,3%), patarimai apie maisto ruošimą bei laikymą, maisto gamybos kursai (43,2%) bei asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai (23,9%). Tarp rečiau suteikiamų paslaugų – patarimai apie asmens higieną (15,9%), psichologinė ir terapinė parama (12,5%) arba patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą (12,5%). Tokios paslaugos, kaip nukreipimas į kompetentingas tarnybas, buvo dažniau teikiamos gyvenantiems mieste (60,7%) nei kaime (36,7%).

15. Ar, Jūsų nuomone, šie patarimai arba rekomendacijos buvo naudingi?

Atsakinėja gaunantys patarimų arba rekomendacijų (N=88).

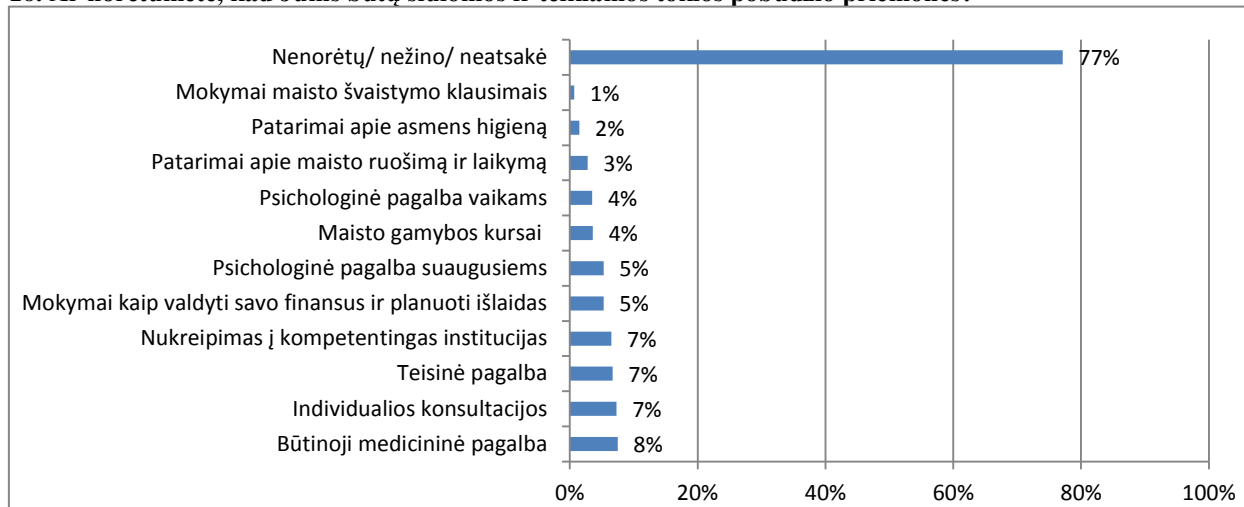
	N	%
Labai naudingi	50	56,8%
Iš dalies naudingi	17	19,3%
Nelabai naudingi	2	2,3%
Visiškai nenaudingi	5	5,7%
Nenori atsakyti	2	2,3%
Nežino arba nesupranta klausimo	12	13,6%
Iš viso	88	100,0%

			Labai naudingi	Iš dalies naudingi	Nelabai naudingi	Visiškai nenaudingi	Nenori atsakyti	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	23	3		1		1	28
		%	82,1%	10,7%		3,6%		3,6%	100,0%
	Kaimas	N	27	14	2	4	2	11	60
		%	45,0%	23,3%	3,3%	6,7%	3,3%	18,3%	100,0%

Didžioji dalis paramos gavėjų, kurie gauna rekomendacijas ar patarimus, sutiko, jog tokia pagalba yra labai naudinga (58,8%) arba iš dalies naudinga (19,3%). Mieste gyvenantys paramos gavėjai buvo labiau patenkinti (82,1%) gaunamų rekomendacijų naudingumu nei kaimo gyventojai (45%). 6,7% paramos gavėjų teigė, jog teikiami patarimai yra visiškai nenaudingi, o 2,3% - nelabai naudingi. 15,9% paramos gavėjų nenorėjo atsakyti arba nežinojo atsakymo / nesuprato

klausimo.

16. Ar norėtumėte, kad Jums būtų siūlomos ir teikiamos tokios pobūdžio priemonės?

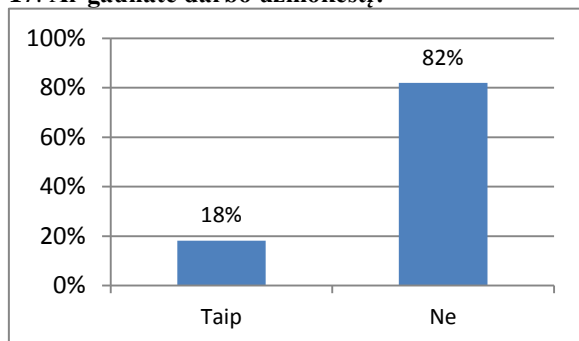
	N	%
Būtinoji medicininė pagalba	80	7,5%
Individualios konsultacijos	78	7,3%
Teisinė pagalba	72	6,7%
Nukreipimas į kompetentingas institucijas	70	6,5%
Mokymai kaip valdyti savo finansus ir planuoti išlaidas	57	5,3%
Psichologinė pagalba suaugusiems	57	5,3%
Maisto gamybos kursai (mokymai)	39	3,6%
Psichologinė ir terapinė pagalba vaikams	38	3,5%
Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą	30	2,8%
Patarimai/ mokymai apie asmens higieną	16	1,5%
Mokymai maisto švaistymo klausimais	7	0,7%
Kita*	2	0,2%
Nenorėtu/ nežino/ neatsakė	826	77,1%
Iš viso	1072	128,0%

*Kita: gauti nuolatinį darbą (0,1%); produktų pristatymas į namus (0,1%).

	Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą	Maisto gamybos kursai (mokymai)	Mokymai kaip valdyti savo finansus ir planuoti išlaidas	Mokymai maisto švaistymo klausimais	Patarimai/ mokymai apie asmens higieną	Nukreipimas į kompetentingas institucijas	Individualios konsultacijos	Teisinė pagalba	Psichologinė pagalba suaugusiems	Psichologinė ir terapinė pagalba vaikams	Būtinoji medicininė pagalba	Kita	Nenorėtu/ nežino/ neatsakė	Iš viso
Miestas	N 16	24	34	4	10	37	34	40	27	19	29	1	289	398
	% 4,0%	6,0%	8,5%	1,0%	2,5%	9,3%	8,5%	10,1%	6,8%	4,8%	7,3%	,3%	72,6%	141,7%
Kaimas	N 14	15	23	3	6	33	44	32	30	19	51	1	537	674
	% 2,1%	2,2%	3,4%	0,4%	0,9%	4,9%	6,5%	4,7%	4,5%	2,8%	7,6%	0,1%	79,7%	119,9%

Tarp tų priemonių, kurias paramos gavėjai norėtų gauti, dažniausiai minimos buvo būtinoji medicinos pagalba (7,5%), individualios konsultacijos (7,3%), teisinė pagalba (6,7%), nukreipimas į kompetentingas institucijas (6,5%), mokymai kaip valdyti savo finansus ir planuoti išlaidas (5,3%), psichologinė pagalba suaugusiesiems (5,3%). Tačiau daugiau nei trys ketvirtadaliai paramos gavėjų (77,1%) nenorėtų papildomų paslaugų/ nežinojo/ arba neatsakė į šį klausimą.

17. Ar gaunate darbo užmokesį?

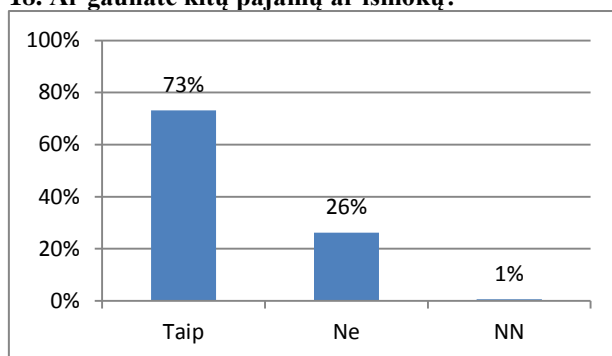

	N	%
Taip	194	18,1%
Ne	878	81,9%
Iš viso	1072	100,0%

		Taip	Ne	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N 97	301	398
		% 24,4%	75,6%	100,0%
	Kaimas	N 97	577	674
		% 14,4%	85,6%	100,0%

Didžioji dalis paramos gavėjų (81,9%) teigė negaunantys darbo užmokesčio. Tik mažiau nei penktadalis (18%) visų paramos gavėjų gavo darbo užmokesį. Santykinai daugiau paramos gavėjų gyvenančių mieste (24,4%) gavo darbo užmokesį nei kaime gyvenantys respondentai (14,4%).

18. Ar gaunate kitų pajamų ar išmokų?

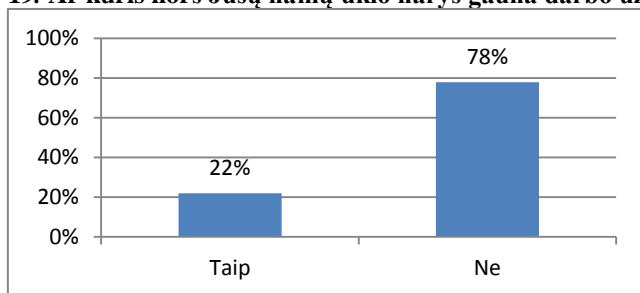

	N	%
Taip	784	73,1%
Ne	281	26,2%
Nenori atsakyti	1	0,1%
Nežino ar nesupranta klausimo	6	0,6%
Iš viso	1072	100,0%

			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežino ar nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	276	121		1	398
		%	69,3%	30,4%		0,3%	100,0%
	Kaimas	N	508	160	1	5	674
		%	75,4%	23,7%	0,1%	0,7%	100,0%

Didžioji dalis paramos gavėjų (73,1%) teigė gaunantys kitas pajamas arba išmokas. Ketvirtadalis paramos gavėjų (26,2%) negavo kitų pajamų ar išmokų. 0,7% asmenų nenorėjo atsakyti į šį klausimą arba nežinojo atsakymo/ nesuprato klausimo. Kaimo gyventojai (75,4%) santykinai dažniau teigė, kad gauna kitų pajamų šaltinių nei miesto gyventojai (69,3%).

19. Ar kuris nors Jūsų namų ūkio narys gauna darbo užmokestį?

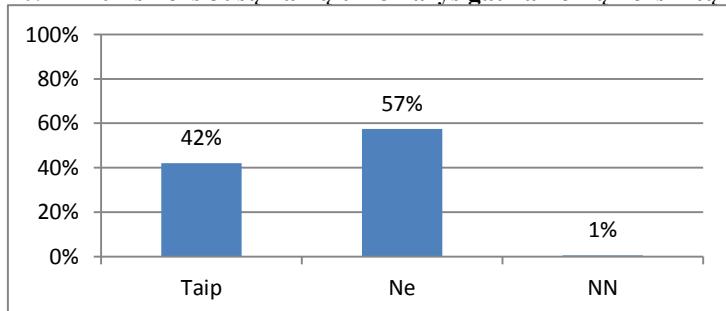

		N	%
	Taip	236	22,0%
	Ne	835	77,9%
	Nenori atsakyti	1	0,1%
Iš viso		1072	100,0%

			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	94	304		398
		%	23,6%	76,4%		100,0%
	Kaimas	N	142	531	1	674
		%	21,1%	78,8%	0,1%	100,0%

Didžioji dalis paramos gavėjų (77,9%) teigė, jog nei vienas jų namų ūkio narys negauna užmokesčio. 22% respondentų teigė, jog nors vienas namų ūkio narys gavo užmokestį. 0,1% arba vienas asmuo nenorėjo atsakyti į šį klausimą.

20. Ar kuris nors Jūsų namų ūkio narys gauna kokių nors kitų pajamų ar išmokų?

		N	%
	Taip	451	42,1%

Ne	615	57,4%
Nenori atsakyti	1	0,1%
Nežino ar nesupranta klausimo	5	0,5%
Iš viso	1072	100,0%

			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežino ar nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	144	250		4	398
		%	36,2%	62,8%		1,0%	100,0%
	Kaimas	N	307	365	1	1	674
		%	45,5%	54,2%	0,1%	0,1%	100,0%

42,1% apklaustų paramos gavėjų teigė, jog jų namų ūkyje yra bent vienas narys gaunantis kokių nors pajamų ar išmokų. Daugiau nei pusės apklaustųjų (57,4%) namų ūkiuose niekas iš šeimos narių gavo kokių nors kitų pajamų ar išmokų. Tarp kaime gyvenančių paramos gavėjų buvo daugiau tų, kurių namų ūkiuose bent vienas kitas narys gavo kitų pajamų ar išmokų (45,5%) nei tarp mieste gyvenančių respondentų (36,2%). 0,6% apklaustųjų nenorėjo atsakyti arba nežinojo atsakymo/ nesuprato klausimo.

21. Ar esate šios šalies pilietis?

		N	%
	Taip	1072	100,0%
Iš viso		1072	100,0%

Visi apklaustieji buvo Lietuvos Respublikos piliečiai.

22. Ar esate kitos Europos Sąjungos šalies pilietis?

		N	%
	Ne	1071	99,9%
	Nenori atsakyti	1	0,1%
Iš viso		1072	100,0%

			Ne	Nenori atsakyti	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	398		398
		%	100,0%		100,0%
	Kaimas	N	673	1	674
		%	99,9%	,1%	100,0%

Absoliuti dauguma (99,9%) paramos gavėjų nebuvo kitos Europos Sąjungos šalies piliečiai. 0,1% arba 1 asmuo nenorėjo atsakyti į šį klausimą.

23. Ar esate prieglobsčio prašytojas arba pabėgėlis?

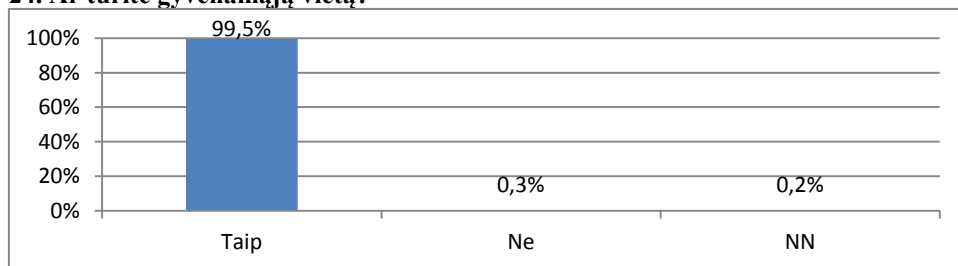
		N	%
	Taip	0	0%
	Ne	1070	99,6%
	Nenori atsakyti	2	0,2%
Iš viso		1072	100,0%

			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Iš viso
Gyvenamoji	Miestas	N	0	395	1	398

vieta		%	,0%	99,2%	,3%	100,0%
	Kaimas	N		673	1	674
		%		99,9%	,1%	100,0%

Tarp respondentų nebuvo pabėgėlių arba prieglobsčio prašančių asmenų. 99,6% teigė nesantys pabėgėliai, 0,2% apklaustųjų nenorėjo atsakyti į šį klausimą.

24. Ar turite gyvenamąją vietą?

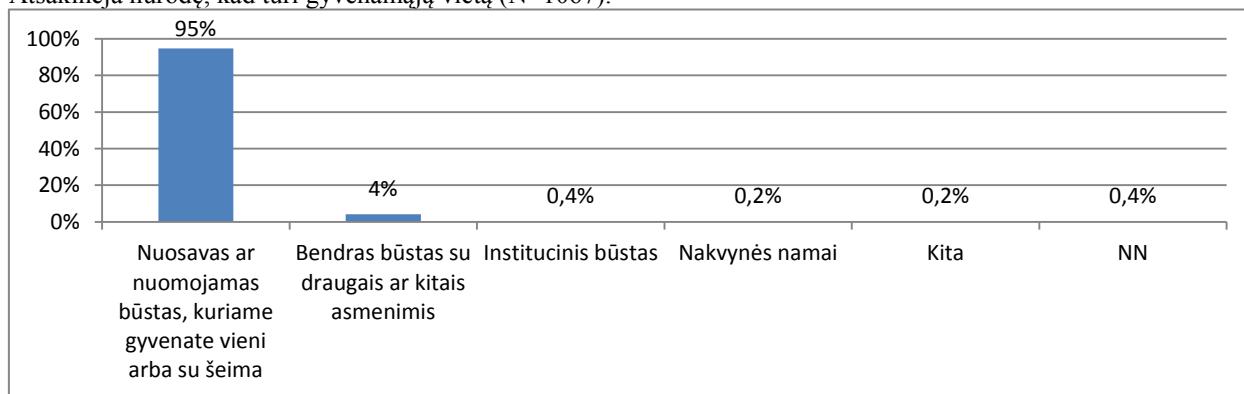
	N	%
Taip	1067	99,5%
Ne	3	0,3%
Nenori atsakyti	1	0,1%
Nežino ar nesupranta klausimo	1	0,1%
Iš viso	1072	100,0%

			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežino ar nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	394	2	1	1	398
		%	99,0%	0,5%	0,3%	0,3%	100,0%
	Kaimas	N	673	1			674
		%	99,9%	0,1%			100,0%

Beveik visi apklausti paramos gavėjai (99,5%) turėjo gyvenamąją vietą. 0,3% arba 3 asmenys gyvenamosios vietos neturėjo, o 0,2% arba 2 apklaustieji nenorėjo atsakyti arba nežinojo atsakymo/ nesuprato klausimo.

24.1 Jeigu turite gyvenamąją vietą, gal galėtumėte pasakyti, kokia tai vieta?

Atsakinėja nurodę, kad turi gyvenamąją vietą (N=1067).

	N	%
Nuosavas ar nuomojamas būstas, kuriame gyvenate	1010	94,7%

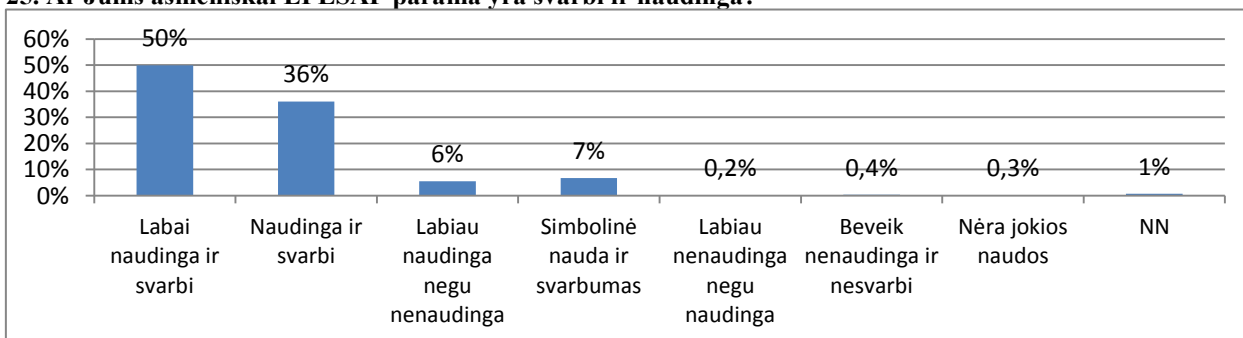
vieni arba su šeima		
Bendras būstas su draugais ar kitais asmenimis	45	4,2%
Institucinis būstas (senelių namai, vienišoms motinoms ar prieglobsčio prašytojams skirti namai)	4	0,4%
Nakvynės namai	2	0,2%
Kita*	2	0,2%
Nenori atsakyti	4	0,4%
Iš viso	1067	100,0%

*Kita: sodo namelis (0,1%); įleido gyventi už priežiūrą (0,1%).

		Nuosava s ar nuomoja mas būstas	Bendras būstas su draugais ar kitais asmeni mis	Instituci nis būstas	Nenori atsakyti	Nakvyn ės namai	Kita	Iš viso	
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	367	16	3	4	2	2	394
		%	93,1%	4,1%	,8%	1,0%	,5%	,5%	100,0%
	Kaimas	N	643	29	1				673
		%	95,5%	4,3%	,1%				100,0%

Didžioji dalis paramos gavėjų (94,7%) gyveno nuosavame būste, kuriame gyveno vieni arba su šeima. 4,2% asmenų gyveno bendrame būste su draugais arba kitais asmenimis, 0,4% buvo apsistoję instituciniame būste, 0,2% - nakvynės namuose. 0,2% arba 2 asmenys gyveno kitokio tipo būste, o 0,4% apklaustųjų nenorėjo atsakyti į šį klausimą.

25. Ar Jums asmeniškai EPLSAF parama yra svarbi ir naudinga?

	N	%
Labai naudinga ir svarbi	535	49,9%
Naudinga ir svarbi	387	36,1%
Labiau naudinga ir svarbi negu nenaudinga ir nesvarbi	59	5,5%
Simbolinė nauda ir svarbumas	73	6,8%
Labiau nenaudinga ir nesvarbi negu naudinga ir svarbi	2	0,2%
Beveik nenaudinga ir nesvarbi	4	0,4%
Nėra jokios naudos	3	0,3%
Nežino/ neatsakė	9	0,8%
Iš viso	1072	100,0%

			Labai naudinga ir svarbi	Naudinga ir svarbi	Labiau naudinga ir svarbi negu nenaudinga ir nesvarbi	Simbolinė nauda ir svarbumas	Labiau nenaudinga ir nesvarbi negu naudinga ir svarbi	Beveik nenaudinga ir nesvarbi	Nėra jokios naudos	Nežino/neatsakė	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	206	143	16	26	1	2	2	2	398
		%	51,8%	35,9%	4,0%	6,5%	,3%	,5%	,5%	,5%	100,0%
	Kaimas	N	329	244	43	47	1	2	1	7	674
		%	48,8%	36,2%	6,4%	7,0%	,1%	,3%	,1%	1,0%	100,0%

Pusei paramos gavėjų (49,9%) EPLSAF parama buvo asmeniškai svarbi ir naudinga, o trečdaliui (36,1%) – naudinga ir svarbi. 5,5% respondentų teigė, jog ši parama yra labiau naudinga ir svarbi nei nenaudinga ir nesvarbi. 6,8% manė, jog paramos nauda yra simbolinė. Nepalankiai EPLSAF paramos naudą vertino 0,9% arba 9 paramos gavėjai. 0,8% nežinojo atsakymo arba nenorėjo atsakyti į klausimą.

8. IŠVADOS

Tinkamumas

Tinkamumas buvo nagrinėtas dviem pjūviais: EPLSAF paramos atitikimas tikslinės grupės poreikiams ir EPLSAF programos tinkamumas skurdo problemai Lietuvoje spręsti.

Tikslinės grupės poreikiai ir paramos pridėtinė vertė

Paramos maistu atitikimą tikslinės grupės poreikiams iliustruoja apklausos duomenys. Organizacijos partnerės ir paramos gavėjai teigia, kad EPLSAF parama yra aktuali labiausiai skurstantiems asmenims. 87 proc. partnerių organizacijų ir 86 proc. paramos gavėjų teigė, kad parama yra naudinga arba labai naudinga tikslinei grupei.

Parama turi teigiamą poveikį daugumai paramą gaunančių namų ūkių: 58 proc. apklaustų paramos gavėjų teigė, kad jų namų ūkio padėtis dėl paramos maisto produktais pasikeitė. Apklausos duomenų analizė rodo, kad optimistiškiau paramos poveikį vertina tie respondentai, kurių namų ūkiuose bent vienas šeimos narys gauna darbo užmokestį (60,8 proc.) lyginant su respondентаis, kurių namų ūkiuose niekas neuždirba (56,2 proc.). Taip pat moterys (60,1 proc.) paramos poveikį vertino palankiau nei vyrai (55 proc.). Lyginant pagal amžiaus grupes vaikai (68,6 proc.) ir asmenys vyresni nei 65 m. (66,7 proc.) dažniau nei kitokio amžiaus respondentai teigė, kad namų ūkio padėtis pasikeitė dėl EPLSAF paramos. Reikšmingų skirtumų tarp miesto ir kaimo vietovėse gyvenančių paramos gavėjų poveikio vertinimo duomenys neparodė⁷. Taip pat reikšmingų skirtumų nepastebėta ir lyginant respondentus pagal namų ūkį, konkrečiai lyginant vienišų tėvų su vaikais namų ūkius su visais kitais paramos gavėjais⁸. Partnerių organizacijų atstovai teigė, kad paramos poveikis individo lygiu pasireiškia skirtingai: daliai gyventojų parama maistu yra reikalinga kaip išgyvenimo ir prasimaitinimo priemonė, kitiems – tai būdas persikirstyti pajamas, sutaupyti pinigus maistui skirti kitoms reikmėms, pvz., žieminei avalynei, kanceliarinėms priemonėms. Tarp apklausoje dalyvavusių paramos gavėjų atsakiusių, kad parama jų namų ūkio padėties nepakeitė arba pakeitė tik iš dalies (N=435), kaip pagrindinę priežastį nurodė: nepakankamą maisto kokybę (58,4 proc.), nepakankamai dažną produktų dalinimą (34,7 proc.), nepakankamą maisto produktų kiekį (32,6 proc.).

Savo ruožtu EPLSAF veiksmų programos organizacijų partnerių atstovai maisto paketo sudėtį įvertinimo palankiai. Partneriai teigė, kad maisto paketo sudėtis ženkliai pagerėjo ir tuo yra patenkinti tikslinės grupės atstovai. Maisto produktų paketas kasmet vis labiau subalansuotas: jame yra produktų, kuriuos galima suvalgyti atsidarius pakuotę, bei tokių, kurių užtenka ilgai, nes naudojant galima gaminti karštą maistą. Taip pat į paketą įtraukta ne pirmo būtinumo, tačiau pramos gavėjų vertinamų produktų kaip sausi pusryčiai, sutirštintas saldintas pienas, sausainiai. Per kalendorinius metus vienas po kito einančių maisto produktų dalijimo metu produktai yra rotuojami. Taip palaikomas tolygumas tarp maisto paketų sudėties, dedamos pastangos užtikrinti maisto paketo patrauklumą, galimybę sunaudoti tam tikrus produktus.

Tyrimo metu buvo nagrinėjamas maisto paketų diferencijavimo tikslingumas. Šiuo metu visi tikslinės grupės atstovai gauna vienodus maisto produktų krepšelius. Nors partnerių atstovai teigė, kad EPLSAF programa nėra pritaikyta atliepti benamių poreikiams, neišdalinti maisto produktai yra perduodami labdaros valgyklos, kurios gamina maistą ir pamaitina benamius. Partnerių teigimu, kad maisto paketų diferencijavimas sukeltų riziką supriešinti paramos gavėjus:

⁷ Namų ūkio padėtį parama pakeitė 57,7 proc. kaime ir 58,3 proc. miesto vietovėse gyvenančių respondentų.

⁸ 55,2 proc. vienišų tėvų teigė, kad parama pakeitė jų padėtį ir 58,4 proc. visų kitų respondentų.

skirtingi daviniai galėtų sukelti įtampą ir nepasitenkinimą tarp paramos gavėjų dalijimo punktuose. Taip pat paramos diferencijavimas reikštų papildomą našą priimant paramos gavėjų paraiškas (skirtingi prašymai, skirtingi kriterijai, daugiau procesų) bei sumaištį paramą dalijant dalijimo punktuose (didesnė klaidų rizika).

Papildančių priemonių būtinumas programos tinkamumui užtikrinti

Statistinių duomenų apžvalga rodo, kad dažniausiai skursta bedarbiai (62 proc.), skurdo riziką dažniau patiria kaimo (35 proc.) nei miesto (16 proc.) gyventojai, pagal amžiaus grupes labiau linkę skurdo riziką patirti vaikai (26 proc.) ir vyresni nei 65 metų asmenys (28 proc.), bei vieno asmens (43 proc.) ir vienišo tėvo su vaikais (42 proc.) namų ūkiuose gyvenantys asmenys. EPLSAF paramos gavėjų apklausos duomenys šias tendencijas patvirtina. 54 proc. apklausoje dalyvavusių paramos gavėjų gyvena namų ūkiuose, kuriuose nė vienas asmuo negauna darbo užmokesčio. Apklaustų asmenų namų ūkiuose gyveno 35,1 proc. vaikų iki 17 metų. Pagal namų ūkio tipą apklausti respondentai dažniau gyveno vieno asmens (23,4 proc.) bei vieno suaugusio su vaikais (17,1 proc.) namų ūkiuose. Duomenys leidžia daryti išvadą, kad pagrindinės skurdo priežastys yra nedarbas ir žemos disponuojamos pajamos. Taip pat reikšmės gali turėti nepakankamas išsilavinimas, infrastruktūros, paslaugų ar informacijos neprieinamumas. Parama maistu skurstantiems padeda kompensuoti nepakankamas pajamas, prisideda prie šeimų prasimaitinimo poreikių, tačiau tai nėra pakankama priemonė siekiant sumažinti skurdą.

ES šalys narės sutaria, kad paramos gavėjams reikia daugiau pagalbos nei maisto paketų, o EPLSAF paramą maistu traktuoja kaip galimybę pasiekti paramos gavėjus, siekiant jų aktyvavimo ir socialinės integracijos. Laikydami šio požiūrio, šalys narės siūlo skirtingų papildomų priemonių⁹.

Integracija į darbo rinką yra vienas svarbiausių ir sudėtingiausių žingsnių, siekiant ištrūkti iš skurdo. 2016 metais užimtumo didinimo veiklos kaip papildančios priemonės buvo organizuotos paramos maistu gavėjams Belgijoje ir Lenkijoje. Belgijos miesto Antverpeno paramos gavėjai sudarę 24 mėnesių sutartis turėjo galimybę įgyti darbo patirties valstybei pavaldžiuose verslo centruose už tai gaudami minimalų atlyginimą. Darbuotojai galėjo išmokyti arba patobulinti įgūdžius plataus spektro veiklose, pvz., taisyti baldus ir drabužius, atlikti remonto idarbus, perkraustyti baldus, dirbti langų valymo komandoje, prisidėti prie paruoštųjų valdymo, organizuoti EPLSAF maisto produktų logistiką. EPLSAF paramos gavėjų įdarbinimas buvo finansuojamas per kitus fondus, ne per EPLSAF. Lenkijoje vykdytas projektas orientavosi į Liublino vaivadijoje gyvenančius paramos maistu dalyvius, turinčius negalias. Dalyviai buvo pakviesti į mokymų ir konsultavimo veiklas, po kurių trims mėnesiams įsidarbino. Projektą Lenkijoje finansavo Europos socialinis fondas (ESF). Panašios sinergijos su ESF ar valstybės biudžeto lėšomis, įtraukiant paramos gavėjus į užimtumo skatinimo veiklas galėtų siekti ir Lietuva.

Iki šiol programos partneriai Lietuvoje papildančių priemonių, kurios būtų finansuojamos per EPLSAF, neįgyvendino. Kita vertus, partneriai vykdo tam tikras papildomas veiklas savo iniciatyva ir savo lėšomis.¹⁰ Pavyzdžiui, daugelyje savivaldybių partneriai informuoja paramos gavėjus trumposiomis žinutėmis apie paramos dalijimo vietą ir laiką, nugabena maisto produktus gavėjams, kurie negali patys produktų pasiimti, primena apie prašymų pateikimą kitiems metams, dalija darbo pasiūlymo lankstinukus. Kai kuriuose rajonuose dalijimo metu organizacijų atstovai užmezga ryšius su daugiavaikėmis šeimomis ir vienišais asmenimis, paremia juos papildomais maisto produktais, pagaminto maisto porcijomis, daiktais ir drabužiais, vaikus įtraukia į dieninius užsiėmimus, išvykas ir vasaros stovyklas.

Papildančių priemonių poreikiai Lietuvoje ir pasiruošimas jas teikti gana išsamiai buvo nagrinėjamas apklausose. Paklaustos kokių priemonių labiausiai reikėtų tikslinei grupei, organizacijos partnerės teigė, kad galutiniams paramos gavėjams labiausiai trūksta: patarimų apie asmens higieną (50 proc.), mokymų apie finansų valdymą (38,6 proc.), individualių konsultacijų (35,7 proc.), psichologinės pagalbos suaugusiems (35,7 proc.), patarimų apie maisto ruošimą ir laikymą (32,9 proc.). Paramos gavėjai dažniausiai atsakė, kad jokių papildančių priemonių gauti nenorėtų (77 proc.). Norintieji papildomų priemonių dažniausiai minėjo būtinąją medicininę pagalbą (7,5 proc.), individualias konsultacijas (7,3 proc.), teisinę pagalbą (6,7 proc.), nukreipimą į kompetentingas institucijas (6,5 proc.), finansų valdymą (5,3 proc.), psichologinės pagalbos suaugusiems (5,3 proc.). Duomenys rodo skirtumą tarp organizacijų partnerių požiūrio į tikslinės grupės poreikius ir pačių paramos gavėjų išsakytų poreikių. Tokį nuomonių skirtumą galima aiškinti keliais būdais. Pirmia, tikslinė grupė nėra homogeniška – tarp paramos gavėjų yra įvairių žmonių, turinčių skirtingų problemų ir skirtingų poreikių. Respondentai iš organizacijų partnerių atsakinėdami galėjo omenyje turėti asmenis, patiriančius sunkiausias socialinės atskirties formas. Savo ruožtu apklausą atlikę interviuotojai pastebėjo, kad tarp apklaustų paramos gavėjų nedominuoja asocialūs asmenys, buvo neįmanoma klausti, ar jiems būtų aktualūs patarimai apie asmens higieną. Kita vertus, paramos gavėjų atsakymą galėtų paaiškinti motyvacijos trūkumas arba ankstesnė patirtis, kai gautos papildomos paslaugos (konsultacijos ir patarimai) buvo mažai naudingi.

Duomenų analizė taip pat rodo, kad organizacijos partnerės ne visas svarbiausias paslaugas yra pasiruošusios suteikti. Partnerės organizacijos daugiausiai būtų pasiruošusios teikti psichologinę pagalbą suaugusiems (36 proc.) ir vaikams

⁹ European Commission, FEAD, Reducing deprivation, supporting inclusion: FEAD case studies, 2016.

¹⁰ Apklausos duomenimis, 59 proc. partnerių teikia papildomas konsultacijas-patarimus bei 80 proc. teikia materialinę pagalbą – kitus maisto produktus, paruoštą valgį, vaikams reikalingas prekes, benamiams aktualius dalykus.

(33 proc.), patarimus apie asmens higieną (30 proc.). Reta organizacija galėtų teikti mokymus apie finansų valdymą (17 proc., nukreipti į kompetentingas institucijas (17 proc.). Tikėtina, kad organizacijos tam tikrais klausimais neturi patirties, patyrusių specialistų, todėl kai kurias paslaugas galėtų pirkti iš kitų organizacijų, turinčių patirties teikiant reikiamas paslaugas.

Siekiant geriausiai identifikuoti skirtingus papildančių priemonių poreikius savivaldybėse, būtų tikslinga atlikti trumpas EPLSAF paramos gavėjų apklausas paramos atsiėmimo metu, klausiant visų paramos gavėjų kokios paslaugos jiems būtų aktualiausias artimiausiu metu, ir, atsižvelgiant į atsakymus, kito dalijimo metu pasamdyti specialistą, kuris aktualiomis temomis pakonsultuotų.

Apibendrinant paramos atitikimą tikslinei grupei – galima teigti, kad maisto paketo kokybė yra stipriai pagerėjusi, krepšelis yra tinkamai subalansuotas, o produktai įvairūs. Vertinant intervencijos tinkamumą skurdo mažinimo tikslu atžvilgiu, galima apibendrinti, kad įgyvendinama EPLSAF veiksmų programa prisideda prie skurdžiausiai gyvenančių asmenų padėties pagerinimo, tačiau skurdo problemai spręsti reikalingos priemonės, nukreiptos į EPLSAF tikslinių grupių užimtumo didinimą, pajamų augimą ir viešųjų paslaugų prieinamumą. Todėl svarbu siekti EPLSAF remiamų veiklų sinergijos ir papildomumo su kitomis priemonėmis, paskatinti skurstančius įsitraukti į darbo rinką, užtikrinti jų vaikų gerovę ir socialinį aktyvumą, padidinti tam tikrų paslaugų prieinamumą. Papildančias priemones galima būtų finansuoti ne iš EPLSAF programos, bet, pavyzdžiui, tam tikrus ESF finansuojamus projektus organizuoti EPLSAF paramos gavėjams, skatinti EPLSAF veiksmų programos partnerių organizacijų, ESF projektų vykdytojų ir kitų skurdo ir socialinės atskirties mažinimo srityje veikiančių organizacijų bendradarbiavimą.

Efektyvumas

Nagrinėjant efektyvumą tikslinės grupės atžvilgiu, buvo siekiama nustatyti, ar yra užtikrintos esminės prielaidos efektyviam paramos prieinamumui: tikslinės grupės informavimas, prašymų pateikimas, paramos atsiėmimas, priemonių, padidinančių paramos prieinamumą, įgyvendinimas. Atliekant vertinimą buvo identifikuota, kad šie aspektai apima tik dalį efektyvumo prielaidų, todėl surinkus duomenis papildomai nagrinėjome ir kitus veiksnius, darančius įtaką kokybiškesniems EPLSAF rezultatams.

Paramos prieinamumas tikslinei grupei: informavimas, prašymų pateikimas, paramos atsiėmimas

Tikslinės grupės informavimas apie paramos galimybes yra efektyvus ir pakankamas. Dažniausiai potencialūs paramos gavėjai apie paramos galimybes sužino iš socialinių darbuotojų, seniūnijose dirbančių asmenų, kurie tikslinės grupės atstovams pasiūlo užpildyti prašymą. Svarbus informacijos kanalas yra draugų, giminių ar kaimynų žodžiu perduodama informacija. Vadovaujanti institucija programą viešina pasitelkdama TV reportažus, viešojo transporto ekranus, straipsnius regioninėje žiniasklaidoje.

Partnerių organizacijų atstovai teigė, kad tikslinės grupės informavimas ir prašymų priėmimas seniūnijose yra efektyvus būdas, nes potencialūs paramos gavėjai kreipiasi į seniūnijas dėl įvairių su socialine parama susijusių reikalų – dėl socialinių išmokų, kompensavimo už šildymą, vaikų nemokamo maitinimo ir pan.

Siekdamas gauti paramą gyventojas turi ateiti į seniūniją ir pateikti asmens dokumentą, o socialinis darbuotojas informacinėje sistemoje matydamas pagrindinę informaciją apie gyventoją gali operatyviai įvertinti, ar jis atitinka paramos gavimo kriterijus. Padedamas darbuotojo gyventojas užpildo prašymą ir yra informuojamas apie kito maisto paketo dalijimo datą. Jei gyventojas dirba ir jo trijų mėnesių pajamos nėra matomos informacinėje sistemoje, tuomet reikalinga darbdavio pažyma apie gaunamas pajamas. Prašymo gauti paramą pateikimas atrodo santykinai nesudėtingas ir operatyvus procesas. Tą patvirtina ir paramos gavėjų apklausos duomenys: dauguma gavėjų (92 proc.) tvirtino, kad jiems nėra kilę jokių sunkumų gauti EPLSAF paramą maisto produktais.¹¹

Paramos gavėjams kylantys iššūkiai, ribojantys paramos prieinamumą

Nors paramos gavėjams kylantys sunkumai nuosekliai tyrinėti nebuvo visgi paramos gavėjų apklausos, interviu su partneriais bei antrinių duomenų analizė rodo, kad gali kilti sunkumų, norint gauti EPLSAF paramą.

Paramos gavėjų apklausa parodė, kad su sunkumais susidūrė 4 proc. (N=45) respondentų. Respondentai, kurie patyrė sunkumų gaunant paramą, kaip problemas minėjo papildomų dokumentų gavimą (73,3 proc., N=33), tolimą atstumą (15,6 proc., N=7), psichologines kliūtis (8,9 proc., N=4), situaciją, kad reikėjo laukti, kol pajamos neviršys kriterijuose nustatytos pinigų sumos (6,7%, N=3).

Tarp sunkumų patyrusių respondentų, daugiausiai teigė, jog reikėjo pateikti papildomų dokumentų. Papildomus dokumentus paprastai pateikti reikia dirbantiems asmenims, kurių pajamos socialiniam darbuotojui ar seniūnijos darbuotojui nėra prieinamos socialinės paramos informacinėje sistemoje. Tokį dokumentą gali išduoti darbdavys, o sunkumas pasireiškia tuo požiūriu, kad gyventojui reikia gavus dokumentą, dar kartą sugrįžti į seniūniją. Prašydami

¹¹ Paramos gavėjų apklausos duomenys.

įrodyti pajamas partneriai užtikrina pajamų kriterijaus atitikimą. Kita vertus, socialinės paramos informacinė sistema suteikia priėjimą prie SoDros, Darbo biržos, nedarbingumo tarnybos, socialinių išmokų skyriaus disponuojamos informacijos, todėl šių popierinių dokumentų pateikti gyventojams nereikia.

Antras įvardintas sunkumas buvo tolimas atstumas iki paramos atsiėmimo arba prašymo pateikimo taško. Šį atsakymo variantą apklausoje labiau buvo linkę rinktis kaimiškose vietovėse (N=5 arba 18,5 proc.) gyvenantys paramos gavėjai nei mieste (N=2 arba 11,1 proc.). Kaimiškų vietovių gyventojams gali tekti įdėti pastangų nusigauti iki paramos gavimo punkto. Taip pat nuvykimas iki paramos atsiėmimo punkto gali sukelti iššūkį vyresnio amžiaus asmenims, vienišioms tėvams, neįgaliesiems. Maisto paketas vienam asmeniui gali sverti 5-6 kg., jei asmuo turi atsiimti paramą už kelis šeimos narius ir ateina pėsčiomis, paramos paketų parsigabenimas gali būti labai varginantis. Partnerės organizacijos teigia, kad sergantiems, neįgaliesiems kartais ir vienišioms paramos gavėjams, savanoriai ar socialiniai darbuotojai maisto paketus atveža į namus. Dalyvaujamojo stebėjimo metu tyrimo komanda matė, kad paramos gavėjai stengiasi savarankiškai kooperuotis, paimti paketus giminaičiams ir kaimynams. Organizacijos partnerės taip pat galėtų paskatinti paramos gavėjus į dalijimo punktus atvažiuoti kartu, pavėžėti vienas kitą.

Atskirai norėtusi aptarti sunkumą, kurį teigia patyrę trys apklausoje apklausti paramos gavėjai, kai paramos prieinamumas buvo apribotas administracinių aplinkybių. Keletas apklausos respondentų paminėjo, kad sunkumų jiems sukėlė *situacija, kai reikėjo laukti kol paramos gavėjo pajamos atitiks kriterijų*. Šis apklausos metu identifikuotas iššūkis nebuvo įtrauktas tarp atsakymo variantų – respondentai jį paminėjo savarankiškai. Nagrinėjant asmenų teisę į paramą, pajamos vertinamos apskaičiuojant trijų mėnesių pajamų vidurkį arba pagal einamojo mėnesio pajamas, jei pasikeitė pajamų šaltinis. EPLSAF susijusios pusės visoje Bendrijoje sutaria, kad EPLSAF veikia kaip priemonė pasiekti skurdą patiriančius žmones, siekiant juos įtraukti į kitas skurdo mažinimo veiklas. Labai svarbu, kad savivaldybės skirtą paramą, sekdamos šia nuostata: naudotųsi galimybe skirti paramą pagal „einamojo mėnesio“ pajamas bei plačiau taikytų išimtis asmenims, kuriems parama yra aktuali, išvengiant situacijų, kai reikia sulaukti, kol pajamos ženkliai sumažės.

Paramos gavėjų stigmatizacija ir psichologiniai sunkumai yra dar viena rizika pasireiškianti EPLSAF programos kontekste. Apklausoje keletas paramą gaunančių respondentų paminėjo, kad patiria psichologinius sunkumus kreipiantis ar atsiimant paramą maistu. Savivaldybių ir NVO atstovai taip pat yra pastebėję, kad retkarčiais tikslinės grupės atstovai atsisako gauti paramą. Organizacijos partnerės apklausoje teigė, kad viena priežasčių, kodėl mažėja paramos gavėjų skaičius yra nenoras būti „labiausiai skurstančiu asmeniu“. Šie duomenys leidžia daryti prielaidą, kad programos pavadinimas gali kelti neigiamų asociacijų, paskatinti paramos gavėjus save vertinti kaip nepilnaverčius, užribyje esančius asmenis.

Sukelti psichologinių sunkumų ir riboti EPLSAF veiksmų programos tikslų efektyvų įgyvendinimą gali ir neigiama gavėjų ir paramos dalintojų santykio dinamika, pasireiškianti dalijimo punktuose. Dalyvaujamojo stebėjimo metu surinkti duomenys rodo, kad dalinant paramą šalia techninio paramos dalijimo aspekto, itin svarbus yra paramos gavėjo ir dalintojo vaidmenys, jų tarpusavio santykis. Nors iš pirmo žvilgsnio dalijimo punkte atliekamas techninis darbas, dalintojai bendraudami su paramos gavėjais reprezentuoja paramos teikėją – EPLSAF ir Lietuvos valstybines institucijas – bei perduoda paramos tiekėjų požiūrį tikslinės grupės atžvilgiu. Tikslinė grupė šioje situacijoje taip pat identifikuoja savo vaidmenį visuomenėje (*išlaikomas ar lygiateisis bendrapilietis*). Pozityvi ar negatyvi patirtis dalijimo punkte gali būti veiksnys lemiantis tolesnį tikslinės grupės išitraukimą į socialinės įtraukties ar užimtumo veiklas. Partneriams siūlytume skirti dėmesio paramos dalintojų parengimui: darbuotojus informuoti ne tik apie techninius-logistinius aspektus, tačiau parengti bendravimui su jautria socialine grupe, nepaminant jos orumo.

Tam tikra prasme prie dalies tikslinės grupės psichologinių sunkumų ir stigmatizavimo gali prisidėti ir nepakankamas informacijos apie stebėsenos rodiklius suteikimas. Paramos gavėjų paraiškas priimančios darbuotojai minėjo, kad pildant prašymą gauti paramą, darbingo amžiaus ir sveiki tikslinės grupės atstovai vyrai jaučiasi diskriminuojami, nes prašyme nėra jų statusą apibūdinančio laukelio. Paramos prašančio asmens statusas turi būti pasirinktas iš tokių Reglamente Nr. 1255/2014 numatytų stebėsenos kategorijų: jaunesnis nei 15 metų asmuo, vyresnis nei 65 metų asmuo, moteris, migrantas, tautinės mažumos atstovas, neįgalusis, benamis. Padėtį galėtų palengvinti jei už paraiškų priėmimą atsakingi darbuotojai paaiškintų kiekvienam prašymą teikiančiam asmeniui, kad minėtas grupės Europos Komisija identifikuoja kaip labiausiai pažeidžiamas ir siekia stebėti, kiek jų atstovų yra tarp paramos gavėjų.

Partneriams kylantys iššūkiai susiję su logistika, finansavimu

Prie efektyvaus logistikos planavimo prisideda efektyvus organizacijų partnerių informavimas. Partneriai džiaugiasi, kad metų pradžioje turi informaciją, kokie produktai sudarys maisto paketus einamaisiais metais. Tai leidžia iš anksto numatyti produktų kiekius ir tūrius, kruopščiau planuoti transportavimo ir sandėliavimo poreikius. Taip pat informacijos apie būsimų paketų sudėtį valdymas užtikrina sklandesnį bendravimą su paramos gavėjais, leidžia juos nuraminti, kad laukiamas produktas, pvz. aliejus, bus dalijamas kito dalijimo metu.

Pagrindinis organizacijoms partnerėms kylantis sunkumas yra finansavimo trūkumas. Daugumai programos partnerių (58,6 proc.) nepakanka 5 proc. fiksuotos normos lėšų nuo maisto produktų pirkimo išlaidų, kurias gauna už transporto,

sandėlių organizavimą ir kitų projekto veiklų įgyvendinimą. Apklausos rezultatai parodė, kad dažniausiai nuosavas lėšas organizacijos partnerės naudoja sandėlių nuomos ir produktų transportavimo išlaidoms padengti. Programos partneriams, kurie organizuoja paramos išdalijimą savivaldybėse, paprastai reikia išnuomoti centrinį sandėlį, į kurį tiekėjai atveža produktus, suorganizuoti ir apmokėti transportą, kuris išvežioja į dalijimo punktus, bei surasti dalijimo punktus ir, jei reikia, padengti nuomos išlaidas. Kai kurios savivaldybės pagal galimybes prisideda prie sandėliavimo ir transportavimo organizavimo – suteikia automobilių produktų išvežiojimui, nemokamai leidžia naudotis patalpomis įsirengti dalijimo punktą, padengia dalį patiriamų išlaidų. Savivaldybių įsitraukimui reikšmės gali turėti NVO darbuotojų derybiniai sugebėjimai, savivaldybių suinteresuotumas perduoti paramos organizavimą NVO, kt. Partneriai, koordinuojantys paramos dalijimą daugiau nei vienoje savivaldybėje, turi galimybę paskirstyti nuostolius ir pelną tarp jų, todėl jiems kyla mažiau su finansavimo trūkumu susijusių problemų.

EPLSAF reglamento 26 straipsnis¹² numato, kad viešojo sektoriaus institucijai įsigyjant maisto arba pagrindinės materialinės pagalbos ir juos tiekiant organizacijoms partnerėms – maisto arba pagrindinės materialinės pagalbos pervežimo į organizacijų partnerių sandėlius ir sandėliavimo išlaidas, nustatomos taikant fiksuoto dydžio 1 proc. išlaidų normą arba, tinkamai pagrįstais atvejais, faktiškai patirtas ir apmokėtas išlaidas. Savo ruožtu organizacijų partnerių patirtos administracinės, transporto ir sandėliavimo išlaidos, nustatomos taikant fiksuoto dydžio 5 proc. maisto ir (arba) pagrindinės materialinės pagalbos pirkimo išlaidų normą. Kita vertus, to paties reglamento straipsnio (d) punktas numato, kad paramos (aukojamu) maistu surinkimo, pervežimo, saugojimo ir platinimo sąnaudų bei tiesiogiai su informuotumo didinimo kampanijomis susijusios sąnaudų, patirtos ir apmokėtos organizacijų partnerių, irgi yra tinkamos finansuoti išlaidos. Todėl siekiant sumažinti organizacijoms partnerėms tenkančią finansinę naštą 2014-2020 m. EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimo laikotarpiu turėtų būti optimizuotas projekto vykdytojo atliekamo maisto arba pagrindinės materialinės pagalbos pervežimo į organizacijų partnerių sandėlius ir sandėliavimo, kurio kaštai gali būti apmokami pagal faktiškai patirtas ir apmokėtas išlaidas, modelis. Taip pat, nustatant tinkamas finansuoti išlaidas projektų finansavimo sąlygų aprašuose, galėtų būti numatyta galimybė organizacijoms partnerėms kreiptis dėl paramos (aukojamu) maistu surinkimo, pervežimo, saugojimo ir platinimo sąnaudų bei tiesiogiai su informuotumo didinimo kampanijomis susijusios sąnaudų finansavimo.

Dalyje savivaldybių maisto produktų iškrovimas partneriams sukelia iššūkių: produktus atvežantys vairuotojai nėra linkę padėti iškrauti, o priimantiems sandėlyje partnerių atstovams trūksta pajėgumų. Kai kurios savivaldybės produktų iškrovimui ar dalijimui pasitelkia asmenis, gaunančius socialines pašalpas. Tokią galimybę numato Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems asmenims įstatymas, nurodantis, kad savivaldybės administracija turi teisę visuomenei naudingai veiklai pasitelkti darbingus nedirbančius ir nesimokančius darbingo amžiaus asmenis, jei jie gauna piniginę socialinę paramą (socialinę pašalpą ir būsto šildymo, geriamojo bei karšto vandens išlaidų kompensacijas) ir nedalyvauja aktyviose darbo rinkos politikos priemonėse.

Partneriams kylantys iššūkiai skiriasi atskirose savivaldybėse: vieni geriau tvarkosi su logistika, kiti turi daugiau patirties bendradarbiaujant su savivaldybe. Todėl partnerėms organizacijoms būtų naudinga apsikeisti patirtimi ir išmoktomis pamokomis kaip optimizuoti logistikos, sandėliavimo darbus ir išlaidas.

Paramos išdalijimui ir produktų vartojimui reikšmingos prielaidos

Visi partneriai maisto paketus išdalija efektyviai. Tam įtakos turi paramos gavėjų informavimas trumposiomis žinutėmis apie paramos dalijimo laiką ir vietą, pagal poreikį sudaromos galimybės maisto paketus atsiimti vakarais ar savaitgaliais bei galimybė neatsiimtus produktus perduoti labdaros valgykloms ar vaikų dienos centrams, kuriuose pagaminus maistą taip pat pamaitinami skurstantys asmenys.

Kita vertus, paramos išdalijimo efektyvumą riboja kruopų ir ryžių nepakankamai tvirtos pakuotės. Šie produktai įpakuojami celofaninėse 400 g pakuotėse, suklijuoti tarpusavyje ir įpakuoti didesnėse pakuotėse po 16 vienetų. Dalijimo punkte siekiant pakuotes greitai išimti ir paduoti gavėjams, atskiriant vieną nuo kitos jos linkusios įplyšti ties klijų paskirstymo vieta. Dėl to dalį vienetų tenka nurašyti kaip netinkamus. Taip pat partnerių atstovas pateikė siūlymą žiemos metu į paketą neįtraukti produktų, kurie būtų supilstyti į stiklines pakuotes su vandeniu, nes nešildomuose sandėliuose kyla rizika, kad šaltis pažeis pakuotes ir produktas bus sugadintas. Būtų naudinga peržiūrėti pakuočių reikalavimus, aptarti su tiekėjais galimybes pakuoti tvirčiau, taip pat apsvarstyti šaltuoju metų laiku stiklines pakuotėse su skysčiais pakeisti kitokiomis pakuotėmis, arba produktų tokiose pakuotėse tuo metu atsisakyti.

Efektyviam EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimui reikšmės turi ne vien paramos išdalijimas tikslinei grupei, tačiau ne mažiau svarbios ir tikslinės grupės nuostatos paramos atžvilgiu.

Pastebėtas dalies paramos gavėjų išankstinis neigiamas nusiteikimas tam tikrų į maisto krepšelį įeinančių produktų atžvilgiu. Dalis tikslinės grupės atstovų yra skeptiškai nusiteikę pilno grūdo makaronų atžvilgiu, esą ruda spalva rodo prastą jų kokybę. Pavieniai tikslinės grupės atstovai atsisakė priimti konservuotos žuvies gaminius, argumentuodami ankstesne neigiama patirtimi – nemaloniu gaminių kvapu, keistos spalvos skysčiu, šeimos narių apsinuodijimu. Jei

¹² 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo.

makaronų atžvilgiu, tikslinė grupė neturėjo pakankamos informacijos apie gaminio naudą, tai žuvies gaminių atveju neigiama tikslinės grupės patirtis galėjo pasireikšti 2017 m. birželio mėnesį, kai daliai seniūnijų buvo išdalinti nepakankamos kokybės konservuoti žuvies gaminiai. Taip pat neigiamą požiūrį galėjo sustiprinti faktas, kad tų pačių metų birželį abejotina produkto kokybė buvo aptarta ir viešoje erdvėje. Siekiant informuoti paramos gavėjus būtų pravartu su maisto produktais dalinti informaciją, ką iš produktų galima pasidalinti. Idėjų pasisemti galima iš Belgijos, kur tikslinei grupei nepažįstami produktai, pvz., lęšiai, dalinami su ant produkto pakuotės užklijuotu receptu. Suomija taip pat sėkmingai dirba su tikslinės grupės informavimu: čia su maisto paketais dalijami 10 puslapių receptų lankstinukai. Paramos gavėjai džiaugėsi, kad gali pajavairinti savo mitybą naujais patiekalais, o projekto partneriai teigia, kad maistas taip panaudojamas efektyviau ir mažėja maisto švaistymo mastas.¹³

Be kvestionuojamos produktų kokybės, produktų ženklavimas EPLSAF etiketėmis gali sustiprinti neigiamas nuostatas ir trukdyti tikslinei grupei palankiai vertinti gaunamą paramą. Itin nepatraukliai atrodo ir neigiamas asociacijas kelia juodai baltos produktų pakuotės. Į nepatrauklų produktų pakavimą, kuris gali stigmatizuoti paramos gavėjus, 2015 metais atkreipė Belgijos vadovaujanti institucija, ir nuo tada siekia padidinti maisto produktų patrauklumą. Nuo 2015 metų visi tiekėjai buvo įpareigoti teikti maisto produktus, kurie vizualiai yra panašūs į maisto produktus parduodamus prekybos centruose. Be to, Belgijos vadovaujanti institucija patvirtina pakuočių dizainą prieš spausdinant.¹⁴ Šią gerąją praktiką galima būtų pritaikyti Lietuvoje ir paskatinti maisto tiekėjus naudoti spalvotas etiketes, uždedant fondo ženklą ne kaip pagrindinį produktą apibūdinantį akcentą.

Duomenys rodo, kad dalis paramos gavėjų neatpažįsta EPLSAF paramos tarp kitų paramos šaltinių. Tikėtina, kad respondentai painioja šios programos paramą su kitais būdais gautais NVO ar seniūnijų dalijamais produktais. Jei programos koordinatoriai norėtų, kad tikslinė grupė būtų geriau informuota apie maisto paketų paramos šaltinį ateityje reiktų apsvastyti įsimintinesnį programos arba projekto pavadinimą, naudoti patrauklesnes produktų etiketes, įgyvendinant papildančias priemones daugiau pasakoti apie programą.

Paramos prieinamumas tikslinei grupei yra efektyviai užtikrintas informavimo požiūriu, prašymų pateikimo procesas taip pat nesudėtingas ir neapkrautas administraciniais sunkumais. Tačiau daliai gyventojų savalaikį paramos prieinamumą riboja pajamų apskaičiavimo taisyklė – vedant vidurkį iš trijų paskutinių mėnesių. Vertinimo metu atlikta analizė parodė, kad egzistuoja ir daugiau prielaidų darančių įtaką EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimui. Didelę įtaką programos tikslų pasiekimui turi tikslinės grupės nuostatos paramos atžvilgiu: norėjimas pasinaudoti parama, pozityvus produktų vertinimas, informacijos kaip galima vartoti produktus prieinamumas, pozityvi dinamika tarp paramos dalintojo ir paramos gavėjo, psichologinių kliūčių siekti paramos pašalinimas. Taip pat svarbu sudaryti sąlygas programą įgyvendinantiems partneriams keistis patirtimi, kaip optimizuoti savo darbą ir išlaidas.

Paramos gavėjų mažėjimo priežastys

Statistinių rodiklių, apklausos bei interviu duomenų analizė rodo, kad 2014–2016 m. paramos gavėjų skaičius mažėjo dėl kelių priežasčių grupių.

Paramos gavėjų skaičiaus dinamikai reikšmės turėjo nekitęs pajamų kriterijus ir augančios gyventojų pajamos. EPLSAF parama maistu skiriama asmenims kurių mėnesinės pajamos neviršija 1,5 valstybės remiamų pajamų (VRP) dydžio arba 153 eurų (išimties atvejais 224,4 eurų). VRP dydis, kuriuo remiantis yra įvertinama, ar gyventojas turi teisę į paramą, nagrinėjamu laikotarpiu nesikeitė. Kita vertus, Lietuvos ekonomika augo, gyventojų pajamos kasmet palaipsniui didėjo. Statistikos departamento duomenimis, vidutinės disponuojamos pajamos vienam asmeniui 2014–2016 m. Lietuvoje pakilo 64 eurais, nuo 338,9 iki 403,1. Senatvės pensijos buvo nežymiai pakeltos 2016 m. sausį ir 2017 m. spalį – vidutiniškai po 4 ir 13 eurų. 41,4 proc. apklaustų organizacijų partnerių nurodė, kad galutinių paramos gavėjų skaičiaus mažėjimą lėmė padidėję gyventojų atlyginimai. Taigi kasmet kylant gyventojų pajamoms, didėjant pensijoms ir socialinėms išmokoms, bei išlaikant tą patį pajamų kriterijų, nuosekliai didėjo dalis asmenų, kurie neatitiko pajamų kriterijaus EPLSAF paramai gauti ir buvo pašalinti iš paramos gavėjų sąrašų.

Kita priežasčių grupė, paaiškinanti paramos gavėjų skaičiaus mažėjimą, yra susijusi su neigiamomis demografinėmis tendencijomis. Nuolatinis gyventojų skaičius per trejus metus sumažėjo 61,2 tūkst. Per metus vidutiniškai Lietuvoje gimsta 30–31 tūkst., o miršta 40–41 tūkst. gyventojų. Emigruojančių ir išvykstančių asmenų skaičius nuolat auga: 2014 metais iš šalies išvyko apie 36,6 tūkst., 2015 m. – 44 tūkst., 2016 m. – 50 tūkst. gyventojų. Nagrinėjant neto migracijos rodiklį matome, kad dėl migracijos 2014 m. Lietuvoje sumažėjo 12 tūkst. gyventojų, 2015 m. 22 tūkst., 2016 – 30 tūkst. gyventojų. Emigraciją kaip pagrindinę paramos gavėjų mažėjimo priežastį nurodė 76 proc. apklausoje dalyvavusių partnerių atstovų. Interviu metu kalbinti socialiniai darbuotojai taip pat teigė sulaukiantys informacijos apie tikslinės grupės išvykimą.

Lyginant neto migracijos duomenis su paramos gavėjų skaičiaus mažėjimo duomenimis pagal savivaldybes, matome ryšį: 7 iš 10 didžiausia neigiama neto migracija pasižymi savivaldybės, patyrusios didžiausią

¹³ European Commission, FEAD, Reducing deprivation, supporting inclusion: FEAD case studies, 2016.

¹⁴ European Commission, FEAD, Reducing deprivation, supporting inclusion: FEAD case studies, 2016.

paramos gavėjų sumažėjimą. Lyginant išvestinio mirtingumo duomenis ir gimimų skaičius matomas atvirkštinis ryšys: savivaldybės patyrusios didžiausią paramos gavėjų skaičiaus sumažėjimą 2014-2016 metais pasižymėjo mažesniu išvestinio mirtingumu¹⁵ ir didesniu gimimų skaičiais¹⁶.

Paramos gavėjų skaičiaus mažėjimui taip pat reikšmės turėjo padidėjęs užimtumas, sumažėjęs nedarbas. Interviu metu socialiniai darbuotojai teigė, kad savivaldybėse užimtumo situacija gerėja. Kas penktas apklausos dalyvis tvirtino, kad padidėjęs užimtumas yra svarbi priežastis, paaiškinant paramos gavėjų skaičiaus mažėjimą.

Dar vienas aiškinimas, leidžiantis suprasti, kodėl galėjo sumažėti paramos gavėjų skaičius yra susijęs su nuo 2016 m. savarankių funkcijų įgyvendinimo perdavimu pačioms savivaldybėms, todėl jos prisiimdamos visą atsakomybę itin atidžiai vertina paramos gavėjų atitikimą nustatytiems kriterijams. Savivaldybių darbuotojai teigia, kad seniūnai stengiasi užtikrinti, kad parama pasiektų asmenis kuriems tikrai yra reikalinga, tikrindami pajamas ir esant poreikiui papildomai atlikdami buities tyrimo aktus. 35,7 proc. organizacijų partnerių apklausos dalyvių teigė, kad tai viena pagrindinių priežasčių, kodėl sumažėjo paramos gavėjų skaičius. „Maisto banko“ atstovai pastebėjo, kad pradėjęs naudotis socialinės paramos informacine sistema (SPIS) atsirado galimybė susisteminti visos savivaldybės paramos gavėjų sąrašus ir pašalinti besidubliuojančius asmenis, taip užkertant kelią paramos gavimui keliose seniūnijose.

Tarp kitų paramos gavėjų skaičiaus mažėjimo priežasčių paminėtinos ir psichologinės priežastys. Dalis asmenų atsisako paramos, nes nenori būti apibūdinti labiausiai skurstančiais asmenimis. 17 proc. partnerių apklausos dalyvių sutiko su šiuo aiškinimu. Kai kurie gyventojai nenori paramos, rašydami prašymą ir ateidami atsiimti maisto ne visi jaučiasi oriai ir nusprendžia paramos atsisakyti. Siekiant nestigmatizuoti paramos gavėjų, labai svarbu dalijimo punktuose dirbančiai komandai demonstruoti atjautą, mandagiai bendrauti ir nepaminti paramos gavėjų orumo.

Apibendrinant galima pasakyti, kad paramos gavėjų mažėjimui reikšmės turi gerėjanti šalies ekonominė situacija, bei nepakitęs pajamų kriterijus, pagal kurį vertinama, ar asmuo gaus paramą. Taip pat skaičiaus mažėjimui reikšmės turi neigiamos demografinės tendencijos: senėjanti visuomenė, santykinai dideli emigracijos mąštai. Kruopštesnė paramos gavėjų patikra ir paramos atsisakymas taip pat nežymiai mažina bendrą paramą gaunančių asmenų skaičių.

Svarbu pastebėti, kad nuo 2018 m. sausio 1 d. Vyriausybė vidutinių remiamų pajamų dydį pakėlė nuo 102 iki 122, todėl pajamų kriterijus programos dalyviams padidėjo iki 183 Eur (išimties atvejais iki 268,40 eurų)

LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaičiavimu, dėl pakelto remiamų pajamų dydžio, pagausės socialinę paramą galinčių gauti žmonių, padidės ir socialinei paramai skiriamos lėšos, nes nuo šių pajamų dydžio priklauso socialinė pašalpa, būsto šildymo išlaidų kompensacijos, išmokos pabėgėliams, teisė į nemokamą mokinių maitinimą ir paramą mokinio reikmenims įsigyti, kitos išmokos. Skaičiuojama, kad pakėlus šį dydį, socialinė pašalpa padidės apie 80 tūkst. žmonių, o naujai teisę į ją įgys apie 40 tūkst. asmenų.¹⁷ Logiška manyti, kad tiek pat asmenų gali ir papildyti EPLSAF programos paramos gavėjų gretas.

Kita vertus, nuo 2018 m. pradžios didinamos ir įvairios socialinės išmokos bei pensijos, todėl dalis paramos gavėjų gali pajamų kriterijaus ir nebeatitikti.

- didėja minimali mėnesinė alga nuo 380 eurų iki 400 eurų;
- minimalus valandinis atlygis didėja iki 2,45 euro;
- visi Lietuvos vaikai gaus 30 eurų mėnesinę išmoką;
- vaikams iki 2 metų papildomai mokami 28,5 eur;
- nuo 2 iki 18 metų, jei mokosi, bus mokama 15,2 eur;
- didėja minimali motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmoka nuo 166 iki 228 eurų;
- apie 7 proc. bus indeksuojamos socialinio draudimo pensijos – vidutinė senatvinė pensija didės 29 eurais;
- padidėjus šalpos pensijų baziniam dydžiui (nuo 112 iki 130 Eur), šalpos išmokos priklausomai nuo išmokos rūšies ir gavėjų kategorijos didės nuo 9 iki 40,5 eurų.¹⁸

Lyginant pastarųjų metų migracijos rodiklius ir nagrinėjant ES gyventojų skaičiaus prognozes (Eurostat numato, kad nuo 2017 iki 2020 metų Lietuvos gyventojų skaičius sumažės 100 tūkst. gyventojų) galima tikėtis, kad tai turės reikšmės ir gavėjų skaičiui.

¹⁵ Lyginant išvestinio mirtingumo duomenis (kiek mirusiųjų tenka 1000 gyventojų) pagal savivaldybes, net šešios daugiausiai paramos gavėjų netekusios savivaldybės yra tarp mažiausių išvestinį mirtingumu pasižyminčiose savivaldybėse.

¹⁶ Dešimtyje savivaldybių, kuriose gimė daugiausiai vaikų, matome 7 savivaldybes, kuriose labiausiai sumažėjo paramos gavėjų.

¹⁷ Liucija Zubrutė, „10-metį neliestos valstybės remiamos pajamos padidintos penktadaliu“, 2017-09-20, vz.lt, <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2017/09/20/10-meti-nelietos-valstybes-remiamos-pajamos-padidintos-penktadaliu>

¹⁸ LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, „Didinamos šalpos pensijos bazinis dydis“, 2017-12-21, <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/didinamas-salpos-pensijos-bazinis-dydis>

9. REKOMENDACIJOS VADOVAUJANČIAI INSTITUCIJAI

Apibendrinant aprašytus analizės rezultatus, EPLSAF veiksmų programos vadovaujančiai institucijai rekomenduojame:

1. Siekiant spręsti skurdo problemą, EPLSAF paramos maistu dalijimą derinti su papildomomis priemonėmis, nukreiptomis į paramos gavėjų užimtumo ir socialinės įtraukties, įskaitant sveikatos ir socialinių paslaugų prieinamumą, didinimą. Siekiant užtikrinti siūlomų papildomų priemonių atitikimą paramos gavėjų poreikiams atlikti trumpas apklausas paramos dalinimo punktuose apie paramos gavėjams aktualias papildomas paslaugas, kurios galėtų būti pasiūlytos sekančio paramos dalinimo metu.
2. Siekiant padidinti paramos prieinamumą ir operatyvumą skatinti savivaldybes plačiau taikyti išimtį, numatančią galimybę asmenį įtraukti į EPLSAF paramos gavėjų sąrašą, jei jo pajamos neviršija 2,2 VRP dydžio. Taip būtų prisidedama prie EPLSAF tikslo padėti skurstantiems asmenims, o taip pat sudaryta galimybė anksčiau įtraukti skurdo riziką patiriantį asmenį į aktyvios darbo rinkos politikos ir socialinės įtraukties didinimo intervencijų veiklas.
3. Siekiant išvengti paramos gavėjų stigmatizavimo, paraginti partnerius skirti daugiau dėmesio paramos dalintojų parengimui ne tik techniniais-logistiniais paramos dalijimo aspektais, bet ir paruošti bendravimui su jautria socialine grupe, nepamiriant jos orumo.
4. Siekiant vengti paramos stigmatizavimo, skatinti maisto tiekėjus naudoti spalvotas etiketes, priartinant produktų pakuotės vaizdą prie prekybos vietose įsigyjamų produktų, uždedant fondo ženklą ne kaip pagrindinį produktą apibūdinantį akcentą. Siekiant didinti programos žinomumą tarp pačių paramos gavėjų ateityje rekomenduojame rinktis įsimintinesnį, patrauklesnį programos arba įgyvendinamo projekto pavadinimą, nenaudoti žodžių junginio „labiausiai skurstantiems asmenims“.
5. Siekiant skatinti pozityvias nuostatas apie maisto paketo krepšelį, dalinti informaciją apie tikslinei grupei mažai pažįstamus produktus bei receptus, ką iš produktų galima pasidalinti.
6. Siekiant efektyvesnio maisto produktų išdalijimo, peržiūrėti teikiamų maisto produktų pakuočių reikalavimus, tam, kad būtų užtikrinamas pakuočių patvarumas.
7. Inicijuoti patirties apsisikeitimo veiklas, leidžiančias partneriams pasidalinti gerosiomis pamokomis ir patarimais, kaip optimizuoti logistikos, sandėliavimo darbus, išlaidas, pritraukti savanorių, bendrauti su tiksline grupe. Išlaidas gerosios patirties mainams ir partnerių organizacijų gebėjimų stiprinimui galima būtų dengti techninės paramos lėšomis.

10. LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAI

European Commission, FEAD, Reducing deprivation, supporting inclusion: FEAD case studies, 2016.

Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr.2, patvirtintas LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2016 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. A1-313.

Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/overview>

Lietuvos statistikos departamentas, oficialiosios statistikos portalas, <https://osp.stat.gov.lt/>

LR piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas, 2003 m. liepos 1 d. Nr. IX-1675, Vilnius.

LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, „Didinamos šalpos pensijos bazinis dydis“, 2017-12-21, <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/didinamas-salpos-pensijos-bazinis-dydis>

LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, „Kitais metais pensijos didės 230 mln. eurų“, 2017-12-18, <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/kitais-metais-pensijos-dides-230-mln-euru>

LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, „Socialinės naujovės: 2018-ais metais didės gyventojų pajamos, socialinės išmokos“, 2017-12-28, <http://old.socmin.lt/lt/naujienos/pranesimai-spaudai/socialines-naujoves-2018-2tv5.html>

Lrt.lt, „Emigracijos realybė: Lietuva neišnyks, bet prognozės niūrios“, 2017-03-07, <http://www.lrt.lt/naujienos/kalba-vilnius/32/165659/emigracijos-realybe-lietuva-neisnyks-bet-prognozes-niurios>

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2016–2017 m. socialinis pranešimas, Vilnius, 2017.

Zubrutė Liucija, „10-metį neliestos valstybės remiamos pajamos padidintos penktadaliu“, 2017-09-20, vz.lt, <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2017/09/20/10-meti-neliestos-valstybes-remiamos-pajamos-padidintos-penktadaliu>